

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 1 (85/531) 2009



KAITSELIIDU PARIMAD
MURDMAASUUSATAJAD
ON VÕRUMAAL

UTRIA 2009 – VÄGA PIKK SAUNARETK

**LUURE KUI PUSLE II: KAITSELIIDU
VÕITLUSGRUPID ON PAIKSED EKSPERDID**

**PUNASE TÄPIGA
SILMAPIKENDAJA
JÕUDIS KAITSELIITU**



KUS EESTIS TEGUTSEVAD LIGI 12 000 KAITSELIITLAST JA NAISKODUKAITSJAT?

KÕIGE KÕVEMAD JUHID

Vali ohvitseri elukutse ja tule õppima
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemasse Sõjakooli

SÕJAKOOL



Võimalik valida maaväe või õhuväe õppesuund ning saada rakenduskõrgharidus sõjaväelise juhtimise erialal!

Õppeaeg maaväe õppesuunal 3 aastat, õhuväe õppesuunal koostöös Lennuakadeemiaga 3,5 aastat.

KANDIDAATIDELE EI OLE VANUSEPIIRANGUT
ÕPINGUTE AJAL TEGEVTEENISTUSLEPING JA PALK 7900 KROONI KUUS

Riia 12, 51013 Tartu, tel: 717 6110, faks: 717 6111, e-post: ekv@ksk.edu.ee, www.ksk.edu.ee



8

Utria dessandi 2009 kokkuvõtteks



19

Punase täpiga silmapikendaja jõudis Kaitseliitu



24

CIMIC kursustel minnakse süvitsi araabia maailma



42

Isamaa-armastust tulvil laupäev Hiiumaal

LUURE KUI PUSLE II:

KAITSELIIDU VÕITLUSGRUPID ON PAKSED EKSPERDID

Luuretemaatikat käsitlev sari jätkub Kaitseliidu kohalike üksuste eeliste käsitlemisega sõja ajal 14

PÄASTEALA KORRALDUS VIIS AASTAT HILJEM

Vabatahtlik tuletõrje on Eesti vanimaid järjepidevaid ühistegevuse vorme, millele pole alternatiive 21

ÜHA ROHKEMATES MALEVATES ON AMETIS

NAISKODUKAITSE INSTRUKTOR

Vabatahtlikkus on võimas jõud, ent see on tegusam, kui saab toetuda palgalisele töötajale 38

Igaühest võib saada sõdur 6

Utria dessandi 2009 kokkuvõtteks 8

Utria 2009 – väga pikk saunaretk 10

Seersant Toomas Birjuk: Kaitseliit pakub meeletult enesearendamisvõimalusi 12

Punase täpiga silmapikendaja jõudis Kaitseliitu 19

Valgamaalased tähistasid Vabadussõja relvarahu aastapäeva 23

CIMIC kursustel minnakse süvitsi araabia maailma 24

Kaitseliitlane Endel Tiimus 90 25

Eestis tegutseb ligi 12 000 kaitseliitlast ja naiskodukaitsjat 26

Kaitseliidu võistluste aasta 28

Põlva malev oli Mooste metsades lahingukooli õppureile kõvaks vastaseks 30

Kodavere kihelkonna Kaitseliit 90 31

Viru malevas tähistati mälestuspäevi 31

Vabadussõja Kärstna lahingust ja selle mälestamisest 32

Kadett Kalev Vask: Valgetest sokkidest ja rividrillist jäi väheks 34

Läänemaa ja Hiiumaa naiskodukaitsjatel jätkub tegutsemisindu 36

Sakala Naiskodukaitses aastapäev 37

Kolm Põlva noorterühma pidas sünnipäeva 40

Raplamaa noorte talvelaagrit kogeks veel ja veel 41

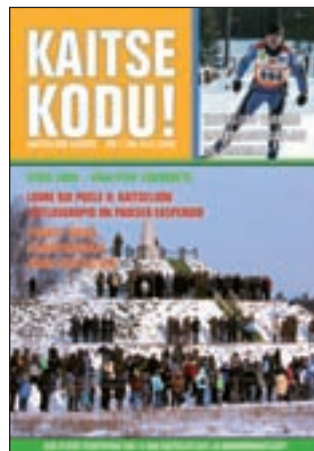
Isamaa-armastust tulvil laupäev Hiiumaal 42

Omaloomingukonkurss kutsus laule looma 44

Valgamaa noored arendasid laagris loovust 45

Võrumaal jagati erialamärke ja tunnustati kodutütreid 46

PAJU LAHING 90



Valgamaal Paju mõisa juures tähistati 31. jaanuaril 90 aasta möödumist Vabadussõja Paju lahingust, millega Eesti ja Soome vabatahtlikud löid Punaarmee lõplikult Eestimaa pinnalt välja. Lahingu 90. aastapäeval etendasid arvukatele külma trotsinud Eesti ja Soome külalistele lahingu käiku ajaloolist taktikat ja nüüdisaegset relvastust kasutades tänased Kuperjanovi pataljoni ajateenijad. Lahingumängu järel asetati pärjad ka hukkunud soomlaste mälestuskivile Paju mõisas ning Kaitseliidu Valgamaa malev kostitas kõiki sõdurisupi ja relvanäitusega. Foto: Ivar Jõesaar



Ivar Jõesaar, kapten

Kokkuhoid ja kokku hoidmine

Kuigi majanduslik surutis ehk masu on end väidetavalt üle ilma mõnusasti sisse seadnud, et mõneks ajaks jääda, ei saa ju enesekeskne eesti inimene uskuda, et kusagil võib veel hullem olla. Seega on käes aeg, mil seni kõhu kõrvalt kokku hoitud raha tuleb veel kokku hoida. Pidev kokkuhoiujuht ja teadmatus homse ees teeb inimesed närviliseks ja kurjaks ning ajab majast välja mässama. Või ajab hoopis ligemest otsima, kellele toetudes saaks raske aja mööda saata või kellele hoopis ise tuge pakkuda. Sest just võime raskel ajal kokku hoida on andnud meie rahvale ajaloolised võimalused end Vabadussõjas vabaks sõdida ja laulvas revolutsioonis vabaks laulda.

Raskel ajal on kolmel korral ajaloo vältel tulnud kokku ka Kaitseliit, olgu siis Esimese ilmasõja lõpus koduvalda korda hoidma, maailmarevolutsiooninäljas enamlaste uusi riigikukutamiskatseid ennetama või laguneva punaimpeeriumi varemeile esmast oma relvastatud jõudu looma. Sest teati ju juba Lehola Lembitu aegadel: tugevalt kokkusõlmitud vitsakimpu vaenlane ei murra.

Majanduslik surutis, mis ei paku enam piiramatuid võimalusi oma isiklikku heaolu päevapealt kordades kasvatada, on soodne aeg inimeste kokkuhoidmiseks ja kodanikuühiskonna kasvatamiseks. Sarnaste murede ja erinevate oskustega inimesed tulevad kokku ning mõtlevad ühiselt välja kokkuhoidlikke lahendusi, et homme oleks parem. Tuldi ju taasiseisvusajal Kaitseliidu õppustelegi hoopis suurema hulga ja entusiasmiga, sest koos tunti end tugevalt ja raskel ajal läks tubli sõdurisuppi asja ette.

Nüüd on taas meie ümber endasse tõmbuv ja rahaliselt kurjalt kokkuhoidev maailm ning Kaitseliidul tuleb valmis olla aina uute vabatahtlike hulkade organisatsiooni sulandamiseks ja väljaõpetamiseks. Kokku hoides ja üksteist toetades oleme tugevad siin juba 91. aastat käivas Eesti Vabariigis. Selleks, et üha laiemad rahvahulgad Kaitseliidu tegemistest lähemalt teada saaksid, on organisatsioonil vaja käesoleval aastal ennast hoopis laiemalt tutvustada. Just selleks alustavad Kaitseliidu malevad ajakirja Kaitse Kodu! saatmist oma maakonna koostööpartnerite, valdade, koolide ja raamatukogude postkastidesse. Lugegem siis kõik ja soovitage sõbralgi kodumalevast läbi astuda. Meil on oodatud kõik – isad ja emad, pojad ja tütreid. Hoiame kokku! **KK!**



**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

n-ltn Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnukl

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund

esmaspäeviti kell 13–15

Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Foto: Taive Kuuse



Kaitseliidu parimad murdmaasuusatajad on Võrumaal

Jaanuari eelviimasel päeval peeti Järvamaal Valghobusemäel Kaitseliidu meistrivõistlused murdmaasuusatamises. Osa võtsid 13 maleva, Kaitseliidu peastaabi ja Kirde kaitseringkonna võistkonnad. Võisteldi kuues vanuseklassis.

Meeste seas krooniti meistriks Võrumaa maleva liigi Uku Vislapuu, kes edestas Tartu kaitseliitlast Siim Alat ja kolmanda koha saanud malevakaaslast Tauno Mölderit. Naiste esikolmiku moodustasid Võrumaa maleva liik-

med: parim oli laskesuusataja Sirlil Hanni, teine samuti laskesuusatajana tuntud Tagne Tähe ja kolmas Ly Vene. Meesveteranide seas võidutses endine orienteerumiskoolus Sixten Sild Võrumaa malevast ja naisveteranidest endine Eesti koondislane Piret Niglas. Noorkotkastest oli parim Thoomas Kuus Võrumaalt, kodutütardest Jõgevamaa tüdruk Sigrid Külaots. Üldarvestuse parima karika viis kodumalevasse Kaitseliidu Võrumaa malev, teiseks jäid Järva ja kolmandaks Alutaguse maleva suusatajad. **KK!**

Kaitseliit pakub Hiiumaa noortele huvi

Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus HUPS (= Hiidlane! Uuri, pinguta ja sõua!) korraldas 28. jaanuaril gümnaasiumide 11. klassidele saare asutuste ja ettevõtetega tutvumise päeva. Kaitseliidu vastu tundis huvi kaks gruppi õpilasi, kokku 26 neidu-noormeest.

Hiiumaa Kaitseliidu maja, Kaitseliitu kui organisatsiooni ja selle tegevust ning varustust tutvustasid kohaliku malevkonna instruktor vanemseersant Taimo Juhe ning vabatahtlikud kaitseliitlased malevkonnapealik leitnant Urmas

Selirand ja kapral Aadi Kaasik. Huvi Kaitseliidu vastu oli ilmne ja loota on, et mõnestki külasthanust tuleb organisatsioonile järelkasvu. Erilist tähelepanu pälvis improviseeritud relvanäitus, sest sai seal ju pauguraudu lausa käega katsuda. Lisaks tutvustati Kaitseliidu liikurvahendeid ja vastati küsimustele nii Kaitseliidu rahalise kui ka tegevusliku külje kohta. Kõiki sai kutsutud küünlapäevaeelsele kaitseliitlikule matkale Kõpu poolsaarele, kus uuritakse Esimese maailmasõja aegse 152 mm rannapatarei nr 47 asukohta ning tutvutakse ranna ja metsaga. **KK!**

UUDISED

KAITSELIIDU VANEMATEKOGU VALIS UUE ESIMEHE

Kaitseliidu vanematekogu pidas 24. jaanuaril Tallinnas istungi, mille päevakorras olid vanematekogu esimehe ja abiesimeeste valimine ning Kaitseliidu 2009. aasta riigieelarvest rahastamise taotluse arutamine.

Vanematekogu esimeheks valiti Johannes Kert, abiesimeesteks Tiit Tammsaar ja Tarmo Kõuts. Kaitseliidu vanematekogu on Kaitseliidu keskkogu poolt valitav korraldav organ, mis koosneb vähemalt 15 kaitseliitlastest – silmapaistvast riigija avaliku elu tegelasest. Vanematekogusse kuuluvad praegu Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves ja president aastatel 2001–2006 Arnold Rüütel, kaitseväe juhataja kindralleitnant Ants Laaneots, Riigikogu liikmed Rein Aidma, Urmas Klaas, Tarmo Kõuts, Mati Raidma ja Toivo Tootsen, Kõrgema Kommerts-kooli professor Peeter Lorents, Baltic Panel Groupi peadirektor Tiit Tammsaar, Kaitseliidu auliige Enn Tarto, Päästetameti peadirektor Kalev Timberg, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder, Kaitsepolitsei ameti peadirektor Raivo Aeg, Ida-Viru maavanem Riho Breivel, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ameti juhataja asetäitja Tiit Kivikas ning kaitseministeeriumi nõunik Johannes Kert. **KK!**

E-ÕPE KAITSELIIDU JÕGEVA MALEVAS

Kaitseliidu Jõgeva malevas hakati e-õppekeskkonda juurutama kaks aastat tagasi. Täna on maleva kaitseliitlastest ja Naiskodukaitse liikmetest veerand maleva e-õppe keskkonna kasutajad. Õppekeskkonna ehitas üles maleva staabiülem kapten Riivo Piirson. Tema ka veab uudset õppe- ja teabevormi. Aastaga on õppekeskkonnaga inforuum oluliselt ja kvalitatiivselt edenenud, kindlustades teabe värskuse ja järjepidevuse. Lisaks võimaldab õppe foorumiosa vahetada arvamusi ja annab selle kaudu olulist tagasisidet õppe- ja infoosa kasutamisest, mis omakorda juhatab kätte võimalusi selle täiustamiseks ja toimimisruumi avardamiseks.

Seni on populaarseim e-õppe kasutamise võimalus sooritada relvaeksamit. E-õppekeskkonda pääseb maleva kodulehelt (www.jogevamalev.ee). **KK!**



Tekst: MART HELME

Igäühest võib saada sõdur

Ajalugu käsitletakse tihti kui sõdade ajalugu, väejuhtide ja vallutuste ajalugu. Aleksander Suur, Gustav II Adolf, Napoleon Bonapart, Hitler – nende ja paljude teiste siin mainimata jäänud nimedega võib tõepoolest seostada terveid ajalooepohhe.

Ometi võib asjale vaadata ka teise nurga alt. Ja nimelt: sõjad ja sõjakunst on pigem ühiskonna arengu peegeldus ning alles sedakaudu ka ühiskonna arengut suunav jõud. Siinkohal on sobiv tuua näiteks küsimus, mis on aktuaalne tänapäevalgi: kas riigid peaksid panustama professionaalidest või kutsealustest koosnevatele armeedele? Ajaloos oleme näinud selles küsimuses pendlit liikumas ühest äärmusest teise.

Primitiivsetes ühiskondades on sõduriteks kõik relvakandmiskõlbulikud mehed. Naisi nendes sootsiumites sõdurite hulka üldreeglina ei lubata. Põhjuseks on vajadus naisi kui ühiskonna füüsilist jätkusuutlikkust kandvat osa iga hinna eest elus ja viljakana hoida. Niisugustes ühiskondades ongi sõdimine meestele üheks olulisimaks tööks, sest just sellest sõltub elatist pakkuva territooriumi oma kontrolli hoidmine või selle laiendamine ning rühma kuuluvate indiviidide – eelkõige laste ja naiste – füüsiline julgeolek. Oluline on siinkohal muide just see, et kollektiivse kaitsementaliteedi tingib primitiivsete ühiskondade vähene liigendatus ja tootlikkuse ülimald tase. Viimane ei anna võimalust professionaalsete ja grupi ülejäänud liikmete poolt ülal peetavate sõdalaste eristamiseks teistest.

Pilt muutub, kui sootsiumid kasvavad arvuliselt, liigenduvad, laienevad ulatuslikumale territooriumile ja hakkavad tootma rohkem kui otseselt tarbivad. Niisugustes ühiskondades viib kihistumine kiiresti ka elukutseliste sõdurite seisuse tekkimiseni. Tõsi küll, paljudel juhtudel näeme endiselt, et elukutselised sõdivad lahinguväljal kõrvuti mitteelukutselistelega, ometi on vahe selgelt olemas. Nii moodustasid muistse Hiina algaegadel kuninga (*wan*) sõjajõudude tuumiku sõjavankrid ja nende elukutselised juhid, keda täiendas elukutselistest koosnev väike-

searvuline raskelt relvastatud (loe: turvistatud) jalgavägi. Sellesarnane olukord oli ka varakeskaegses Euroopas, kus valitsejate sõjalise jõu selgrooks olid elukutselised relvakandjad (*miles*), kes aja jooksul panid aluse ühiskonnas ulatuslikke privileege omavale elukutseliste sõjameeste-maaomanike seisusele – rüütlitele.

Siinkohal tuleb lugeja tähelepanu juhtida aga olulisele seigale. Niisugused väikesearvulised elukutselised sõjasalgad said efektiivselt toimida ja ühiskondlikku (ka riikidevahelist) stabiilsust hoida vaid oludes, kus sõda ja poliitika puudutaski eelkõige vaid ühiskonna ladvikut. Talupajale oli maaisanda vahetumine suhteliselt teisejärguline küsimus, kui sellega ei kaasnenud just ulatuslikud rüüstamised ja koormiste järsk kasv. Nii ühele kui teisele reageerisid talupojad sabotaaži, vastuhakkude ja kohati ka ulatuslike ülestõusudega, mis küll alati julmalt maha suruti.

Ent ega valitsejate ja sõdalaste huvides olnudki üldiselt röövimine ja põletamine. Majanduse primitiivsust ja madalat tootlikkust silmas pidades pidi iga valitseja ka vallutusretkel paratamatult arvestama sellega, et maa, mille ta oma valdusse sai, pidi tulevikus olema võimeline teda ja tema vasalle toitma. Seepärast õigustas selle totaalset rüüstamist vaid tõepoolest üldrahvalik vastupanu, mida keskaegses Euroopas aga suurt ette ei tulnud.

Euroopas püsis sõda aadliseisuse privileegi ja elukutsena laias laastus tulirelvade massilise ilmumiseni relvastusse 15. ja 16. sajandi vahetusel. Ent juba selgi perioodil tungisid sinivereliste hulka kohati teistest seisustest võitlejad, kelle efektiivsus lahinguväljal seadis hiilgavas turvises rüütli tuleviku sõjamasinana tõsise kahtluse alla. Šveitsi piigimehed ja Inglise pikkvibusid kasutavad laskurid purustasid rüütleid paljudes lahingutes juba ammu enne, kui tulirelvad rüütliväe sõjalise jõuna lõplikult ajalukku saatsid ning armeede read ka alamatele seisustele avasid.

Siiski jäi sõjavägi Euroopas valdavalt professionaalseks veel sajanditeks ja katsed elukutseliste üksusi

maakaitsevæeüksustega tugevdada andsid vaid tagasihoidlikke tulemusi. Võime siinkohal meenutada kas või meil Eestis-Lätiski Põhjasõja ajal tehtud meeletu pingutusi kohalikest aadlikest koosneva ohvitserkonna juhtimise all talupoegadest maakaitsevæeüksusi moodustada. Need üksused olid kõike muud kui võitlusvõimelised, ehkki nende ridadest võrsus üksikuid sõjamehi, kes sulandusid edukalt Rootsi armee elukutselistesse rügementidesse ja tegid seal karjääri isegi ohvitserina.

Mis siis ikkagi põhjustas sotsiaalsetest muudatustest hoolimata professionaalsete sõjavägede säilimise Euroopas 18. sajandi lõpuni? Vastus peitub taas tollase Euroopa ühiskondlikus struktuuris ja majanduslikus võimekuses. Kuigi rahamajanduse areng oli peamiseks põhjuseks, mis aitas üksikutel ülikudadel ressurside akumulatsiooni ära kasutades rivaale maha suruda ja absolutistliku valitsemismudelini jõuda, jäid tollase ühiskonna vahendid totaalsete sõdade pidamiseks ometi väga piiratuks. Isegi kuningad, kelle (sageli puhtdünastilised) sõjad need ju lõppkokkuvõttes olid, said endale lubada vaid võrdlemisi väikesearvulisi sõjavägesid.

Sõda ja sõdur olid 18. sajandi Euroopas nii kallid, et väejuhtide peamiseks ülesandeks polnud mitte lahingute pidamine, vaid nende vältimine. See tähendas vaenlase võitmist väljakurnamisega lõpmatus manöövrisõjas. Et niisugust manööverdumist edukalt teostada, läks vaja piisavat hulka sõdureid. Sõdurite mahatapmise korral paaris suures lahingus poleks neid vaenlase territooriumi okupeerimiseks, linnadesse garnisonide paigutamiseks või ka järgmisel aastal sõja jätkamiseks aga lihtsalt jätkunud.

Sõdurid muutis omakord väga kalliks tollane sõjas kasutatav taktika, mis nõudis võitlejatelt raudseid närve ja vastuvaidlematut kuuletumist käsklustele. See saavutati aastatepikkuse karmi drilliga. Paljus oligi 18. sajandi sõda seepärast eelkõige võitlus armeede distsiplineerituse, väljaõppe ning füüsilise ja psühholoogilise vastupidavuse vahel.

Et seda paremini mõista, asetagem ennast hetkeks lahinguväljal seisva jalaväelase saabastesse, kes näeb enda suunas lendavaid kahurikuule või seisab silmitsi vaenlase raskeratsaväe rünnakuga. Konks on siin selles, et kahurikuuli lendu võib küll näha, kuid seda, keda kuul täpselt tabab, pole võimalik ennustada. Ka teadis iga korralikult treenitud jalaväelane, et musketite kogupauk ja seejärel ühtlase vallina ette sirutatud tääkide rivi peatab praktiliselt iga ratsaväe pealetungi, kuid psühholoogiliselt kujutas külg külje kõrval ühtlase massina peale vajuv ratsaväerinne endast sedavõrd kohutavat vaatepilti, et vähemalt kahel juhul kolmest ei suutnud jalavägi sellele vastu seista ja pistis lihtsalt põgenema.

Nii naljakalt kui see ka ei kõla, olid feodaalsed ja uuema aja sõjad paljuski rituaalsed jõukatsumised, mis puudutasid ühiskonna laiu kihte vaid vahetutes sõjapiirkondades. Massiarmeed, mis Hiinas võeti kasutusele juba 5. sajandil eKr, jõudsid Euroopasse alles seoses Suure Prantsuse Revolutsiooni ja Napoleoni sõdadega. Ühelt poolt tingis selle paratamatus: Prantsusmaal polnud revolutsiooni järel lihtsalt enam vana kuninglikku sõjaväge ja see tuli riigi ja revolutsiooni päästmiseks asendada relvastatud rahvaga. Teisalt andis revolutsioon aga uutele valitsejatele ka võimaluse kogu riiklik rikkus sõja tarviduseks suunata – luksus, mida ei saanud endale endiselt lubada ükski revolutsiooni vastu sõjakäigule asunud monarh. See, mida Napoleon järgnevatel aastatel tegi, oli omast kohast Vana-Hiina valitsejate loosungi "Riik rikkaks, sõjavägi tugevaks" kopeerimine. Võime veendunult öelda, et just revolutsioonilise Prantsusmaa edukas kogemus rahva relvastamise ja massiarmee loomisega inspireeris mõned aastakümned hiljem Preisi militariste, keda omakorda kopeerisid kõik teised.

Tõsi küll, 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi algul oli ühiskondlik rikkus jõudnud Euroopas juba tasele, mis võimaldas kümnete miljonite inimeste pikaajalist tavaelust kõrvale kiskumist, mundrisse panekut, relvastamist ja väljaõpetamist. Samas olid relvasüsteemid ikka veel piisavalt lihtsad, et neid sai panna lühiajalise väljaõppe järel kasutama ka napi hariduse ja intellektiga inimesi.

Praeguseks on olukord ses suhtes muutunud. Taktika, logistika ja paljud relvasüsteemid on muutunud sedavõrd keerukaks, et muu töö kõrvalt neile pühenduda on sageli võimatu. Siit ka Eestis tugevat toetust leidnud idee, et sõjandus peaks täielikult jääma professionaalide alaks. Paraku näitab ajalugu, et professionaalsed sõjaväed tulevad ühiskonna ees seisvate sõjaliste ülesannetega toime vaid suhtelise stabiilsuse perioodidel või siis – nagu nägime 18. sajandi puhul –, kui tegemist on dünastiliste ja rituaalse iseloomuga sõdadega. Totaalse sõja tingimustes pole edu masse kaasa haaramata võimalik.

Selle, kas ühiskond aktsepteerib massiarmeed või eelistab vaid professionaalseid relvajõude, dikteerivad juba ühiskonnas laiemalt toimivad suundumused: majanduslikud võimalused, demograafiline olukord, sootsiumi ohuhinnang, eliidi püüdlused, rahvusvahelised kohustused jne. Stabiilsed, madala ohuhinnanguga ühiskonnad eelistavad militaarvaldkonda näha professionaalide mängumaana. Rahvusvahelise olukorra muutumises oma eksistentsile ohtu nägevates ühiskondades prevaleerib aga valmidus igamehe tasandil riigi kaitseks oma panus anda. Eesti näib kõikumavat nende kahe suhtumise piiril. **KK!**



Utria dessandi 2009 kokkuvõtteks

Tekst: MEELIS RÄTSEP,
Erna Seltsi president
Fotod: TAIVE KUUSE

Järjekordne Utria dessant on saanud ajalooks. Selle võistluse kordaminekus pean eriti tänama Vaivara valda ja Kaitseliitu. Ilma nende toetuseta poleks suure tõenäosusega seda võistlust peetud.

Ilm tegi korraldajatele ja võistlejatele mitu üllatust. Üle mitme aasta said võistkonnad starti mina suuskadega. Lund oli küll napilt, kuid siiski piisavalt, et meelde tuletada neid lihaseid, mida ilmselt kõik olid juba hakanud unustama. Samas ega ilm ka eriti hellitanud. Stardipäeval sadas peent vihma ja vastu õhtut hakkas temperatuur langema. Selle tulemuseks oli koorikuga lumi ning üleni jääs rajad ja teed. Ilmselt said

kõik võistkonnad tunda mööda jääd suusatamise “ilu ja võlu”.

Lumesadu oli tekitanud ka korraldajatele lisaraskusi. Teatud teed oli kaetud umbes 20–30 cm pakuse märja lumega ja sõidukid, mis olid ilma naelkummideta ja madala kõhualusega, jäid jänni. Korraldajate neljarattaveolistel maasturitel oli seetõttu üsna tõine aeg. Korra tuli isegi buss sappa võtta, et see koh-





tunikega õigeks ajaks määratud punkti viia. Kohati oli jää ennast lume alla ära peitnud ja selle leidsid kätte alles siis, kui juba selle peal sõitsid. Üle hulga aja juhtus ka see, et kõik registreerunud võistkonnad tulid kohale ja kahjuks jäi ka mitu võistkonda ootama vabaneva koha arvelt rajalepääsu võimalust, mida ei tulnudki. Võistluse reglement näeb ette 18 võistkonda ja seda piirab eelkõige lühike valge aeg – võimatu tagada rohkematele võistkondadele võrdset päevavalgust ülesannete täitmiseks.

Korraldaja eksimus oli linnalahingupunkti räpasus. Koha valik oli küll hea, aga liiga hilja ilmnes, et põrand oli paiguti paksult masuudiga määrdunud. Pori, muda ja vesi on lubatav, kuid masuut on ilmselt liigne. Kahjuks saime seda liiga hilja teada ega suutnud operatiivselt enam midagi muuta. Järgnevatel kordadel oleme eelluurel hoolikamad.

Hetkel käib korraldajatel juba ettevalmistus Kaitseliidu suurürituseks Eel-Erna 2009 ja ka Naiskodukaitse koorusmatkaks. Eelmisel aastal on seda tööd juba kaardil alustatud ja nüüd tuleb varakult ka maastikule minna, et valitud trass üle kontrollida. Tuhat tänu Utria dessandil osalenutele! Kohtumiseni järgmistel võistlustel! **KK!**





Võidukas võistkond stardis (paremalt): Jaanus Roos, Eero Salmann, Indrek Roos ja Indrek Rebane ning tugiisikud Tiiu Kiis ja Leho Raid.
Foto: Ivar Jõesaar

Utria 2009 kui väga pikk saunaretk

Tekst: IVAR JÕESAAR, kapten

Erna Seltsi president Meelis Rätsep pidas sõna, kui ta ütles, et kümme korda on sõjalis-sportlikku võistlust Utria dessant korraldatud ja iga kord on see täiesti erinev. Tänavuse Utria dessandi eripäraks oli napp aeg ja lühike rada, kuid tihe graafik rasketes ja vahelduslikes ilmastikuoludes. Säästuaeg kärpis maha riigi toe ning võistlus sai tehtud valdavalt tänu Vaivara valla ja sponsoorite rahale ning Erna Seltsi ja Kaitseliidu inimestele.

Võistlus algas tugevas tuules ja jäises vihmases ja lõppes pärast külma ööd jäätunud lumel päikesepaistes. Rajale läinud 19 võistkonnast oli katkestajaid seitse ning koguni Kuperjanovi pataljoni ja Kirde piirivalvepiirkonna ees võitjaks tulnud Kaitseliidu Tartu maleva II võistkond läbis kaks kolmandikku rajast kolmeliikmelisena.

MIINIMUMVARUSTUSEGA RAJALE

Tartu maleva II võistkond sai kokku üsna viimasel tunnil ja selle koosseis oli kirev. Võistkonna eestvedaja Indrek Roos ja tema vend Jaanus Roos on Elva üksikkompaniist ning varem nii Utria dessandi kui ka Erna retke mõnused maitsnud. Esimesest malevkonna liikme Eero Salmanni Kaitseliidu staaž algas noorkotkana organisatsiooni taastamise aegu ning ta on käinud Ernal retkel tugiisikuna. Võistkonna neljas liige Indrek Rebane akadeemilisest malevkonnast on aga oma kaitseliitlase tee alguses ja praegu on tal käsil sõduri baaskursuse läbimine.

Varustuse kokkulaenamine ja proovimine jäi viimasele minutile. Osa talvevarustust laenati kokku, seljakotid olid kõige tavalisemad ja üldse prooviti võimalikult lihtsalt läbi saada. Et Tartu maleva ainukesed Galilid olid esimese võistkonna käes, mindi rajale AK 4-dega, mis

oma pikkuse tõttu on suusatamisel tülikad ja valusad kaaslased. Tagantjärele lööbiti, et pika, raske ja öösihikuta püssiga raja läbimise eest tuleks lausa boonuspunkte anda. Suusad saadi päev enne minekut Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustest. Et klambritega sobivaid Soome saapaid on esialgu vaid üksikuil, tuli Indrek Rebasel võistluse eelõhtul oma saabaste kontstesse jootekolviiga suusaklambri kinnitustrossi tarbeks vagusid kõrvetada.

Selles ettevalmistusrabinas õnnestus Eero Salmannil osavalt varjata, et viimati sõitis ta suuskadega 15 aastat tagasi ja elu pikim retk on kunagine Tillu maraton – 5 km. Utrial aga arvestatakse vahemaaks linnulennul 50 km ja GPS näitas, et tegelikult läbiti 75 km. Mees põhjendas hiljem, et ta lootis viimase hetkeni, et lumi sulab ära ja teekond läbitakse jalgsi.

Püüd suusarajal kõndida maksis valusalt kätte, kui võistkond suhteliselt võistluse alguses kaheks jagunes ning Sinimägedes vastutegevuses olevad Scoutspataljoni võitlejad kiilusid kahe lahingupaari vahele

ja ühed elutalongid tuli loovutada. Hullem tõsiasi ilmnis linnalahingupunktis, kui Salmannil harjumatu liikumisviisi tõttu tekkinud vedelikukaotuse tagajärjel meditsiiniautos läbivaatusel tervisehäired tuvastati ja õppuse peameedik kapten Andrus Lehtmets ta rajalt maha kandas. Et ajagraafik surus peale, polnud ülejäänuil pikalt mõtlemiseks aega ja nii suruti kolmekesi edasi õhe.

SÖDURIÖNN JA AJAGRAAFIKUS PÜSIMINE

Tegelikult tiivustas viieteistkümnendana rajale läinud tartlasi linnalahingupunktis saadud teadmine, et nad olid esimesed, kes selle ülesande täitmisel ajagraafikusse mahutusid. Hoolimata Indrek Roosi ma-suudis suplustest endise katlamaja põrandal, mis ta talviselt maskeerimiskostüümilt viimase valge värvi võttis ning relva sihikud ja muud avad paksu õliga kattis, oli adrenaliinilaks nii suur, et ainus mõte oli: edasi! Põhjust enesekindluseks andis ka eelmises kontrollpunktis, mis oli Sillamäe lähedal jäärakus, edukalt sooritatud üllatusülesanne. Üllatusülesanne oli aga klass omaette. Algul seletasid surmtõsised Erna Seltsi "spidermanid" võistlejatele ronimisrakmeid peale aidates, kuidas tuleb jäärakus minna ühe köie ja kahe köiega ning varustus abiköiega üle jõe vinnata jne. Spidermanidelt igasugu alatusi ootama harjunud võistlejad laskusid seejärel kuuldu üle pead murdes jäärakusse ja seal ootas neid üllatuste üllatus. Ära tuli arvata ja kirja panna erinevate sõlmede nimetused ning sellega oligi kaelamurdev köieharjutus läbi. Et tartlastest oli Eero Salmannil seljataga kauaaegne kotkakoolitus ja vennad Roosid olid läbi teinud kapten Kalev Muru köiekursused, tuligi lahendus n-ö jooksu pealt.

Kolme võitleja sõjatee linnalahingupunktist edasi kulges aga tõusvas tempos. Pimedas karjäärilal viljel-

dud nn jõusuusatamine oli tõsine katsumus. Lisaks olid iga mööda-sõitva kaevanduskalluri tuled kan-gesti Pasi soomuki tulede moodi ja küllap nende Sisu mootoridki olid samast partiist.

Selles ettevalmistusrabinas õnnestus Eero Salmannil osavalt varjata, et viimati sõitis ta suuskadega 15 aastat tagasi ja elu pikim retk on kunagine Tillu maraton – 5 km.

Õine laskmine, nagu arvata, läks lahtise sihikuga AK-4 ja püstoliga keskpäraselt. Vaid hea õnne peale lastes jäädi punatäpp- ja hologrammsihikuid omavatele konkurentidele lihtsalt alla. Nüüd anti suuskadele valu ja tänu vana metsahundi Jaanus Roosi rajaleid-jaosavusele pääseti vastutegevuse varitsustest mööda ning suudeti graafikus püses ka kõik postkastid läbida. Kõik see tuli tänu jäise suusaraja kiirusele ja kõhu arvelt, sest ega pärast linnalahingut polnud aega muuks kui põgusateks joogipeatusteks.

Eelmisel aastal oli Utria rajal aega parajaks tehtud, katelokis teevett keedetud ja kartuliputru soojendatud. Tänavu toodi toidud koju tagasi. Uut jõudu andis teadmine, et saadi hakkama ka enim hirmu valmistanud meditsiiniülesandega, kus tuli lahendada autoavarii olukord. Võistkonna juht sai ka noa- ja kirveviskes käe valgeks ning traatmiini paigutamisel suudeti hoiduda lahenduse liiga keeruliseks mõtlemisest. Laskemoonakastide libedale kaevanduserinnatisele vinnamisel oli taas abiks varustuse puudulikkus. Indrek Roosil polnud nimelt talvekummikuid, aga suvekummikute muster pakkus vähemalt mingit tuge ja nii need kastid üles vinnatud saidki.

LÖPUJOOKSULE VÕITJAGRAAFIKUS

Et ligne motivatsioon võib olla ka hukatuslik, selgus postkastipunktis Golf 2. Võistkonna juht ei viitsinud sisenemisaega üle kontrollida, kohunikud viipasid kutsuvalt ja libe-

suusaliug viis võistkonna punkti sisse. Tagajärjeks olid karistuspunktid varem tuleku eest.

Uuesti Sinimägede lähedale lagedale väljale jõudes algas kassi-hiire mäng Scoutspataljoni vastutegutsejatega, kes võistlejate hinnangul tegid läbipääsumarsruute kontrollides tõeliselt professionaalset tööd. Mõnigi võistkond, kes oli ajahädas, läks lihtsalt soomuki juurde ja andis elutalongid ära. Tartlastel oli aega ja nad hiilisid ringiga vastutegutsejatest mööda. Kui Narva maantee oli ületatud, poleks neid enam miski peatuma sundinud, kui lõpujooksupunkt Hotell poleks ette jäänud. Hotellis tuli kaks korda üle vaadata oma punktiseis, mis näitas – üllatus-üllatus – esikohal olekut. Ühena vähestest oldi läbitud kõik kontrollpunktid. Tagant olid ohustamas küll veel piirivalvurid ja kuperjanovlased, kuid et tartlased said enne lõpusõi-

Nüüd anti suuskadele valu ja tänu vana metsahundi Jaanus Roosi rajaleidjaosavusele pääseti vastutegevuse varitsustest mööda ning suudeti graafikus püses ka kõik postkastid läbida.

tu piisavalt puhata, ei toonud finiš ega punktide lõplik kokkuarvestamine enam üllatusi, kui Vaivara valla poolt võitjatele autasustamisel üle antud 15 000 krooni välja arvata. Lõpuks ootas kõiki tõeliselt korralik saun, mis sauna nime väärt. Võikski öelda, et see oli üks väga pikk teekond sauna.

Utria dessandi võitjad soovivad kõigil kaitseliitlastel osaleda sõjalis-sportlikel võistlustel. Peaasi on saada kokku meeskond, kes suudab liikuda ühes suunas ja taluda pinget. Hea, kui igapähele on mingi ala tugev, kus ta suudab teisi vedada ja tempot hoida. Ning tugisisikuteks tuleb leida inimesed, kes võistkonda liialt ei poputa, vaid suudavad olla vajadusel karmid, aga on alati õigel ajal õige joogiga õiges kohas vastas. Vedelikupuudus võib nõuda kallist hinda ka talvisel retkel.

Tartlased kiitsid Erna Seltsi, kes suutis hoolimata kitsikusest mahutada lühikese aja sisse intensiivse võistluse, mis pani võistlejate valmisoleku ja sõduriõnne tõsiselt proovile. **KK!**

Seersant Toomas Birjuk:

Kaitseliit pakub meeletult enesearendamisvõimalusi

Tekst: AARE LEPASTE,
Kaitseliidu Põlva maleva
propagandapealik

Tänavu aprillis möödub 13 aastat päevast, mil Toomas Birjuk astus sisse Kaitseliidu Põlva maleva staabi uksest, et organisatsiooniga liituda. Scoutspataljonis teeninud ning Iraagis ja Afganistanis missioonil käinud seersant Birjuk on 2008. aasta suvest maleva korrapidaja ja rahul sellega, et Kaitseliit pakub võimalust hobi ametiga ühendada.

Tosin täispikka aastat vabatahtlikus organisatsioonis on piisav aeg, et kirjandusklassikat parafraseerides küsida: “Olla või mitte olla kaitseliitlane?”

Kui nii, siis pole kahtlustki, et olla. Meil on liiga väike riik, et mitte olla. Riigikaitsetahet peab igas inimeses olema. Väikse riigi puhul seda enam. Ka mu sõprusringkonnas on palju kaitseliitlasi. Liiatigi on Kaitseliidu areng olnud selline, et kunagine ettekujutus kaitseliitlasest kui keskealisest pikajuukselisest ja õllevuntsidega tegelasest on möödanik. Põlva malevas traditsiooniks saanud aastalõpuõppusi näiteks tuues on kindel, et koos käivad motiveeritud mehed, kellele pole samuti küsimus, kas olla või mitte olla. Mehed tulevad kohale ja oskavad neile antud varustust kasutada. Aeg on edasi läinud.

Kui jätta kõrvale riigikaitsetahe, millele juba viitasid, siis mida on Kaitseliit sulle andnud?

Kui annan enda panuse, on kindel, et ka kodused tunnevad end seetõttu julgemalt ja turvalisemalt. Isegi siis, kui elad korterelamus, on tajutav, et inimesed tunnevad end kindlamini, kui teavad, et naaber kuulub Kaitseliitu. Meie maanurgas vähemalt.

Kogemused ja oskused on omaette teema. Eriti rõhutan laskeoskust. Võrreldes selles osas Kaitseliitu kaitseväega, on vahe ilmselgelt



Toomas Birjuki hinnangul pakub Kaitseliit eelkõige enesearendamisvõimalusi. Foto: erakogu

märgatav. Kaitseväes pole kindlaid laskevõistlusi, Kaitseliidul on aastas vähemalt kaks võistlust, millest võtavad osa kõik malevad. Nelja-aastase teenistuse kestel Scoutspataljonis osalesin vaid ühel laskevõistlusel. Hopp, pikali, 20 lasku märki ja kõik. Vahest tuleneb see lihtsalt ajapuudusest, aga ei sobi mingil juhul minu arusaamadega. Olen veendunud, et iga sõdur peab oskama kui mitte väga hästi, siis vähemalt hästi lasta.

Siis veel meeskonnatöökogemus, mida on hästi arendanud osalemine Erna retkedel. Oskus rasketes tingimustes mitu päeva koos olla ja ühise meeskonnana tegutseda pole kerge tulema. Unustada ei saa ka oskust looduses toime tulla. Selge on see, et kaitseliitlased saavad mis tahes täbarasse olukorda sattudes kergemini hakkama ja aitavad ka kaaslasi. Nad oskavad maastikul liigeldes näha seda, mida paljud inimesed enam märgata ei suuda – lihtsaid märke looduses, mis aitavad orienteeruda. Ideaalvariant on muidugi selline, te metsa minnes ronid õhtul telki, poed magamiskotti või paned ahju küdema ja tunned end kui korteris.

Aga kui see võimalus ära võtta, siis muutub eluliselt oluliseks, millised on oskused ja kogemused.

Kaitseliitlasena on sul muljetavaldav taust. Oled teeninud Scoutspataljonis, osalenud missioonil Iraagis ja Afganistanis. Kui oluline on missioonikogemus kaitseliitlasele?

Kindlasti oluline. Sestap oligi mu kinnisidee pääseda Iraaki. Et Scoutspataljonis oli veel neli-viis aastat tagasi pidevalt mehi vaja, läksin minagi sinna ja võimalust ei tulnud kaua oodata. 2005. aasta juunist detsembrini olin missioonil Iraagis. Otseses lahingutegevuses ma ei osalenud, pigem olime patrullides ise sihtmärgid. Kui kuulid vihisevad, siis reaalsus muutub. See pole enam õppus, et jooksed ja plärtsutad paukpadrunitega. See on tõsine vaimne kogemus, mille tulemusel oskad elu üle tõsisemalt järele mõelda. Isegi autoga sõites. Pole enam nii, et küsid endalt, mis minuga ikka juhtuda saab. Saab küll. Lihtsalt enne ei osanud nii mõelda.

Iraagile järgnes Afganistan. Seal olin 2007. aasta lõpust 2008. aasta kevadeni. Kui neid kahte kohta võrrelda,

siis on siduvaks vaid usk. Inimesed on täiesti erinevad. Iraagis soojad, Afganistanis sõjast läbiimibunult külmad. Aga kogemus on võimas. Ka selgus sellest, milline tohutu jõud võib olla ainuüksi neljal sõduril.

Milline siis?

Purustav. Missioonid räägivad selget keelt, et kuhugi alasse sõites ei oota sind ees kaevikutes konutavad ja vaenlast ootavad mehed. Seal on sis-sisõda: sama mees, kes põllul moone kastab või kupraid lõikab, laseb sulle selja tagant raketi järele. Afganistanis olin soomukijuht ja vahel oli mul tunne, et olen jooksev siga jahilasketiirus. Raksakad käisid külgedel, ees ja taga, aga aru ei saanud, kus laskjad asuvad. Seal lastakse sind kaugustest ja kui terve kompanii jääb seisma ega liigu edasi, siis see näitabki, et ka ühel oskajal mehel on väga suur jõud.

Sissitaktika on see, mida vajame. Neljal hästi välja õpetatud vennal pole probleemi kompaniiga 1:0 teha. Eestil on sellest palju õppida.

Jälgisin seal kohalike tegevust. Kui nad arukamalt käituksid, poleks meil võimalik seal sõdida. Nad tunnevad kohalike olusid ja maastikku selleks piisavalt hästi. Aga meie tunneme Eesti olusid hästi. Arvan, et meiegi oludes pole sissitaktikast paremat.

Hoidku kõigevägevam selle õnnetuse eest, aga kuidas Eesti maastik sõjapidamiseks sobib?

Ideaalselt – metsad, sood, künkad.

Mida soovivad noortele, kes kõhklevad, kas astuda Kaitseliitu või mitte?

Mind nakatas militaarpsisik ajateenistuses. Pärast seda kulus kuu või poolteist, kui sain aru, et millestki on puudus. Usun, et pisik, mille sain ajateenistuses, on peaaegu igas noores. Iseasi, kas see endast märku annab. Kaotada aga pole midagi. Kaitseliit pole selline koht, et oled elu lõpuni seotud. Kui tööpoolest ei sobi ja teed otsuse lahkuda, ei hakka keegi kedagi taga kiusama.

Kindel on aga see, et noori mehi ootab ees ajateenistus, kus neil, kes on eelnevalt olnud Kaitseliidus, on uue olukorra lihtsam

KAITSELIIT – KINDEL KAITSE

Kaitseliit on ühendus, mis võimaldab omandada oskusi, mis on elementaarsed iseenda ja oma perekonna ning kaasmaalaste turvalisuse ja heaolu tagamiseks nii rahu- kui ka sõjaajal. Oskuste kaudu saab realselt kaasa aidata Eesti riigi turvalisuse parandamisel.

IGAÜHELE MIDAGI

Kaitseliit ei ole pelgalt meesteorganisatsioon – meestega võrdsel alusel saavad liituda ka naised. Naiskodukaitse on Kaitseliidu allorganisatsioon. Õpilased saavad liituda Noorte Kotkaste ja Kodutütarde tegevusega.

Kaitseliidul on kõik võimalused kujuneda perekeskseks organisatsiooniks, nii et ideaalis kuulub pereisa Kaitseliitu, pereema Naiskodukaitse ja lapsed Kodutütarde või Noorte Kotkaste organisatsiooni.

KAITSELIIDU LIIKMEKS ASTUMINE

- Pöördu oma maakonnas tegutseva maleva staapi (teave: www.kaitseliit.ee).
- Võta kaasa isikuttõendava dokumendi koopia, kolm passipilti, CV (elulookirjeldus) ja perearsti tõend tervisliku seisundi kohta.
- Kui on olemas kaitseväeteenistuse tunnistus (KTT), tee koopia KTT nendest lehekülgedest, kus on info vande andmisest ja aastmete omistamisest.
- Staabis täida sooviavaldus.
- Leia endale kolm soovitajat, kes on olnud Kaitseliidu liikmed rohkem kui aasta.
- Pärast dokumentide esitamist oota ära politseikontrolli tulemus.
- Seejärel teeb kohaliku üksuse juhatus otsuse sinu vastuvõtmise kohta.
- Malevapealik annab välja käskkirja Kaitseliidu tegev-, noor-, toetaja- või auliikmeks vastuvõtmise kohta. Nimetatud käskkirja kuupäevast hakatakse lugema kaitseliitlase staaži Kaitseliidus.

harjuda. Karjäärile saab ka mõelda, sest Kaitseliit on hea taimelava kaitsevæele. Tulevased juhid paistavad kohe silma ja neile tuleb vaid ukсед lahti hoida. Nii või teisiti, Kaitseliit

on koht, kus on tohutul enesearendamisvõimalusi. Mõni leiab ameti, mõni saab tegelda hobidega, näiteks laskmisega. Mul läks veelgi paremini, sain need kaks ühendada. **KK!**

In memoriam

Kotkajuht ARVED SALUPERE

3. november 1926 – 19. jaanuar 2009

Kaitseliitu ja Noorte Kotkaste organisatsiooni on tabanud valus kaotus. 19. jaanuaril lahkus meie hulgast Arved Salupere, mees, kes alates 1934. aastast, kui ta liitus Noorte Kotkastega, kuni surmani jäi truuks noorte isamaalisele kasvatusel. Arved Salupere sündis 3. novembril 1926 Põhja-Tartumaal Viluse külas Madise talus Vabadussõja veterani ja aktiivse kaitseliitlase peres. Ta õppis Mustvee algkoolis, kus ta liitus Noorte Kotkastega, ja hiljem Mustvee Gümnaasiumis, kus oli tegev kooli orkestris. 1941. aastal sügisel astus Arved Salupere Mustvee Omakaitse, sügisel 1944 liitus 20. Eesti diviisiga, pidades selle koosseisu 1945. aastal lahinguid Saksamaal, kus sai ka haavata. Kui sõda läbi, viis elutee Salupere läbi Tšehhi põrgu Siberisse. Pärast vabanemist 1950. aastal töötas Salupere kultuuritöötajana valdavalt Ida-Virumaal. Nõukogude Liidu lagunemise aastatel osales ta aktiivselt ühiskondlikus tegevuses, 1993. aastast oli tegev Kaitseliidus Tallinna maleva Kalevi malevkonnas ja aktiivse kotkajuhina kümme aastat Arte Gümnaasiumis. Arved Salupere oli ka Vigastatud Sõjameeste Ühingu ja Vabadusvõitlejate Liidu liige. Arved Salupere saadeti viimsele teele 24. jaanuaril Tallinnas Pärnamäe kalmistu kabelis.

Vihmasel ja jahedal sügisõhtul oli alevik väija surnud. Hallis masenduses tanavaad olid inimtühiad ja kolmandal okupatsiooninäädalal ei pistnud keegi oma nina magast välja, kui seda just ellujäämiseks vaja ei olnud. Elekter kadus paar nädalat tagasi ja inimesed istusid kodudes küünlarvalgel. Väid koolimaja juures, kuhu oli end sisse seadnud vaenlase tagalatuks, põlesid erksad tuled ja müüses generaator. Nad olid siin juba teist nädalat ja hakkasid harjuma rahulike oludega. Lahingud käisid neist kaugel läänes ja asularahvas – enamikus vanurid, naised ja lapsed – ei tundunud ohlikuna. Mõned üksikud mehed, kes püüdsid toidu eest nende juures böd saada, arvati küll automaatselt kahilasteks, kuid nemaadki paistsid ohutud. Pealegi oli mugav, kui keegi su eest musta bö ära teeb ja seda vaid mõne närise toidupaki eest, mis nagunii juba öökima ajasid.

Täna õhtul on pidu, seersandi sünnipäev. Süüni suhteliselt kuiva seaduse all olnud mehed olid otsustanud enmast pisut lõdvamale lasta ja aulais koolilaudadest kokku pandud pidulaua taga viskas viina pea kogu isikkoosseis, kokku paarikümme meest. Kaks vabrepestil passivat noorukit tundsid end väbalalt ja hülijatuna, kuid samas pidi keegi ainukest sissepääsu kõrges okastraataias vahrama ja nemad kui üksuse noorimad olid pandud seda tegema.

Driit jälgis kõhuli maas lamades juba neljandat tundi binokliga koolimaja sadakond meetrit eemal asuvast metsatukast. Kell näitas varajast hommikutundi ja häälele järgi võis otsustada, et aulasse oli jäänud viimaseid pudeleid lahendamata veel kolm-neli kõvema pidamisega meest. Ülejäänud peaksid juba magama öndsat okupandiund. Kaks tunnimeest värvavas olid silmanähtavalt õmmetud ja samas üksiküksed majast kostra, järjest harvemaks jääva lämi suhtes. Silmselgelt ei karvatsenudki keegi neid välja vahetada enne, kui uus päev koidab ja vahetusmeeskond enmast välja on maganud.

Niiskus oli juba ammu roninud nahka ja riiete vahele, kuid Driit ei teinud sellest väljaagi. Adrenaliinihulk ta soontes kasvas vähehaaval, kui aeg tiksus lähemale planeeritud operatsioonile, mida nende võitlusgrupp oli terve viimase nädala ette valmistanud. Kõik oli põhjalikult planeeritud ja rahasaarel peidikutel läheduses hoolega läbi harjutatud. Driit vaatas kella. Ta teadis täpselt, et temast sadakond meetrit idas seavad enmast künkale kuulupidurid Tõnu ja Aksel, kes hakkavad katma koolimaja esikülge ja põhjaseina.

Driit tõmbas oma täpsuspüssi rimmastuhoova ettevaatlikult paar sentimeetrit tagasi ja veendus veel kord sõrmega katsudes, et padrun on padrunipesas. See oli täna juba kolmas kord, kuid see oli saanud rutiiniks ja andis kindlustunde, et midagi ei ole jäänud juhuhoolele. Siis eemaldas ta optikalt kaatted, mis seni olid kaitsenud seda vilma eest. Oli aeg. Driit tundis, kuidas kummuline rahu tema üle voolas ja ühte kahest tunnimehest sihikule võttes tundus talle, et muud maailma ei eksisteeri ta ümber. Vasaku silmaga nägi ta, kuidas mitu tumedat kuju liikusid kiiresti roomates okastraataia poole koolimaja hämaral tagaküljel.

Grupi ülem lipnik Maasikas roomas kiiresti edasi lähipääsmeeskonna poolt aada lõigatud arause poole. Vahetult enne selle läbimist peatus ta koraks ja vaatas üle öla tagasi, veendumaks, et kõik mehed olid järele jõudnud. Väid mõnikümme sentimeetrit tema näost vaatasid talle otsa meeskonna kõige noorema liikme Juhani suured ja murelikud silmad. Maasikas noogutas talle julgustavalt ja see näis mõjuvat Juhanile rahustavana. Ta naeratas vastu ja tõmbas rebra tugevamalt enda vastu, justkui trotsides nii oma hiimu.

Driit jälgis vasaku silmaga, kuidas kuus tumedat kuju end tihedalt koolimaja tagaseina vastu rivistasid ja mõne sekundi pärast nagu kummitusi-kud varjud edasi ümber nurga liikusid. Kui nad olid jõudnud nurgani, peatusid nad viiruks. See oli signaal Driidule. Ta pigistas vasaku silma kinni, keskendas tähelepanu läbi sihikuristi tunnimehele ja vajutas päästikule. Lask kostis rajult läbi vaikse öö ja sekundi mürdosa hiljem lajatas tankitõrjemeeskonna poolt teele saadetud pauk aulaseina. Driit ei pööranud sellele mingitki tähelepanu, vaid keskendus, niimaks teist tunnimeest, kes vaatas ehmatanud näoga langenud kaaslast. Sujuv päästmine ja ka see mees kadus sihikust. Vasakut silma arades nägi Driit, kuidas rinnakumeeskond ümber maja nurga kadus. Samal ajal hakkasid kostma kontrollitud paarislasud majas sees, nende vahele kiilusid üksikud granaadiplahvatused. Driit suunas rebra maas lamavatele tunnimeestele ja kontrollis hoolikalt läbi sihiku, et neist tema võitluskaaslastele enam ohtu ei ole. Jäänud olid loetud minutid, enne kui pioneerid lõhkelaengud rindele saatmist ootavate pakitud aluste alla paigaldavad. Kõik sujus plaani kohaselt.

Luure kui pusle II

Kaitseliidu võitlusgruppid on paiksed eksperdid

Tekst: RENE TOOMSE, kapten, MARTIN PLASER

Artiklile eelnevat peatükki ei ole sõjaajalukku kirjutatud, sest seda lihtsalt ei olegi ajaloos juhtunud. Loodame, et ka ei juhtu, kuid selleks peame ise palju ära tegema juba täna. Kui meil on olemas organiseeritud ja treenitud mehed, nagu Priit, Tõnu, Aksel, lipnik Maasikas ja teised, paneb ainuüksi nende olemasolu vaenlase meie kodumaa ründamist tõsiselt kaaluma. Kui sellised väikesed üksused elaksid ja tegutseksid sõjaajal igas vallas üle Eestimaa, oleks see vaenlase hirm-

saim õudusunenägu, sest ta ei tea kunagi, kus ja millal lüüakse pimedusest tema õrnimaid kohti.

Kaitseliidu võitlusgruppide kontseptsioon ei ole midagi päris uut, kuid nende sihipäraselt planeeritud tegevus ja eesmärgid riigikaitstes on äärmiselt olulised. Need üksused on peamised tingimuste loojad oma (kaitseväge) manööverüksustele ja peamised vaenlase nõrgestajad juba okupeeritud aladel. Järgnevas artiklis püüame kirjeldada võitlusgruppi võimalikku olemust ja taktikat ning siduda ka kõrgemaid luurevajadusi ja teiste luureüksus-

te (kaugluure, skautluure ja manööverüksuste luure) tegevust võitlusgrupi ülesannete ja eesmärkidega.

KODUVÄLJAKU EELIS

Kaitseliitlastest koosneval võitlusgrupil kui piirkondlikul lahinguüksusel on kõrge vastutus oma vastutusosal olukorra kujundamisel ja ka suurema operatsioonipildi mõjutamisel. Alljärgnev kirjeldus on autorite visioon sellest, kuidas võiks välja näha võitlusgrupi koosseis, missiooniprofiil, nõuded, vajalik toetus ja ettevalmistused. Samuti tõstatavad autori küsimuse, kas võitlusgruppide taktika ei võikski olla Kaitseliidu peamine tegevussuund. See on võime, mis kasutab maksimaalselt ära juba olemasolevaid eeldusi.

Kaitseliidu võitlusgruppide kontseptsioon ei ole midagi päris uut, kuid nende sihipäraselt planeeritud tegevus ja eesmärgid riigikaitstes on äärmiselt olulised.

Võitlusgruppide taktika puhul on tegemist kõige ehtsama sissitaktikaga kurnata ja nõrgestada vaenlast tema enda tagalas, põhjustades nii peajõudude verest tühjaks jooksmist. Ajad, mis lahinguväljal mees mehe vastu frontaalselt rünnakule mindi, on pöördumatult möödas, vaadake või praegu käimas olevaid konflikte. Kui nõrgem pool tahab ellu jääda ning saavutada taktikalist ja strateegilist edu, peab ta hakkama arvuliselt suuremat ja tehniliselt paremini varustatud sissetungijat kurnama. Selleks on õiged peaaegu kõik meetodid alates tagalaobjektide häirimisest ja lõpetades organiseeritud rünnakutega staapide vastu – eesmärk on ju oma riigi püsima jäämine.

Kaitseliit oma võitlusgruppidega oleks parim valik sellisteks operatsioonideks ja seda mitmel olulisel põhjusel. Kaitseliit on jaotatud malevkondade kaupa piirkondlikult, seega tunnevad malevkonna liikmed oma kodukandi maastikku peensusteni. Nad on enamasti ühes piirkonnas elavad inimesed, kes tunnevad üksteist põhjalikult, teavad enda ja teiste kohalike nõrku ja tugevaid külgi, mis on ülimalt tähtis väikeüksuste edukaks tegevuseks. Neil on võimalus tihedamaks treeninguks allüksuste kaupa kui teistel reservväelastel, sest nad on juba organiseerunud ja õppepäevi korraldatakse nagooni regulaarselt maleva toetusel. Tõenäoliselt käivad nad koos ka sõjalis-sportlikel patrullivõistlustel, et oma füüsilist vormi ja koostööd parandada.

EDUKA VÄIKEÜKSUSE VALEM

Kuid mida on vaja üldse eduka väikeüksusena tegutsemiseks? See on paraku tunduvalt keerulisem kui jalgaväeajao puhul rühma koosseisus, mis on omakorda veel suurema üksuse juhtida ja tagada. Tegutsemine vaenlase hõivatud alal nõuab suurt leidlikkust, paindlikkust, varjamisoskust, eelkõige aga väga head meeskonnatööd. Pikaajaliselt nii vastu pidada on võimalik vaid kohaliku elanikkonna toetuse ja informatsioonisüsteemi olemasolul, rakendades väljaõppes omandatud kogemusi ning juba rahuajal rajatud varjupaikade ja peidukute süsteemi. Kõik eeldused selleks on olemas

vaid Kaitseliidu üksustes. Korralik juhtimine ja sõjaline ettevalmistus on selliste üksuste puhul kriitilise tähtsusega. Meenutagem ajaloost (kui tahate tõmmata paralleele metsavendadega): edukad olid just need grupid, kes säilitasid sõjaväelise distsipliini, organiseerituse ja lahingurutiini.

Võitlusgrupid väldivad reeglina kontakti vastase manöövriüksustega, v.a juhul, kui seda on kästnud teha suurema operatsiooni toetuseks. Ajal, mil ei ole konkreetseid ülesandeid või piiranguid kõrgemalt staabilt, tegutsevad võitlusgrupid iseseisvalt määratud vastutusala piires “leia ja hävita” põhimõttel, kasutades maksimaalselt ära maastiku ja olude tundmist, üllatusmomenti, kiirust ja agressiivsust. Samas peavad võitlusgrupid veenduma, et nende operatsioonid väldiksid kahju tekitamist kohalikele elanikele, kelle toetuse ja poolehoidu olemasolu on neile eluliselt vajalik. Võitlusgrupid on olulised luureandmete kogujad, lisaks pidevale vaatlusele saavad nad informatsiooni koguda nii kohalikele toetajatele kui ka rünnatud vastaselt korjatud materjalidest.

Võitlusgrupi liikmed, kes ei ole teada vastase julgeolekujõududele, võivad elada ja töötada kohalikes oludes, korraldades samas võitlusgrupi varustamist ja kogudes informatsiooni. Võitlusgrupp saab kokku planeeritud operatsiooni harjutamiseks ja läbiviimiseks. Liikmed, kes ei saa erinevatel põhjustel avalikkuses viibida, kasutavad puhkamiseks ja planeerimiseks mitmeid eelnevalt ettevalmistatud kohti (turvatalud jms), mis on varjatud vastase vaatluse eest ja on vähetõenäoline, et vastane sinna ka satub. Siiski ei püsita ühes baasis kaua, sest vastase luureanalüütikud hakkavad peagi looma mudeleid erinevate indikaatorite alusel.

Võitlusgruppide peamine missiooniprofiil operatiivtasandi pildis võiks olla vaenlase juhtimis- ja toetus-

Kas võitlusgruppide taktika ei võikski olla Kaitseliidu peamine tegevussuund? See on võime, mis kasutab maksimaalselt ära juba olemasolevaid eeldusi.

süsteemi häirimine ning füüsiliste luureandmete kogumine vaenlase okupeeritud aladel. Sellised võrgu või kärje põhimõttel paiknevad fantoo-

müksused on vaenlase hirmsaim õudusunenägu. Iga lahinguväeosa vajab kõrgemat juhust ja tagalat toidu, laskemoona, kütuse jms pärast. Ilma kütuseta ei liigu tank, ilma toidu ja laskemoonata ei võitle vaenlase sõdurid. Lahingutes on need puudujäägid moraali ja võitlusvaimu laostavad, mis omakorda mõjutab otseselt ja negatiivselt vaenlase võitlusvõimet.

ETTEVALMISTUSTE OLULISUS

Hästitoimiv võitlusgrupp sunnib vastase üksusi olema pidavas valmisolekus, tugevdama oma järelevõetavate julgestust lahinguüksuste arvelt, mis kõik omakorda suurendab vastase lahingustressi. Sidepunktide, staabeelementide ründamine ja tagalavedude häirimine avaldab kõige otsesemat negatiivset mõju nende lahinguvõimele meie manöövriüksuste vastu.



Rahu ajal kokku kasvanud ja välja õppinud Kaitseliidu kohalikud üksused saavad võimaliku ründe korral oma kodutanuma tundmise eelise valusalt vaenlase vastu pöörata. Foto: Ivar Jõesaar

Lisaks saavad võitlusgrupid olla ka suurepärased materiaalse luureinfo kogujad. Igalt varitsuselt või kiirrünkult, mille nad teevad, võtavad võitlejad kaasa kõik vaenlase sidevahendid, kaardid, dokumendid jms materjali. Sellised esemed annavad olulise ettekujutuse vaenlase edasistest plaanidest ja on tihti kõrgema väärtusega kui lihtsalt süstemaatiline vaenlase tegevuse jälgimine. Võitlusgrupp võib toimetada need materjalid varem kokkulepitud peidikutesse, kust teised luureüksused need koordineeritult üles võtavad ja kõrgemasse staapi edastavad.

Võitlusgruppide eduka toimimise aluseks on hoolikalt tehtud ettevalmistused ja harjutused juba rahuajal. Neil peavad olema selged juhised ja struktuuriliselt on mõttekas võitlusgrupid komplekteerida samale alale, kus selle liikmed elavad, sest see annab neile võimaluse juba rahuajal planeerida ja harjutada rohkem kui maleva planeeritud suurematel õppustel. Samuti on neil lihtsam luua vajalikke kontakte info, varustamise ja varjamise korraldamiseks sõjaaja tarvis.

Piiratud sidevahendite tingimustes on kõige olulisemad kaks momenti: igale võitlusgrupile kindla operatsiooniala (*area of operations*) määramine, et vältida kogemata kokkupõrkeid teiste sõbraliike üksustega, ja püsiva ülesande (*standing order*) püstitamine koos soovitud tulemite ja nõutud piirangutega juhiks, kui muid kõrgemaid ülesandeid hetkel ei ole või puudub side kõrgema staabi (kompanii või malevkonna) ja võitlusgrupi vahel.

VÕITLUSGRUPI KOOSSEIS

Autonoomne grupp võiks olla 13–16-liikmeline, see on hea eeldus märkamatuks ja mobiilseks tegutsemiseks maastikul. Samas tagab selline üksuse suurus piisava

tulejõu, et sooritada väikesemastaabilisi rünnakuoperatsioone ja võidelda ennast ka edukalt lahti soovimatust tulekontaktist.

Grupi jaotus võiks olla järgnev:

- juhtkond (pealik, vanem, sidemees/käskjalg, meedik (paramedik));
- kuulipildujameeskond (meeskonnapealik/tulejuht, kuulipildur, kuulipilduri abi/pioneer);
- tankitõrjemeeskond (meeskonnapealik/tulejuht, tankitõrjegranaadiheitur, granaadiheituri abi/pioneer);
- snaiprimeeskond (meeskonnapealik/luureekspert, snaipeer või täpsuslaskur, vaatleja/tulejuht);
- miinipildurite paar, võimaluse korral saaks sellest oluline lahinguvõimsuse suurendaja 60 mm miinipildujaga, millega saaks kiirelt anda operatsioonidel kaudtuletoetust ja teha eemaldumisel suitsukatet;
- õhutõrjepaar, tulevikus lisaks helikopteritevastaseks tegevuseks maa-õhk-tüüpi õlaltlastavate relvadega.

Selline multifunktsionaalne, kuid suhteliselt väike grupp omab suhteliselt suurt tulejõudu, säilitades samas väikese jälje ja kõrge mobiilsuse maastikul. Siiski peavad naabruses paiknevad võitlusgrupid juba rahuajal ka kokku harjutama suuremastaabilisteks operatsioonideks, kus edu saavutamiseks on vaja kasutada tugevamat tulejõudu. Teisalt jällegi, liikudes punktist A punkti B, peab võitlusgrupp olema suuteline jagunema, et veelgi vähendada oma jälge maastikul.

Lisaks mobiilsuse ja varjatuse aspektidele on sellise piisavalt väikese üksuse eeliseks ka liikmete hea üksteise tundmine, mis suuremates üksustes kipub hajuma. Väikeses üksuses tunnevad mehed üksteist põhjalikult, teades kaaslaste tugevaid ja nõrku külgi, mis võimaldab õigel ajal talle toetav õlg alla panna ja nii ülesanne edukamalt täita. Väikeüksuses püsib alati ka moraal tugevam ja see on eduka võitluse alustala.

VÕITLUSGRUPI ÜLESANDED

Võitlusgrupp võiks täita peamiselt nelja liiki ülesandeid.

Kohaluure hõlmab endas kolme luuremoodust: objekti-, ala- ja marsruudiluure. Luurepatrullide eesmärk on varustada ülemaat õigeaegse ja täpse informatsiooniga vaenlase ja maastiku kohta. Luuret tuleb teha enne iga ründavat operatsiooni, samuti liikumiseks ja varjamiseks. Lisaks sellele võib võitlusgrupp saada spetsiifilise luureülesande regulaarvägede alale lähenedes, tehes ettevalmistusi väeüksuste planeeritud peatuspaigas või kogudes informatsiooni rünnaku sihtmärkide alalt. Iga võimaliku tegevuskava puhul on võitlusgrupp integreeritud ja oluline panustaja ühisesse operatsioonipilti (*common operational picture*). Luuremeeskonnad tuleb hoida väikesed, et tagada neile maksimaalne varjatus, kuid samas tuleb pidada läheduses toetusüksusi, kes saavad aidata luuremeeskonnal tulekontakti korral ennast vaenlase jälitajatest lahti rebida.

Varitsus on üllatusrünnak varjatud positsioonilt liikuvale või ajutiselt peatunud vaenlasele. Vahemaa patrulli ja sihtmärgi vahel on väga väike (15–50 m), saavutamaks maksimaalset tulejõu kontsenteeritust. Võitlusgrupp teostab planeeritud täielikku varitsust (läbilikumise ja -otsimisega tapatsoonis) kaks kuni kolm korda väiksema üksuse vastu (kriteerium sõltub võitlusgrupi väljaõppe tasemest ja lahinguhinnangust). Suurema või võrdse vaenlase vastu teostatakse rünnak vaid tulega (vahemaa vastavalt vahenditele, ei liiguta läbi tapatsooni). Sellisteks vaenlase toetusüksustele varitsuste korraldamiseks on soovitatav võitlusgrupi suurus optimaalne, andes piisavat rakendust igale meeskonnaliikmele tema ülesannetes.

Reid on üllatusrünnak vaenlase staatilisele positsioonile või rajatistele, millele järgneb reeglina planeeritud taandumine. Võitlusgrupp üksi ei vii läbi reidi end kindlustanud vaenlase objekti vastu, selleks ühendab kõrgem juhtkond kaks-kolm võitlusgruppi ühise juhtimise alla. Soovitatav on saavutada kolmekordne ülekaal ajutise rajatise või laagri vastu ja viiekordne ülekaal püsivalt kindlustunud vastase suhtes (eelnev luure peab selgitama vaenlase tõenäolise lahinguvalmiduse ja -võimekuse, millele toetudes tehakse jõudude vahekorra otsus).

Diversioon on võitlusgrupi muu vastasele kahjulik ja nõrgestav tegevus, mis ei ole rünnak. See võib seisneda näiteks elektrikatkestuste korraldamises, raudteeühenduse kahjustamises, vaenlase varude rikkumises jne. Võitlusgrupid peavad oma alalisel vastutusosal olema teadlikud vaenlasele olulistest toetusstruktuuridest ja planeerima nende kasutamist takistavaid tegevusi, jällegi silmas pidades, et kohalik elanikkond

NÕUDED VÕITLUSGRUPILE

Võitlusgrupp peab suutma:

- tegutseda pikaajaliselt määratud ülesannetes auto-noomselt ja kõrgema logistilise toetuseta vastase poolt hõivatud maa-alal;
- tegutseda iseseisvalt või liitunult teiste võitlusgruppi-dega sõltuvalt püstitatud ülesandest;
- planeerida operatsioone vastase juhtimis- ja toetusüksuste vastu ning neid täide viia;
- koguda informatsiooni vaatluse, materjalide füüsilise äravõtmise, kohalikega suhtlemise ja ka lahinguluure (luure tulekontaktiga, näiteks petterünnakud jms) teel.

Olulised piirangud võitlusgrupi tegutsemisel:

- võitlusgrupp lähtub oma tegevuses alati Eesti Vabariigi seadustest;
- kohaliku elanikkonna represseerimine on keelatud, rekvireerimised on lubatud vaid kooskõlas seadusega;
- kõrgema staabi või alale saabuva manöövriüksuse poolt antud ülesanded on alati prioriteetsemad kui grupi enda planeeritud ülesanded;
- kahju ei tehta rohkem, kui on vaja eesmärgi saavutamiseks, kaasnevaid tsiviilkahjusid tuleb iga hinna eest vältida.

VÕITLUSGRUPI LIIKME NÕUTAVAD OSKUSED

Lisaks oma eriala põhjalikule valdamisele peab iga võitlusgrupi liige:

- olema füüsiliselt heas vormis, mis võimaldab täita keerulisi ja raskeid ülesandeid;
- olema hea jalaväelase ettevalmistusega, lisaks sellele läbinud väikeüksuse patrullikursuse;
- tundma kõiki grupi relvi ja varustust ning oskama neid käsitseda juhul, kui vastutav grupi liige välja langeb;
- tundma pioneeriasjandust, sideprotseduure ja kohaluuure põhimõtteid ning suutma neid oskusi kasutada;
- tundma väga hästi grupi tegutsemispiirkonda;
- tundma oma vägede tegutsemispiirkonda ja tunnuseid;
- oskama osutada esmaabi;
- valdama vältimise, vangistusest põgenemise ja ellujäämise tehnikaid;
- tundma hästi vastase lahingutehnikat, taktikat ja protseduure.

kannataks selliste tegevuste mõjude tõttu minimaalselt.

OLULISED PRINTSIIBID VÕITLUSGRUPI VÄLJAÕPPEKS JA TEGUTSEMISEKS

Igal ajal tegutsedes (ka väljaõppel rahuajal) peab üksus hoolega arvestama, et ta kordagi ei kaotaks kohalikku toetust, seega ei tohi mingil juhul põhjustada kannatusi

ega kaotusi kohalikele elanikele. Ka peavad tegusema oma häälekandjad paikkonna elanike seas, kes selgitavad ja rahustavad, loovad suuremat toetajate ringi ja aitavad värvata uusi liikmeid üksusesse (infooperatsioonid).

Kui ei ole sidet kõrgema staabiga või ei ole antud konkreetset ülesannet, tegutsevad üksused oma määratud vastutusalas "leia ja hävita" meetodil, võttes alati aluseks korraliku lahingu planeerimise põhimõtted. Igal võimalikul juhul tuleb oma plaan ka kõrgema staabiga kooskõlastada, kuid staap võib anda ka vabad käed, kui liiga tihe sidepidamine muutub riskantseks.

Üksus loob tulekontakti vaenlasega vaid siis, kui see on soodne üksusele, seega tuleb võrdse või ülekaaluka vastasega ootamatult kohtudes ennast kohe, kuid organiseeritult lahti murda, raputades maha ka jälitajad. Meeste elusid ja tervist tuleb säästa niipalju kui võimalik, sest tõsist meditsiinilist toetust ei ole tõenäoliselt võimalik saada enne sõja lõpu. Säästmise printsiip ei või üles kaaluda püstitatud lahinguülesandeid ja siin on pealikel suur vastutus planeerida parimad ja oma mehi säästvaimad taktikalised lahendused.

Oskused ei tule tavaliselt iseenesest, seega on vaja luua Kaitseliidu Kooli juures juba praegu vastavad kursused, kus pearõhk patrullitehnikatel ja üleelamisel. Praegused erialakursused peaksid olema sobilikud, et õpetada seal koolitatavatele erialaspetsialistele ka vastavaid taktikaid. Väljaõpe peaks tipnema kodukandis kontrollõppusi sooritades. Kokkuharjutatud grupid keskenduvad sõjaaja ülesannete harjutamisele maleva toel ning võtavad võimalusel osa ka nende piirkonnas kaitsevää õppustest ja õppekogunemistest.

Väljaõppes keskendutakse peamiselt patrullimistehnikatele, milles võitlusgrupid peavad olema absoluutsed meistrid. Võitlusgrupid peavad arenema ja tegusema eriooperatsioonide üksuste peamise põhimõtete kohaselt, olles iseseisvad ja paindlikud muutuvate oludega kohanemisel.

KOOSTÖÖ TEISTEGA

Eelnevalt sai mainitud peidikute süsteemi, mille kaudu saaks vahetada luurematerjali ning edastada manöövriüksustele võitlusgruppide kogutud luureandmeid. Vastutusosal varjatud vaatluspostidel paiknevatele kaugluuremeeskondadele saavad võitlusgrupid lisaks luurematerjali edastamisele korraldada ka vaatluspostide varustamist toidu, vee jms. Ka peaksid just võitlusgrupid ette valmistama ja haldama "turvatalude" võrku, mida lisaks oma üksuse varjamisele saab kasutada anda ka kaugluurajate taastumiseks ja puhkamiseks.

Võitlusgrupid saavad toetada kaugluuremeeskondi ka meditsiiniliste probleemide korral ja abistada evakueerimisel, kui need on oma ülesande lõpetanud. Vastavad kontseptsioonid ja protseduurid tuleb välja töötada ja ühiste õppuste käigus kokku harjutada.

Võitlusgrupi liikmed kui pidevad operatsiooniala haldajad on peamised infokogujad manöövriüksuste tarvis lahinguoperatsioonide kandudes võitlusgrupi vastutusosalale. Nad on peamised teejuhid operatsioonidel, tagamaks manöövriüksustele parima maastikukasutuse. Samuti võivad nad saada ülesandeks võtta vastu, julgustada ja toetada teatud erialaspetsialiste, kelle kõrgem üksus võib saata alale spetsiifilisi andmeid koguma vms. Selle eelduseks saab olema kaitsepiirkonna ja võitlusgruppide integreerimine operatiivluure- ja sidesüsteemi erinevate lahenduste abil.

VÕITLUSGRUPI JUHTIMINE JA TAGAMINE

Võitlusgruppe juhib piirkondlik staap, kes saab omakorda ülesanded kaitseringkonna staabilt või planeerib vajalikud operatsioonid iseseisvalt varem antud juhiste kohaselt. Staap võib võitlusgrupid suuremahuliste operatsioonide (näiteks reidi) tarbeks ühendada rühmaks või isegi kompaniiks.

Sidepidamisest on eelnevalt põgusalt juttu olnud ja otsustarbekas on välja arendada oma sideskeem, mida saab dubleerida alal paiknevate kaitseringkonna ülema kaugluuremeeskondade kaudu. Kõrgtehnoloogiliste sidevahendite puudumisel ja eesmärgiga vältida vaenlase poolt väljapeilimist võib olla suurem vajadus vahetada infot ja käske virgatseid, kokkulepitud postkaste jms kasutades.

Relvastuse ja laskemoona täiendamine käib peamiselt vastase varudest ja hävitatud vastase arvelt. Vaenlase varustus, mida endal vaja ei ole, hävitatakse või rikutakse, välistades nii ka võimaluse, et seda saab kasutada vastane.

KOKKUVÕTTEKS

Selged juhised, treenitus ja võitlustahe võimaldavad ka vähese varustuse, side ja pideva juhtimisliiniga tekitada vaenlasele kordades suuremat kahju kui needsamad mehed suudaksid võõral maastikul ja suuremates manöövriüksustes. Just kodukandi tundmine on oluline eelis, mis muudab võitlusgrupid hindamatuks vaenlase nõrgestajaks ja parimaks luureandmete kogumise vahendiks vastutusosalal.

Kaitseliidu võitlusgruppidel on juba olemas eeldused ja võimalused sellistes olulistest ülesannetes tegutsemiseks. Kõrgema juhtkonna poolt on vaja vaid selget suunda, vajaliku koolituse ja toetuse korraldamist ning piirkondliku tegutsemise printsiibi tugevdamist. Luues sellise ülemaalse kärjesüsteemi väikeste, kuid tugevate ja jätkusuutlike võitlusgruppide kujul sõjaajaks, loob see olulise heidutuse vastasele, sest ebatavaline tagalaala on suurim lahinguüksuste tegevusvõime ja morali hävitaja. **KK!**

Punase täpiga silmapikendaja jõudis Kaitseliitu

Tekst: IVAR JÕESAAR, kapten

Fotod: TAIVE KUUSE, IVAR JÕESAAR

Kaitseliidu kui sõjalise jõu heidutusvõime tugevdamise plaanidest on varemgi juttu olnud. Kaitse Kodus! 8/2007 (lk 30–33) ilmunud artiklis “Kaitseliitlase varustusest uuel aastal” kirjutasime muu hulgas, kuidas kavatakse Kaitseliidu relvastuses olevatest käsitulirelvadest rohkem välja pigistada, neid 21. sajandile kohaseks “tuunides”. Kuigi erinevates jutunurkades ei lõpe niipea mälestused teemal, kuidas ikka omal ajal sai vana hea lahtise sihikuga Kalašnikoviga kruusaaugus antud nii, et pilpad taga, tuleb praegu siiski Eestis olemasolevate relvasüsteemidega edasi minna.

KAITSELIIDU RELVADE MODERNISEERIMISEST

Olgu öeldud, et 2007. aastal kõige lihtsamana tundunud osa relvaarendusest ei õnnestunud erinevatel põhjustel soovitud ajal ellu viia. Nii leidsid Saksamaal meie hanget oodanud kokkukäivad kabad AK 4-de tarvis omaniku kusagil mujal. Kaitseväe logistikud tegutsevad praegu alternatiivse tarne nimel, kuid veel pole teada, millal esimesed “aerudeks” pilgatud pikad automaadid endale tegelikult kokkukäivad kabad külge saavad. Küll on aga toona lubatud suunas edenenu käsitulirelvade sihtimisvõime arendamise projekt ja esimene partii sihtimissuutlikust parandavaid lisatarvikuid on Eestisse jõudnud.

Ajakirja trükist tuleku ajaks on need relvade moderniseerimise komplektid küllap juba Kaitseliidule välja antud. Malevatesse jõuavad komplektid tõenäoliselt 2009. aasta esimese kvartali jooksul vastavalt Kaitseliidu peastaabi tagalakeskuse ja maleva tagala võimekusele neid väljastada ja vedada.

Kui 2007. aasta lõpul rääkisime hologrammsihikute hankest, siis praegu hakkame oma automaatidele kinnitama punatäppsihikuid.



Galil täistuuningus: lukukoja kaanele lisatud Picatinny siinile on kinnitatud suurendusadapter, Picatinny siinidega laesäärele on kinnitatud punatäppsihik, taktikaline lamp ja lisakäepide. Näha on ka vinnastushoovale lisatud pikendus ja taktikaline rihm.

gu hakkame oma automaatidele kinnitama punatäppsihikuid. Rootsi päritolu Aimpoint Comp M4 punatäppsihikud koos kolmekordsete suurendusadapterite, nende kinnitamiseks vajalike Picatinny siinide ja muude lisadega on meile tarninud Šveitsi firma Brugger & Thomet. Hologramm- ja punatäppsihikute omadusest ja erinevustest kirjutas aasta tagasi Reimo Soosaar (“Kuidas näha ja tabada seda, mida vaja?” – Kaitse Kodu! 1/2008, lk 34–37). Missioonil viibivate kaitsevaelaste

te Galil SARidele kinnitatud hologrammsihikud EOTech 552 leiavad pärast üksuste rotatsiooni korras kodumaale jõudmist endale uue koha kuulipildujate MG-3 ja KSP 58 lukukodadel ning järgmised üksused lähevad missioonile juba punatäppsihikutega.

Nagu viidatud artiklist lugeda võib, on nii hologramm- kui ka punatäppsihikul palju häid omadusi,



AK 4 rikkalikum täienduskomplekt: Picatinny siiniga laesäär, millele on kinnitatud tugijalaga lisakäepide, lukukojale kinnitav Picatinny siin koos punatäppsihikuga ja kolmekordne suurendusadapter.

mis muudab nendega varustatud relvad taktikaliselt universaalseks, tagades nii päevavalguses kui ka pimedas kiire ja täpse tule avamise võime. Ometi on kahel sihikul ka erinevusi, mis sunnivad mõtlema oludele, kus neid kasutada tuleb. Sihikutarne otsustamise eel viidi läbi põhjalik võrdlusuuring ja väikeste mõõndustega langes valik punatäppsihikute kasuks. Nende eeliseks arvati patareide kordades pikem kasutusiga, kindlam kinnitusviis relvale, parem sihtimisvõimekus ka 150 meetrist pikematel distantsidele, torujast ehitusest tungitud kiirem sihtmärgi leidmise võime, samuti on punatäppsihik väidetavalt ilmastikukindlam.

Samas on hologrammsihikute pilt paremini loetav ning 1 MOAsest täpist ja selle ümber olevast ringist sihikupilt võimaldab harjunud silmal hinnata ka kaugusi. Samuti on peetud paremuseks asjaolu, et suurendusadapteri kasutamisel ei muutu sihtimistäpp suuremaks. Siiski otsustati Eestis eelistada käsitulirelvadel punatäppsihikuid, sest lisaks eelloetule asub nende hooldusfirma Euroopas.

KAITSELIIDU VÕITLUSGRUPID JA ELUKUTSELISTE VÄEOSAD

Esimene partii punatäppsihikuid jagati kaitseväes elukutselistest sõdureist koosnevate Scoutspataljoni ja missiooniüksuste vahel puhtpragmaatilistel kaalutlustel. Missioonidel on mõistagi eelis kiiremini ja täpsemalt sihtijal ning Scoutspataljon peab igapäevaselt harjutama kiire reageerimise valmidust. Väeosade ajateenijail tuleb aga esmalt lahtise sihikuga laskma õppida. Kaitseliidu malevates varustatakse punatäppsihikutega osa operatiivstruktuuri üksusi.

Relvade modifitseerimiseks ettenähtud komplektid on kolmel viisil koostatud. Määratud operatiivstruktuuri üksuste võitlejad saavad oma Galilidele lisaks sihtimisestruktuuridele ka taktikalise lambi, lisakäepideme ja patrullrihma ning nende automaatide vinnastuskäepidemele kinnitatakse pikendushoob. Vastava filtri lisamisel muudab taktikaline lamp koos öövaatlusseadmega relvast täpse laskmise võimalikuks kogu ööpäeva. Osa operatiivstruktuuri üksuste võitlejaid relvastatakse AK 4-dega kahte moodi lisavarustusega. Neli viiendikku relvadest saavad lukukojale kinnitatava Picatinny siini, kuhu paigutatakse Aimpoint Comp M4 sihik ja kolmekordse suurendusega adapter. Viiendikule uuendatavatest relvadest on ette nähtud ka uus Picatinny siiniga laesäär, millele kinnitatakse harkjalga sisaldav lisakäepide ja kuhu on võimalik edaspidi kinnitada ka taktikaline lamp. Lisakäepidemega relvadega saab võtta stabiilsemat laskeasendit ning harkjalga ja suurendusadapterit kasutava laskuri käes annavad need üksustele n-ö noore täpsuspüüsi.



Selline paistab 2 MOA suurune punane täpp läbi Aimpoint Comp M4 sihikutoru.



Rikkalikema varustuskomplektiga AK 4: laesäärele on kinnitatud tugijalaga lisakäepide ning lukukoja kaanel on punatäppsihik ja suurendusadapter. Suuremal osal täiustatud AK 4dest jääb originaallaesäär siiski vahetamata.

SIHIK RELVALE JA LASKETIIRU LASKMIST ÕPPIMA

Põhimõte, et ei lase mitte relv, vaid mees, kehtib ka kõrgtehnoloogilise sihiku puhul. See tähendab, et ka heal laskuril on vaja harjuda punatäppsihiku eelistega. Esmalt tuleb harjuda kasutama laskmisel kahte lahtist silma, mis võimaldab jälgida sihtimisega samaaegselt hoopis laiemat maa-ala sihtmärgi ümber. Punatäppsihikuga saab avada täpset tuld kiiremini, sest pole oluline, et sihtmärk, kirp, tagumine sihikuava ja sihtimissilm oleksid ühel joonel. Tule saab avada kohe, kui korralikult sisselastud relva sihiku punane täpp peatub sihtmärgil. Et punatäpi valgustugevust saab kuueastmeliselt tugevamaks keerata, on võimalik sihitud tuld avada ka suhtelises hämaruses.

Laskmisel tuleb õppida arvestama ka sihtmärgi kaugusega, sest sihiku reguleerimisel rihitakse nullpunkt

200 meetri kauguste sihtmärkide tabamiseks. Ka kolmekordse suurendusadapteri kasutamisel, kui sihiku täpp on kolm korda suuremaks muutunud, tuleb harjuda täpselt laskma.

Kõik see kokku tähendab, et malevate laskepäevadele võib oodata ka neid võitlejaid, keda ammu pole nähtud neil mõnel laskerajal, mis veel vabaks on jäänud. Kas kaitsevääst uudsete laskurnormide kehtestamiseks ka uued punktiarvestuse arvestused saadakse, on küllap lähiajal näha.

Relvale moderniseerimiskomplektide paigaldamise, väljarihtimise ja hoolduse õppus ning praktiline laskmine viiakse läbi malevate relvurite või instruktoritele 2009. aasta veebruaris Kaitseliidu Koolis. Seejärel jääb malevate instruktorite ülesandeks anda teadmised edasi relva praktilisele kasutajale. **KK!**

Päästeala korraldus viis aastat hiljem

Tekst: ORM TAMMEPUU,
Kaitseliidu Tallinna maleva Lääne
malevkond, Tondi Tulekaitse juhataja

Ajakiri Kaitse Kodu! avaldas viie aasta eest artiklisarja Eesti päästeteenistusest, selle ülesehitusest ja ülesannetest (2003 nr 5/6, 2004 nr 1 ja 2004 nr 3). Vahepeelsete aastate jooksul on teoks tehtud mitmeid reforme, muutunud on päästeasutuste staatus, ülesanded ja töökorraldus. Käesolev kirjutis annab ülevaate reformidest, nende mõjust kodanike turvalisusele ja võimalikest väljakutsetest Kaitseliidule.

TULETÕRJE ON SURNUD. ELAGU PÄÄSTE!

Alustuseks mainigem, et Eesti seadustes ei ole enam olemas terminid tuletõrje. Selle asemel on mõiste pääste, mis hõlmab Päästeameti ja selle allasutusi ning nende tegevusi ehk päästetöid, demineerimistöid ja riiklikku tuleohutusjärelvalvet.

Nendele lisaks on Päästeamet kuulutanud 2006. aastast prioriteetseks tegevusvaldkonnaks päästeala ennetustöö, mille üldeesmärgiks on kujundada Eestis elukeskkond, kus igaüks loob ning väärtustab ohutust ja turvalisust, mis aitab vähendada õnnetuste ning nende tõttu hukkumiste ja vigastatute hulka, samuti õnnetustega kaasnevate kahjude suurust. Suunamuutus õnnetuste tagajärgede likvideerimiselt õnnetuste ärahoidmisele on kindlasti parim, mis päästealal tehtud on. Seda peegeldab ka tulesurmade statistika, mis üle tüki aja on kahanemas alla saja hukkununi aastas.¹

PÄÄSTE ON RIIGISTATUD JA TSENTRALISEERITUD

Päästeorganisatsioon on viie aastaga teinud läbi suure muutuse. Kui Euroopas on tavaliselt tuletõrje- ja päästeasjandus kohaliku omavalitsuse korraldada, siis Eestis on tänaseks munitsi-

paalsed päästeasutused riigistatud ja allutatud Päästeametile, millega on meil tekitatud riiklik päästemonopol. Likvideeritud on ka endised maavalitsustele allunud maakondade päästeteenistused. Nende asemel moodustati neli regionaalset päästekeskust Päästeameti kohaliku asutuse staatuses:

- Põhja-Eesti Päästekeskus peakorteriga Tallinnas,
- Lääne-Eesti Päästekeskus peakorteriga Pärnus,
- Lõuna-Eesti Päästekeskus peakorteriga Tartus
- Ida-Eesti Päästekeskus peakorteriga Jõhvis.

Tsentraalne juhtimine võimaldab paremini kasutada nappe ressursse, koondades suuremate õnnetuste korral jõudusid kogu Eestist. Sõjaväelisi päästeüksusi ehk endisi päästekompaniisid, mis oli arvestatav reserv mis tahes suurõnnetuste puhuks, enam ei ole. Need likvideeriti kui NATO relvajõududesse sobimatud struktuuriüksused.



Kas sellised peaksid olema Kaitseliidu uued relvad? Või oleks loomulikum taastada pika traditsiooniga vabatahtlik tuletõrje?

KOMANDOD

Viie aasta eest oli Eestis 99 kesk- ja tugikomandot ning Eesti Vabariigi valitsuse 22. detsembri 2000 määrus nr 456 nõudis neist igaühte valvesse vähemalt nelja tuletõrjut-päästjat. Nelja päästja nõue tulenes suitsusukelduseeskirjast – vähemaga ei tohtinud suitsusukeldust² teha. Praegu kehtiv määrus enam valves olevate päästjate arvu ei sätesta ja sestap on Eestis alalises valves vaid ca 30 nelja või enama päästjaga meeskonda. Tõsi, uuendatud suitsusukelduseeskiri lubab “erandkorras” teha suitsusukeldumist kolme päästjaga, mis on aga selgelt ohtlik – kui suitsusukelduspaariga midagi juhtub, pole kedagi, kes päästjaid päästaks.³

Kolmemeheliste komandodega kokku on teovõimelisi üksusi umbes 50, ülejäänud on ühe või kahe päästjaga komandod, mille päästevõimekus on väga napp. Praktikas tähendab see, et väljaspool linnu on tõhusa pääste käepärased kitsad: kui suitsusukeldusvõimeline meeskond alles paarikümne minutiga maja kustutama saabub, on inimesed kas ise pääsenud või juba hukkunud. Statistika kinnitabki, et suhteline tulekahjusuremus on väikseim Tallinnas, kus abi kiirelt kohale jõuab, ja suurim maapiirkondades, kus päästjate saabumise hetkeks on majad tihedalt juba laustules.

VALVETEENISTUS ON TÜKELDATUD, KUID TEHNIKA PAREM

2008. aastast läks enamik komandosid siseministri käsul päästjate suurest vastuseisust hoolimata üle 12-tunnisele valveteenistusele endise 24-tunnise asemel. Praktist vajadust selleks polnud, sest päästjate töökoormus ei ole reeglina nii suur, et nad 24-tunnist vahetust teha ei suudaks. Küll aga sundis 12-tunnisele vahetusele üleminek päästjaid kaks korda tihedamini töö ja kodu vahet sõitma ning paljusid ka lisatöödest loobuma. Kaotust hüvitati mõnekümneprotsendilise palgatõusu-

ga. Sellegipoolest lahkus komandodest hulk kogenud töötajaid.

Veel viie aasta eest suhteliselt tavaline Vene tuletõrjeauto ZIL-130 on praegu arvel pigem erandkorras. Soetatud on hulk moodsat tehnikat Saksamaalt, Austriast, Soomest ja Poolast. Uued päästeautod, aga ka pumbajaamad, ATVD ja muu eritehnika võimaldab kahtlemata tõhusamat päästet ja kompenseerib mingil määral päästjate arvu vähenemist.

Samas ei saa korralikust tehnikast täit efekti, kui kuueliikmelisele päästemeeskonnale ettenähtud autoga sõidab üks-kaks päästjat. Seda enam, et Eestis võib saada elukutseliseks päästjaks juba 200-tunnise algväljaõppega, mille puhul võib kahelda päästjate suutlikkuses kogu tehnikat kasutada.

KUHU EDASI?

Nagu näeme, on päästesüsteem liikunud järjest suurema tsentraliseerimise ja kontsentreerumise ning samas vähenemise ja hõrenemise suunas. Sama tendentsi jätkudes likvideeritakse järgmisena regionaalsed päästekeskused ja seejärel Päästeamet, koondades juhtimise kas siseministeeriumi või mingisse sisejulgeoleku superasutusse. Väikesed maakomandod suletakse, alles jääb näputäis tehniliselt hästi varustatud komandosid suurematesse keskustesse. Organisatsiooni juhtimise aspektist on see arvatavasti mugav ja efektiivne, kuid kodanikele tähendab see pääste jäämist üha kaugemaks ja kättesaamatumaks.

Teine võimalus on, et pendel hakkab mingil hetkel detsentraliseerimise poole tagasi liikuma, nõnda nagu Kaitseliitki on tagasi pöördumas oma (territoriaalsete) algpõhimõtete poole. Asi on selles, et päästes on väga oluline abi kohale jõudmise aeg ja seda on võimalik saavutada ainult tiheda päästeüksuste võrgustikuga.

Pääste taasdetsentraliseerimise üheks tõhusaks eelduseks oleks, et seadusandja kehtestaks miinimum-

nõuded päästeabi kohalejõudmise ajale ja ressursile. Näiteks et viieliikmeline päästemeeskond peab mis tahes asustatud punktis asuma tegutsema 15 minuti jooksul häireteate jõudmisest häirekeskusesse.⁴ Praegu on paraku nii, et Päästeamet

on endale võtnud küll päästetööde tegemise kohustuse, kuid miinimumnõuete puudumise tõttu saab kohustuse lugeda täidetuks ka siis, kui üks päästja tunni aja pärast kohale jõuab. Hädasolijatele on see aeg aga kole pikk.

PÄASTE JA KAITSELIIT

Pääste hõrenemine ja kaugenemine on asjaolu, millest Kaitseliidul oleks rumal mööda vaadata. Praktikast tähendab see kaht aspekti:

- ka suhteliselt tagasihoidlike suurõnnetuste korral vajab Päästeamet abi ja üks võimalik, ehkki ebausaldusväärne abistaja on Kaitseliit. Ebausaldusväärsusena mainivad päästeametnikud asjaolu, et Kaitseliidust abi küsides ei tea iial, palju seal tegelikult abilisi tuleb ja mida nad oskavad-suudavad;⁵
- Kaitseliidu õppustel ja harjutustel (ning loomulikult ka päris lahingus) paratamatult tekkivate põlengute, varingute ja muude n-õ päästealaste intsidentide puhul võib päästjate kohale saabumine võtta talumatult kaua aega.

Esimesele aspektile pole mõtet ülearu tähelepanu pöörata. Kaitseliit on ikkagi relvastatud riigikaitseorganisatsioon, mitte odava tööjõu allikas masuudi riisumiseks või metsatulekahju materdamiseks.

Piisava reservi tagamiseks peaks Päästeamet tegelema eeskätt oma valdkonna vabatahtlike organisatsioonide arendamisega⁶ ja selles küsimuses võib Kaitseliit oma hindamatu kogemustepagasiga olla pigem nõustaja rollis.

Teise aspektiga tasuks tegelda hoopis tõsisemalt. Kaitseliidu üksustele mingi päästealase võimekuse and-

mine suurendaks märksa meie ettevõtmiste turvalisust ja vähendaks õppuste ootamatu katkemise, aga ka negatiivse meediatähelepanu riski. Siinkohal ei pea ma silmas raske päästetehnika soetamist, ehkki põhimõtteliselt võiks seegi olemas olla. Küll aga võiks suveperioodil õppustel kaasas olla üks maasturilise monteeritud kõrgsurveprips, mille kustutusefektiivsus ületab tavalist mootorpumpa kümneid kordi, seega saab 100 liitri veega ära teha sama töö nagu suure tuletõrjeauto paari-tonnise veepaagiga. Talvel seevastu oleks ahjuga telgis hoopis kindlam magada, kui oleks ligi üks korralik külmakindel vesikustuti (on olemas kuni -30 °C taluvaid vesikustuteid). Just nimelt vesikustuti, sest erakordselt vastik saab kõigil telgisviibijatel olema, kui keegi seal pulberkustuti lahti laseb. Loomulikult peaks baasõppekursus sisaldama ka väikest päästemoodulit, et igaüks oskaks tulekustutit õiget pidi kätte võtta ja saaks vajadusel ka tuletõrjevoolikut ühendamisega hakkama.

PÄASTE JA KAITSEVÄGI

Kapten Andres Pehme Kaitseväge Ühendatud Õppeasutusest soovib Kaitse Kodu! 2008. aasta 3. numbris ("Päästealase ettevalmistusega kaitsevägeüksuse vajadusest", lk 20–23) päästetööde ressursiprobleemide lahendamiseks (taas)luua sõjaväelised päästeüksused. See annaks kindlasti tõhusa reservi suuremahuliste päästetööde tegemiseks, kuid oleks siinkirjutaja arvates pisut amoraalne.⁷ Argumendid, millega likvideeriti endised päästekompaniid, pädevad ju ka täna: ajateenistus on kodanike sõjaväelise ettevalmistuse, mitte odava tööjõu tagamise institutsioon. Raske on korraldada

väljaõpet, mille suvalisel hetkel katkestab väljasõit määramatuks ajaks. Ehk tuleks ajateenistust pikendada, et sõdurpoisid saaksid sõjaväelise väljaõppe kõrval käia ka metsa kustutamas? Aga äkki siis taastaks ka nõukaaegsed tööpataljonid, kes kaevaksid kraavi, laoksid müüri jne? Nentigem veel kord, et Päästeamet peaks esmalt tegelema vabatahtlike päästeorganisatsioonide võimekuse

Suunamuutus õnnetuste tagajärgede likvideerimiselt õnnetuste ärähoidmisele on kindlasti parim, mis päästealal tehtud on. Seda peegeldab ka tulesurmade statistika.

Sõjaväelisi päästeüksusi ehk sendisi päästekompaniisid enam ei ole. Need likvideeriti kui NATO relvajõududesse sobimatud struktuuriüksused.

taastamisega,⁸ siis väheneb ka oluliselt vajadus kasutada kaitsejõudusid päästetöödel. Kaitsevägi võiks mängu tulla ikka vaid erandina, väga tõsisel häda- või eriolukorras.

Seevastu päästeüksused alternatiivteenistusena oleksid vägagi tere tulnud. On karjuvalt ebaõiglane, et riigikaitsele on kaasatud vaid väike hulk kodanikke, need aga, kes aja-teenistusse minna ei taha, sinna ka ei lähe ning ongi kõigist kohustustest priid. Isikud, kellele militaarvärk on talumatult vastumeelne, kellel on allergia relvade suhtes ja kes ei ole võimelised vajutama päästikule, võiksid leida väga kasuliku rakenduse päästes. Seejuures mitte ainult kasarmeeritud üksustes, vaid ka näiteks pikaajalise kohustusena osaleda mõne vabatahtliku päästeüksuse töös. Sel moel tabataks mitu kärbest ühe hoobiga: riigil oleks väljaõppinud reservsuurõnnetusteks ja tiheneks päästeüksuste võrk, mis tooks tõhusa abi inimestele lähemale. Mõtlemisainet siinkohal igatahes jätkub. **KK!**

¹ Viimati hukkus alla saja inimese Eestis tulekahju tõttu 1990. aastal.

² Suitsusukeldumine on sisenemine põlemisgaasidega täidetud hingamiskõlbmatuse keskkonda.

³ Näiteks Saksamaal on päästemeeskonna standardsuurus üheksa liiget, miinimumkoosseis on viis liiget (juht ja kaks paari päästjaid).

⁴ Praegu on väljatöötamisel uue päästeseaduse eelnõu, kuid vähemasti selle esimeses versioonis nõudeid pääste kiirusele ja koosseisule ette ei nähtud.

⁵ Probleem on selles, et kaitsepolitsei ei saa käsu korras päästetöödele saata, sest puuduvad õiguslikud alused kaitsepolitsei tööst vabastamiseks ja saamata jäänud töötasu hüvitamiseks.

⁶ Näiteks Soomes on 85% päästjatest vabatahtlikud, Saksamaal koguni 97%.

⁷ Orjadest moodustatud sõjaväelegeonid kustutasid tuld juba Vanas-Roomas, sõjaväeline tuletõrje oli Nõukogude Liidus ja on olnud ka demokraatlikumates riikides, ent moraalne dilemma on ja jääb: sõjaväe töö on eesmärgi saavutamise nimel kas või tappa ja hävitada, päästel aga päästa ja säästa.

⁸ 20. sajandi esimesel poolel oli ka Eestis valdavalt vabatahtlik tuletõrje. 1950. aastal vabatahtlik tuletõrje keelustati, kuid taastati mõned aastad hiljem, sest olukord läks kiiresti hulluks. Järgmine vabatahtlike tuletõrjeüksuste likvideerimine Eestis leidis aset 1990. aastate keskel, kui vabatahtlik tuletõrje leiti olevat aegunud nähtus. Et olukord pääste käepärasusega on jällegi suhteliselt täbar, on tänaseks hulk vabatahtlike päästeseltse jälle (taas)asutatud, kuid seni puuduvad neil õiguslikud alused tõhusaks tegutsemiseks.

Valgamaalased tähistasid Vabadussõja relvarahu aastapäeva

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseleidu Valgamaa maleva propagandapealik

Valga Jaani-Luke kiriku kellade helin kaikus 3. jaanuaril kell 10.30 üle linna. Metsa tänava kalmistule Eesti Vabadussõjas langenute mälestussamba juurde kogunenud kaitseleidlased ja üldsuse esindajad jäid Valgamaa maleva pealiku kapten Rein Luhavälja märguandel leinaseisakusse. Seejärel alustas Maarika Reinhold süntesaatoril Eesti Vabariigi hümnit.

RELVARAHUNI VIIS VÕIT VÕNNU ALL

"Igale asjale on antud oma aeg," alustas Valga Jaani kiriku õpetaja Heino Nurk päevakohast väljumatust. Kõneleja lisis, et 3. jaanuaril 89 aastat tagasi vaibusid Eesti Vabadussõja tandritel surma külvavad masinad, sest vaprad vabadusvõitlejad olid tõrjunud vihatud vaenlased meie põlise kodumaa piiridest välja. "Ajalugu näitab, et nende eneseohverdamine pole olnud asjatu. Tänu sellistele sangaritele sai meie isade maa vabaks ja sõltumatuks."

Ajaloolise ülevaate Eesti Vabadussõjast ja selle võidukast kulgemisest relvarahuni 89 aastat tagasi tegi major Meelis Kivi. "Esimese maailmasõja käi-



Pärja Eesti Vabadussõjas langenud kangelaste mälestusmärgi ja lamile asetasiid Kaitseleidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhavälja (paremal) ja nooremleitnant Hare Unt. Foto: Vello Jaska

gus varises kokku Vene impeerium," ütles Kivi. "See löi soodsad tingimused väikerahvaste vabanemiseks Vene ikkest. Sellest johtuvalt kuulutati 24. veebruaril 1918 välja Eesti Vabariik." Üsna pea aga algas Saksa okupatsioon ja 28. novembril tungis Punaarmee 12 000 okupanti Eesti aladele. "Meie poolel oli vastu panna vaid 2000 vabadusvõitlejat," jätkas Kivi. "Rinne jõudis juba 40 kilomeetri kaugusele Tallinnast. Pingsa töö tulemusena suurenes Eesti kaitseväge 14 000 meheni. Tänu Johan Laidoneri oskuslikule tegutsemisele anastajate edasitung peatati. Algas vastupealetung ja põliste vaenlaste Eestimaa piiridest välja kihutamine. Selleks ajaks oli eestlaste vägi kasvanud 75 000 võitlejani. Otsustav võit välisvaenlaste vastu saavutati 23. juunil 1919 Võnnu all." Algasid rahuläbirääkimised, mis nõudsid meie riigi esindajatelt oskuslikku diplomaatiat. Need kulmineerusid 31. detsembril 1919 sõlmitud lepinguga. Relvarahu jõustus 3. jaanuaril 1920.

RELVARAHU AASTAPÄEVAST VALGAMAAL

Vabadussõjas saavutatud relvarahu aastapäeva tähistati ka mujal Valgemaal. Kaitseleidu Valgamaa maleva Helme üksikkompanii kaitseleidlased ja Helme vallavanem Tarmo Tamm austasid langenud kangelasi Tõrva gümnaasiumi lähistel ja Alal Vabadussõja mälestussammaste juures ning asetasiid lillekimbu Roobe lahingus langenute hauakünkale Helme kalmistul.

Otepää kaitseleidlased ja üldsuse esindajad tähistasid relvarahu aastapäeva pargade asetamisega Otepää Vabadussõja mälestusmärgi jalamile. **KK!**

Eesti Vabariik on võtnud NATO ees kohustuse valmistada ette CIMIC erialaspetsialistid kriisipiirkondadesse saatmiseks. CIMIC erialaspetsialiste oodatakse Eestist viiel põhisuunal:

- 1) tsiviil-administreerimine,
- 2) majandus,
- 3) kultuur,
- 4) infrastruktuur,
- 5) humanitaarala.

Püstitatud ülesande täitmiseks on algatatud kolme Balti riigi ühisprojekt *Baltic CIMIC functional specialist course*. Esimene sellelaadne kursus korraldati 2006. aastal Lätis, teine kursus 2007. aastal Leedus ning kolmas Eestis 2008. aastal. Balti riikides kasutatakse selle ülesande täitmiseks vabatahtlike riigikaitseorganisatsioonide liikmeid ja reserviste. Kursustel käsitletavat teemat vaadatakse läbi iga kord enne kursuse algust ja korrigeeritakse lähtudes maailmas kujunenud olukorrast.

CIMIC kursusel minnakse süvitsi araabia maailma

Tekst: EVELIN VERŠ, MAARJA JALASTO

Fotod: MAARJA JALASTO

Kui tahad küll panustada riigikaitsele, kuid pole padumilitarist, vaid huvitud pigem kultuurist ja tööst inimestega, tasub kaaluda, kas mitte minna hoopis CIMIC ehk *Civil-Military Co-operation* (eesti keeles tsiviil-militaarkoostöö) erialaspetsialisti kursusele.

KOOS OLI KIREV SELTSKOND

Külmal ja lumevaesel 2008. aasta detsembrikuu esimesel nädalavahetusel kogunes Tallinna külje alla hotellikompleksi Salzburg klassitais inimesi Eestist, Lätist ja Leedust. Naisi rohkem kui mehi, nagu tänapäeval kombeks. Osaliste seas võis märgata nii tõsiseid sõjaväelasi-kaitsepolitsei kui ka naljalembesid tegelasi. Kõiki oli kokku toonud huvi sellise keerulise valdkonna vastu, kui seda on tsiviilerialade ja militaarüksuste koostöö – CIMIC.

Kursusele kandideerijale peamiseks nõudeks olid tahe CIMIC vallas tegutseda ja põhimõtteline valmisolek end selles vallas ka teostada, asjalikkus, ettevõtlikkus, koordineerimisoskus jne pealekauba. Lisaks mõistagi inglise keele oskus. Kursusel osaleja ei pidanud tingimata omama sõjalist auastet, kuid pidi olema Kaitseväele vajalik isik – keegi, keda Kaitseväe saab oma eesmärkide elluviimisel edukalt kasutada. Eelistatud osalejaks oli Kaitseväe malevate sõjaaja CIMIC-ohvitser või mõne tsiviileriala esindaja, kes on koostööaldis ja valmis toetama oma tegevusega Kaitseväe ja kaitseväe tegevust. See ajas kokku igapäevaelus väga erinevatel elualadel töötavate inimeste kireva seltskonna. Oli kaitsepolitsei-naiskodukaitsjaid, kelle igapäevatöö on seotud avalike suhete, meedia või rahvusvaheliste suhete ja seadusandlusega. Oli ka sotsiolooge, loodusteadlasi, majandusinimesi jt.

MIKS ÕPPIDA CIMIC-SPETSIALISTIKS?

CIMIC FS (*functional specialist*, eesti keeles erialaspetsialist) on inimene, kes tahab olla koordineerija, koostöö korraldaja ja projektide elluviija kriitilistes olukordades. Isikuomadused võimaldavad teda kaasata konfliktipiirkondadesse erialaste ülesannete täitmisele.

NÄIDE

Ehitusfirmas töötav Jaan on väga hea insener, lisaks oskab ta gruusia keelt, on hea suhtleja ja tunneb erinevaid kultuure. Eesti riik võtab vastu otsuse, et aitab Gruusias üles ehitada mingi piirkonna kooli ning hakkab otsima inimest, kes suudaks seda projekti vedada ja vastaks vajalikele kriteeriumitele. Jaan on läbinud CIMIC erialaspetsialisti kursuse ja talle tehakse pakkumine osaleda missioonil. Kui Jaan on nõus, saadetakse ta seda projekti ellu viima.

CIMIC-SPETSIALIST ON SAMUTI SÕDUR

Nagu kursusel osalejad, olid ka lektorid Eestist, Lätist ja Leedust, enamik neist välismissiooni kogemusega. Alustuseks anti ülevaade CIMIC mõistest ja tsiviilialanikkonnaga koostöö tegemise vajadusest missioonipiirkondades. Saime teada, et kuigi CIMIC töö tähendab tegelemist tsiviilisikutega, sh koostööd kohaliku võimu esindajate ning mitmesuguste rahvuslike, rahvusvaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega, ei ole tegemist heategevusega ja CIMIC-spetsialistid on ennekõike siiski sõdurid, kes toetavad missiooni.



CIMIC koolitus oli toonud kokku inimesi väga erinevatelt elualadelt.

CIMIC spetsialisti kõige olulisemaks vahendiks eesmärkide saavutamisel on kommunikatsioon ehk inimestega rääkimine, neile info jagamine selle kohta, mis toimub ja seeläbi olukorra rahustamine. Eraldi väärib mainimist loengupidaja oskus turgutada kuulajaid lõbusate ja samas teemaga tabavalt sobivate videovahepealadega.

Osalejad said ülevaate pikast dokumentide loetelust, mis reguleerivad missioonide läbiviimist ja seega ka CIMIC tööd, samuti õiguslikest alustest, mis juhtudel üleüldse on võimalik kriisipiirkondades toimuvasse sekkuda. Et kõikidesse dokumentidesse kohapeal süüvida oleks olnud liialt aeganõudev, said kursused kõik vajalikud materjalid CD-l koju kaasa.

Ära tuleb aga märkida, et muidu igavateemaline loeng juriidilistel teemadel möödus sedapuhku imekiiresti ja harjumuspäraselt huvitavalt. Selle iseärasuse võib vast kirjutada lektori vaidlematu pädevuse, teemasse emotsionaalse sisenemise ja sarmi arvele. Tähelepanuväärne oli ka asjaolu, et lektor nooreleitnant Leenu Org tol hetkel veel kaitsejõudude peastaabi nime kandvast praegusest kaitseväge peastaabist esines kipsis oleva jalaga ja tal oli ettevalmistusaega kõigest 3 tundi.

KÕRGHETK: LÄBIRÄÄKIMISOLUKORRA LAVASTUS

Teise päeva kõrghetkeks olid kursuse läbiviijate etendatud läbiraakimised. Esinejate näitlejavõimed ja kogu olukorra absurdus/koomilisus pani klassitäre rahvast naerust rökkama. Kuid samas oli tegemist äärmiselt õpetliku näitega sellest, kui oluline on teha taustatööd ja tunda kohalikke tavasid. Mõtlemata tõi asi, et kuigi enamik kursustest olid naisterahvad, ei maksa mõnes kultuuriruumis naissõdurit läbiraakimistele isegi mitte kaasa võtta.

Kolmandal päeval käsitleti kultuuriteemasid. Kattre Ezzoubi andis isiklikele kogemustele tuginedes põhjaliku ülevaate arabia kultuurist ja islami eripäradest. Tegemist

oli ilmselt selle kursuse kõige meeleolukama ja enim diskussiooni tekitava teemaga. CIMIC töö seisukohalt oli oluline, et enne missioonipiirkonda minekut on kohaliku kultuuriga tutvumine vältimatult tähtis, sest tundmata kohalikke kombeid võime mitte ainult sealset inimesi solvata, vaid ka oma elu ohtu seada.

Kursuselt ei puudunud ka seltskondlik osa – esimese õppepäeva lõpuks nautisid osalejad pidulikku õhtusööki, kuhu oli kursuslasi tervitama tulnud õhuväe ülem brigadikindral Valeri Saar. Lisaks said külalised Lätist ja Leedust minna ekskursionile jõuluks valmistuvasse Tallinna vanalinna. Järgmine kord kohtume Riias. **KK!**

Kaitseliitlane Endel Tiimus 90

Tekst: JAAK LEPIK, nooreleitnant, Kaitseliidu Viru maleva Viru-Nigula rühma pealik

Eelmise aasta viimasel pühapäeval, 28 detsembril tähistas 90. sünnipäeva Kaitseliidu Viru maleva auliige, kaitseliitlane 1937. aastast Endel Tiimus.

Oma onu Rudolf Tiimuse õhutusel Kaitseliidu Kalvi rühma astunud noormees jõudis teenida neljas armees. 3. jaanuaril 1939 võeti ta aega teenima Eesti kaitseväge auto-tankirügementi. Segaste aegade tõttu pikendati ajateenistust ja 1940. aasta suvel leidis mees ennast juba Vene väe soldatina. Ajateenistusest vabanes Tiimus 30. aprillil 1941 ja töötas mõnda aega kodutalus. Sellele järgnes metsavenna karm aeg ja teenistus Omakaitse ridades. Värvatuna Saksa rannakaitseesse teenis ta Käsmus ja Mahus. Saatuse lubas teha veidi aega tööd Kohtla-Järve õlitehases, kuid 1943. aasta sügisel läks Tiimus Soome. Soomepoisina teenis ta JR 200 pataljonis tankitõrjuna Rajajoel, Viiburi all ja Vuoksel ning sai lahingus põrutada. 1944. aastal tuli koos väeosaga tagasi Eestisse, kuid rindele enam ei jõudnud – Vene tankid olid liikumised ära lõiganud.

Selle tulemusel anti talle 1947. aastal "priipilet" Siberisse, kust Endel Tiimus pääses tagasi alles 1955. aastal. Kodukohta Viru-Nigulasse teda ei lubatud ja mees leidis töökoha Sonda metsamajandis, kus töötas pensionile jäämiseni. Koduigatsus tõi ta koos abikaasaga tagasi Viru-Nigulasse, kuhu rajati sünnikoha lähedale ilus kodu. Kaitseliidu liikmelisuse taastas Tiimus 1997. aastal ning on aktiivne osaleja nii rühma kui ka maleva üritustel.

Endel Tiimus on pälvinud mitmeid Soome Vabariigi autasusid, Eesti Vabadusvõitleja medali, Kaitseliidu Valgeristi III klassi ning Viru maleva teenetemärgi ja Eriteenete risti. Juubelipäeval kinkisid Viru maleva Viru-Nigula rühma pealik nooreleitnant Jaak Lepik ja vallavanem Ervins Veitsurs Tiimusele värske Kaitseliidu ajalooaamatu ja Eesti Vabariigi seinakaardi, millele on kantud kõik Vabadussõja mälestusmärgid. Selline kaart anti Viru maleva initsiatiivil Lääne-Virumaal kõigile Eesti riigi ja Kaitseliidu eakaaslastele. **KK!**



Kaitseliidu Viru maleva auliige Endel Tiimus (istub vasakul) pidas 90. sünnipäeva.

EESTIS TEGUTSEB LIGI 12

Koos Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsioonide



Kaitseliidu Alutaguse malev
Malevapealiku kt major AIN KRONDEL
Naiskodukaitse ringkonna esinaine IIVE ROHTLA
Telefon: 336 4281
e-post: alutaguse@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Harju malev
Malevapealik major URMAS SUSI
Naiskodukaitse ringkonna esinaine ANU PÜUMETS
Telefon: 650 3240
e-post: harju@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Jõgeva malev
Malevapealik kapten JANNO ROSENBERG
Naiskodukaitse ringkonna esinaine AIVE SOOLEPP
Telefon: 776 6740
e-post: jorgeva@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Järva malev
Malevapealik major ARVI NIGLAS
Naiskodukaitse ringkonna esinaine MAIRE ARRO
Telefon: 384 9170
e-post: jarva@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Lääne malev
Malevapealik kapten ARNOLD JUHANS
Naiskodukaitse instruktor SVETLANA MUSTKIVI
Telefon: 473 7006
e-post: laane@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Põlva malev
Malevapealik major TARMO SÜTT
Naiskodukaitse ringkonna esinaine KRISTI RANDLA
Telefon: 799 8220
e-post: polva@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Pärnumaa malev
Malevapealik:
major MEHIS BORN
Naiskodukaitse ringkonna esinaine LY EISENSCHMIDT
Telefon: 446 4850
e-post: parnu@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Rapla malev
Malevapealik major PEETER TANI
Naiskodukaitse instruktor KÜLLIKE KALJEND
Telefon: 717 9375
e-post: rapla@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Saaremaa malev
Malevapealik kapten TOOMAS LUIK
Naiskodukaitse ringkonna esinaine RITA LOEL
Telefon: 453 0471
e-post: saaremaamalev@mil.ee



Kaitseliidu Sakala malev
Malevapealik kolonelleitnant ANTO KERGAND
Naiskodukaitse ringkonna esinaine VIKA LAAN
Telefon: 435 5574
e-post: sakala@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Tallinna malev
Malevapealik major EDUARD NIKKARI
Naiskodukaitse ringkonna esinaine KERSTI TAMMEKUNN
Telefon: 601 4394
e-post: tallinn@kaitseliit.ee



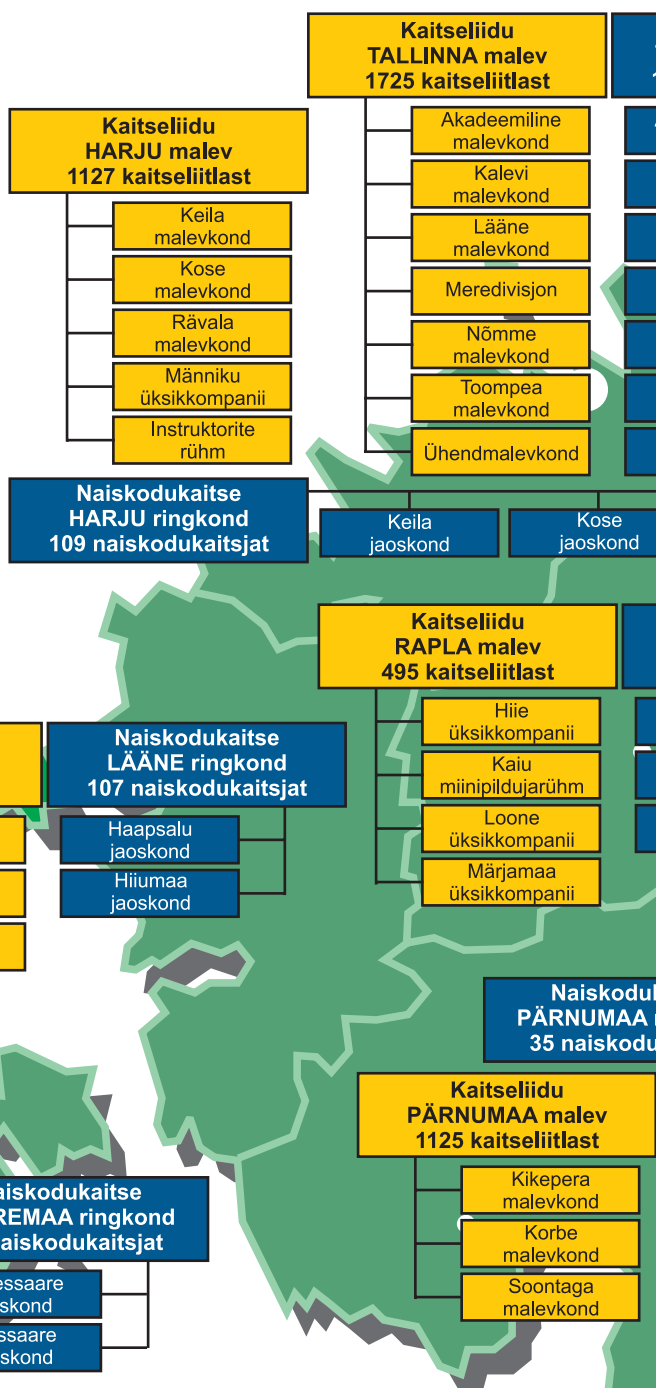
Kaitseliidu Tartu malev
Malevapealik major ÜLAR VOMM
Naiskodukaitse instruktor LEANE MORITS
Telefon: 717 9160
e-post: tartu@kaitseliit.ee



Kaitseliidu Valgamaa malev
Malevapealik kapten REIN LUHAVÄLI
Naiskodukaitse ringkonna esinaine HEILI METS
Telefon: 766 8030
e-post: valga@kaitseliit.ee



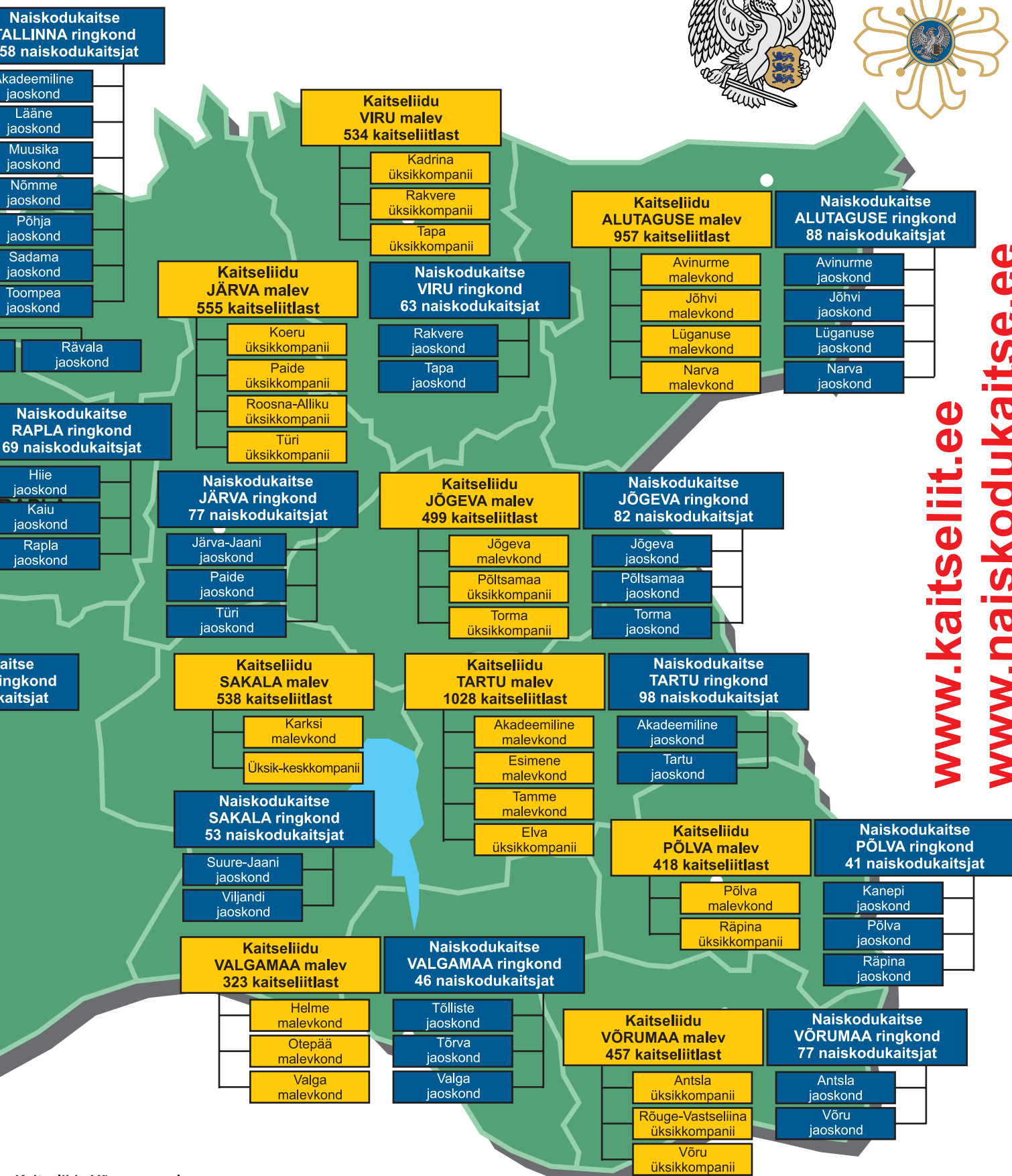
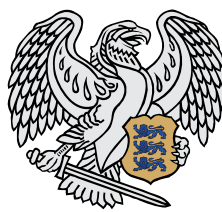
Kaitseliidu Viru malev
Malevapealik kapten LEMBIT KERVE
Naiskodukaitse instruktor MAIRE LAHT
Telefon: 329 5858
e-post: viru@kaitseliit.ee



Kaitseliidu ülem on kolonelleitnant RAIVO LUMISTE
Telefon: 717 9036, e-post: raivo.lumiste@kaitseliit.ee
Naiskodukaitse esinaine on AIRI NEVE
Telefon: 717 9073, e-post: neve@naiskodukaitse.ee

000 KAITSELIITLAST JA NAISKODUKAITSJAT

Liikmetega oli oktoobris 2008 Kaitseliidus kokku 18 233 inimest



www.kaitseliit.ee
www.naiskodukaitsjad.ee

Kaitseliidu Võrumaa malev
Malevapealik kapten KALEV ADER
Naiskodukaitsjad ringkonna esinaine
LUDMILLA KORDEMETTS
Telefon: 782 8280
e-post: voru@kaitseliit.ee

Kaardil kasutatud andmed on võetud Kaitseliidu 2008. aasta II poolaasta aruandest ning Naiskodukaitsjad 2008. aasta 15. detsembri aruandest. Ajakirja ilmumise ajaks võivad olla andmed muutunud. Vaata ka Kaitseliidu noorteorganisatsioonide kaarti Kaitse Kodu! 2008. aasta 8. numbris. Kujundanud Taive Kuuse

Kaitseliidu võistluste aasta

Tõhus väljaõpe on Kaitseliidu peamine eesmärk. Ka kaitseväge pedagoogika peab võistlusi õppe oluliseks osaks. Võistluse kaudu kinnistuvad teadmised, saavad lihvi oskused ja omandatakse uusi kogemusi. Peaaegu kõik Kaitseliidu malevad korraldavad sõjalis-sportlikke võistlusi. Alltoodud võistluskalendis on malevate n-ö lahtised võistlused ajalisel järjekorras. Kaitseliidu malevate väljaõppelemaad on kinnitanud, et nendele üritustele on oodatud

osalejad teistest malevatest. Teise maleva võistlusel on huvitav, sest konkurendid on võõrad, ülesanded uudsed ja maastik tundmatu. Nii saab juurde võistluskogemusi ja teiste malevatega mõõtu võtta, kogemusi rikastavaid suhteid luua. Osalemissoovi korral tuleb umbes kuu enne võistluse algust kindlasti võtta ühendust korraldava malevaga, et täpsustada ettevõtmise aega, juhendit ja registreerimiskorda. *KK!*

| Aeg | Võistlus | Korraldaja | Selgitus |
|-------------------|---|------------------------------------|--|
| Veebruar | | | |
| 2. veebruar | Tartu rahu aastapäeva kahevõistlus | Võrumaa malev | |
| 7. veebruar | Laidoneri marss | Sakala malev | kindral Johan Laidoneri mälestusmatk (16 km) |
| 15. veebruar | admiral Johan Pitka mälestusmarss | Järva malev | admiral Pitka mälestusmatk (15 km) |
| 28. veebruar | susaorienteerumine | Põlva malev | spordiüritus |
| Märts | | | |
| 14. märts | lahingupaari koostöö | Lääne malev | sõjalis-sportlik võistlus lahingupaarile |
| 28. märts | Jaak Kärneri mälestusvõistlus laskmises | Sakala malev | Välustes |
| Aprill | | | |
| 3.–5. aprill | Talverõõm 2009 | Pärnu malev | üksiksõduri sõjalis-sportlik võistlus |
| 4.–5. aprill | Valge Laev 2009 | Lääne malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| 17.–20. aprill | Kaitseliidu meistrivõistlused kolmevõistluses | Kaitseliidu peastaap | Raplamaal |
| 18. aprill | kindral Tõnissoni rännak-jooks 2009 | Alutaguse malev | kindral Tõnissoni mälestusjooks (20 km) |
| 18.–19. aprill | Võrumaa patrullvõistlus | Võrumaa malev | |
| 25.–26. aprill | luurevõistlus Tihu Kevad | Hiiumaa malevkond | sõjalis-sportlik võistlus |
| Mai | | | |
| 7.–9. mai | Eel-Erna ja Naiskodukaitse koormusmatk | Kaitseliidu peastaap | Valgamaal |
| Maikuu | Helme üksikkompanii võistlusmatk | Valgamaa malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| Juuni | | | |
| 6. juuni | admiral Johan Pitka jalgrattamatk | Järva malev | esmakordne, rahvamatk |
| Juuli | | | |
| 9.–12. juuli | Põrgupõhja retk 2009 | Rapla malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| August | | | |
| 3.–9. august | Erna retk | Erna Selts ja Kaitseliidu peastaap | |
| 28.–29. august | Metsavenna retk 2009 | Alutaguse malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| 29. august | koloneli laskmine | Valgamaa malev | laskesport |
| Augustis | patrullvõistlus Paras Paar | Viru malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| Augustis | 100 km rännak | Tartu malev | |
| September | | | |
| 19. september | Avinurme lahingu mälestusretk | Alutaguse malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| 19.–20. september | Harju Pimedad Ööd | Harju malev | sõjalis-sportlik võistlus, kus kavas orienteerumine pimedas |
| 25.–27. september | patrullvõistlus Sügis 2009 | Järva malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| 25.–27. september | Kuperjanovlaste rada 2009 | Valgamaa malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| 26. september | Rebaseretk 2009 | Sakala malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| Septembris | Sookoll 2009 | Pärnu malev | sõjalis-sportlik võistlus jao koosseisus (võistkonnas 10 liiget) |
| Oktoober | | | |
| Oktoobris | Must Kotkas | Põlva malev | sõjalis-sportlik võistlus |
| November | | | |
| 28. november | Kardla 2009 | Tartu malev | orienteerumisvõistlus |

FENIX

*Fenix Taskulambid
Päikesekiir Sinu taskus*



Lisatarvikud: relvakinnitus, hajuvalgusti, rattahoidja, peapael, randmepael, vöökott jpm

Valgusvihk üle 200m (225 luumenit)

Töötab nii patareidega kui ka akudega

Cree Premium (Q5) LED (eluiga 50 000 tundi)

Palju erinevaid valgusrežiime

Valmistatud vastupidavast lennukialumiiniumist

Kõrgkvaliteetne Type III anodeeritud kriipimisvastase töötlusega pealispind

Veekindlus vastab IPX-8 standardile

Tugevdatud, ultraselged peegeldusvastase (AR) kattega karastatud klaasläätсед

Taktikaline põhjakorgi lüliti hetkelise sisselülitamise funktsiooniga

Fenix taskulampide ametlik maaletooja Eestis

www.taskulamp.ee

Põlva malev oli Mooste metsades lahingukooli õppureile kõvaks vastaseks

Tekst ja fotod: AARE LEPASTE, Kaitseliidu Põlva maleva propagandapealik

Kaitseliidu Põlva maleva 80 võitlejal kulu eelmise aasta detsembri teisel nädalavahetusel Mooste kandi metsades lahingut lüües enam kui 14 000 paukpadrunit, lisaks kärgatas sadakond lõhkepaketti ja kümneid õppegranaate. Öösiti, öhtusel ajal ja hommikuhämaruses valgustas taevast sadu valgustusrakette.

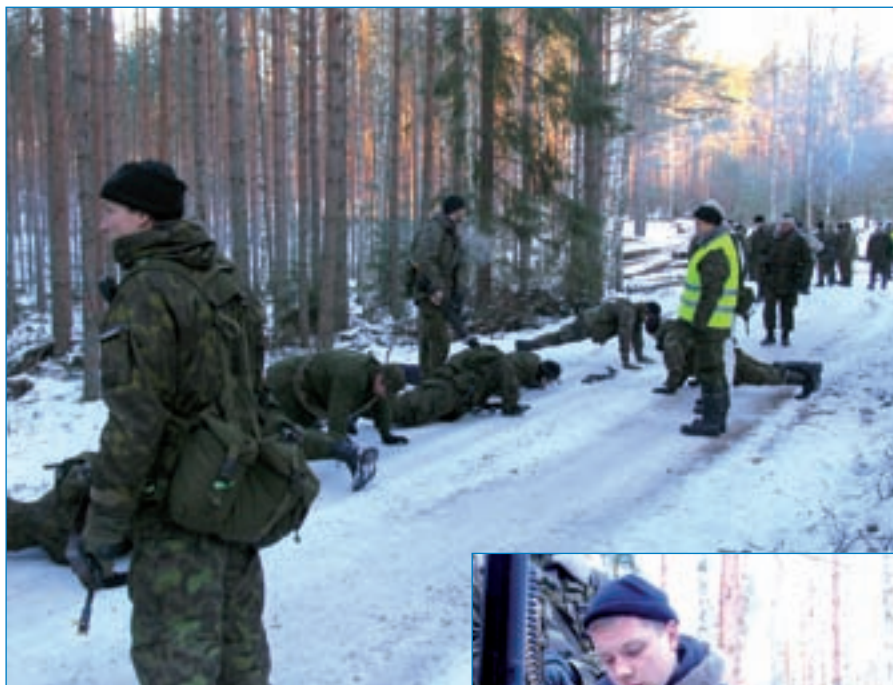
ÜHISÕPPUS KOOS LAHINGUKOOLIGA

Selline oli Põlva maleva moonaline panus viiendat aastat järjest Kaitseväge Võru Lahingukooliga peetaval ühisõppusel. Õppusest kokkuvõtte teinud kaitsejõudude peastaap teatas, et seekordsel koondharjutusel osales kokku 222 õppurit, instruktorit ja kaitseliitlast. “Lahingukooli poolt oli juba 8. detsembril alanud harjutuse eesmärk nelja kursuse (VABK-34, VVK-6, EVAK-7 ja VROK-46) õppurite teadmiste ja oskuste kontrollimine praktiliste soorituste kaudu,” vahendas lahingukooli teabeohvitser nooremleitnant Pille Kaldaru. Maha peeti ka kompanii kaitselahing. Vastaseks olid kaitselahingus Kaitseliidu Põlva maleva kaitseliitlased, kellest suur osa asus positsioonidele 12. detsembri öhtul.

Põlva maleval oli õppuse kavas formeerimine pimedal ajal, maakaitsekompanii allüksuse objektikaitse kursus ning jalaväekompanii allüksuse kursus, millega kaasnesid rännak, paiknemine ja kaitse.

KOOSTÖÖ JUBA VIIENDAT AASTAT

Põlva maleva staabiülem pealiku kohustes kapten Meelis Ivask hindas õppuse kordaläinuks. “Varemõpitu sai läbi harjutatud, selle käigus kinnistusid elementaarsed sõjamehetarkused veelgi. Seega täitis õppus oma eesmärgi,” lausus Ivask.



Enne viimast, otsustavat vasturünnakut tehti nahk soojaks.

Koondharjutuse lõpurivistusel tänas Kaitseväge Võru Lahingukooli ülem major Mirko Arrokküll Põlva maleva kaitseliitlasi, kes juba viiendat aastat on suureks abiks lahingukooli koondharjutuste läbiviimistel vastasena tegutsedes.

Lahingukooli vanemveeblikursuse, erialaametikoha vanemallohvitseride kursuse ja vabatahtlike reservohvitseride kursuse õppuritele lõppes väliharjutus 15. detsembril, vanemallohvitseride baaskursuse õppuritel algas samal öhtul veeblirännak, mis kestis umbes 36 tundi ja oli ligikaudu 90 kilomeetrit pikk. Kaitseliitlased panid õppusele punkti 14.



Pühendunud võitleja paneb kuulipildujalinti kasti.

detsembri pärastlõunal varustuse hooldamisega. Sellele järgnes lõõgastus saunas ja jõuluajast tingituna ka pidulikum öhtusöök. **KK!**

KOMMENTAAR

Kaitseväge Võru Lahingukooli väljaõppejaoskonna ülem kapten RAUL VENE:

Viimastel aastatel on koostöö Kaitseliidu Põlva malevaga olnud probleemidevaba, eesmärgipärane ja tõhus. Nii ka 2008. aastal. Tänu aktiivsusele ja osavõtlikkusele on Põlva kaitseliitlastega harjutuste läbiviimine olnud väga huvitav ja arendav. Nähes lahinguväljal põlevate silmadega noori ja vanu kaitseliitlasi, kes janunevad pakutavate kogemuste ja teadmiste järele, on koostegevus lausa lust. Kindlasti tahame jätkata kahepoolsete õppuste korraldamist ka edaspidi.

Kodavere kihelkonna Kaitseliit 90

Tekst: UUDO JÕGI

Alatskivile kogunes 22. novembril hulgaliselt rahvast, tähistamaks sealse Kaitseliidu asutamise aastapäeva. Kohalike kõrval oli osavõtjaid Tartust, Tallinnast, Viljandist ja Jõgevamaalt Palalt. Teiste seas oli kaitseliitlaste järeltulijaid, endisi noorkotkaid ja Noorte Kotkaste Alatskivi rühm.

Täpselt keskpäeval rivistati vallamaajaisesele platsile Kaitseliidu Tartu maleva I malevkonna Põhja-Tartumaa üksikrühm, mis siirdus marsihelide saatel rühmapealik nooremleitnant Raigo Pooli juhtimisel Vabadussõjas langenud võitlejate mälestusmärgi juurde.

Ürituse avas Alatskivi vallavanem Ando Tõrva, sellele järgnes mälestushetk ja Uudo Jõgi sõnavõtt. Kõlasid aupaugud. Kaitseliidu Tartu malev, Alatskivi vald ja teised organisatsioonid asetasid mälestusmärgi jalamile pärjad. Noorkotkad süütasid Alatskivi kalmistul küünlad Kodavere kihelkonna Kaitseliidu rajaja kapten Rudolf Kuslapi mälestusmärgi juures ja Alatskivi malevkonna viimase pealiku Edu-



Kaitseliidu Tartu maleva I malevkonna Põhja-Tartumaa üksikrühma võitlejad auvalves Alatskivi Vabadussõjas langenud võitlejate mälestusmärgi juures.

ard Paapsi haul. Pärjad asetati ka Vabadussõjas langenud võitlejate mälestusmärkidele Kodavere ja Vara kalmistul.

Järgnesid sõnavõttud Alatskivi loodusekeskuses, kus Uudo Jõgi tutvustas Kodavere kihelkonna Kaitseliidu, Kodavere-Alatskivi ja Alatskivi ning

Põhja-Tartumaa malevkonna ajalugu. Enn Paap Sakala malevast meenutas oma isa, Alatskivi kompanii pealikut Ernst Paapu ja rääkis mälestusi sõjasuvest 1941. Alatskivi loodusekeskuses oli üleval relvanäitus ja sõjaajaloo klubi "Frot-line" esitles näitust "Eesti sõdur läbi aegade". Söödi sõdurisuppi. **KK!**

Viru malevas tähistati mälestuspäevi

Foto ja tekst: HANNES REINOMÄGI,
Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Tapa linnakalmistule maetud leitnant Hans Koiva ja kolme tundmatu sõduri hauale panid 3. jaanuaril, Vabadussõjas võidelnute mälestuspäeval pärjad Viru maleva Tapa üksikkompanii, Kirde kaitseringkonna ja Tapa valla esindajad (vt pilti).

Tapa vallavalitsuse, Kirde kaitseringkonna ja Kaitseliidu Viru maleva Tapa üksikkompanii koostöös tähistati 9. jaanuaril Tapa vabastamise aastapäeva. Sel puhul peeti teatraalne lahing linnaäärse Männikumäe ümbruses. Selles piirkonnas leidsid sõjasündmused aset ka 1919. aastal. Arvukas vaatajakond koosnes linnarahvast ning koolinoortest ja kaitseväelastest. Kohal olid ka Lääne-Viru maa vanem Urmas Tamm, Kirde kaitseringkonna ülem ja vallajuhid. Pärast "lahingut" asetati pärjad Tapa jaamahoonele asuva mälestustahvli juurde.



Rakvere vabastamise aastapäeva tähistati 12. jaanuaril pargade asetamisega Rakvere Vabadussõja ausamba jalamile. Rakvere Eragümnaasiumi riigikaitse õppurid koos riigikaitseõpetaja, Kaitseliidu Viru maleva sidespetsialisti vanemveebel Ago Saaveriga moodustasid tõrvikutega auvahtkonna. Pärjad asetasid Rakvere linnapea Andres Jaadla, Viru maleva pealik kapten Lembit Kerve, Eesti Leegioni veteranid, Memento ja eragümnaasiumi esindajad. **KK!**



Kärstna lahingumängu lahutamatu osa on matk Vabadussõja kangelastega seotud paikadesse.

Vabadussõja Kärstna lahingust ja selle mälestamisest

Tekst: PRIIT SILLA

Mullu tähistasime Eesti Vabariigi 90. aastapäeva, tänava meenutame Vabadussõja võidulahinguid. Üle kuu aja kestnud taandumisele tegi lõpu kindral Johan Laidoneri käsul alustatud üldpealetung 2.–6. jaanuarini 1919. Lõuna-Eesti tähtsamaid murdelahinguid löödi Kärstnas, kust punased lootsid tungida Viljandi peale, kuid said lüüa. Kärstna ausambal, mis rahvas püstitas 18 langenu mälestuseks, seisab tekst “Siit saadik ja mitte enam”.

PUNASTE TUGIPUNKT KÄRSTNAS

Seni olid punased edenenud suurema vastupanuta ja pidasid Eestit juba omaks. Nõnda hõivasid nad Tõrva poolt tulles 2. jaanuaril Kärstna mõisa, kus polnud ühtegi Eesti sõdurit. Eestlaste luuresalk jõudis Kärstnasse mõne tunni pärast, tulvahetuses said surma leitnant Nikolai Fischer ja kaks punaste ratsanikku. Punased kokkusid sellest niivõrd, et tõmbusid ööseks mõisast välja. Järgmisel päeval, veendunud oma jõu suures ülekaalus, vallutasid nad mõisa tagasi. Nende kätte sattus vallamaja lähedal keldris varjunud haavatud noorsõdureid (koolipoisse), kes mõistagi tapeti.

Kolme päeva jooksul püüdsid Eesti sõjamehed alampolkovnik Eduard Kubbo juhtimisel punaseid mõisast välja tõrjuda, kuid tugevad kivihooned ja maakivimüür tegid selle kaitsmise hõlpsaks. Samas jäi nende peaeesmärk – jõuda Viljandisse – saavutamata. Vastasseis püsis, kuni Kubbole saadeti Viljandist kapten Johannes Roska (hiljem Orasmaa) patareist appi vanamoodne kahur leitnant Georg Leetsi juhtimisel. Punastel oli Kärstnas kaks moodsat nn kiirlaskkahurit, millest üks paiknes vallamaja juures, teine kolm kilomeetrit Tõrva pool seljatagust kindlustamas.

Leitnant Leets, Narva all saadud tabamusest käsi sidemega kaelas, pidi laskemoona nappuse ja kahuri tuld segava allee tõttu paigutama oma relva lahtisele positsioonile punaste kuulipildujatule alla. Häbematus ja õnn (Leetsi enda sõnad) ning täpne laskmine sundisid punaste kahuri varsti vaikima.

GEORG LEETS JA VÕIDUKAS KAHUR

Mõne aja pärast tahtsid punased oma kahuri avastatud kohalt ära viia. Nende kogunemine ja liikumine olid leitnant Leetsile binoklist

näha. Ta ootas veidi, kuni põgeneda tahtva kahuri ümber oli kogunenud rohkem mehi, ning saatis siis kohale paar šrapnelli. Sinnapaika jäi kahur ja jäid ka mehed. Leetsi kahuri ilmumine lahinguväljale ja oma kahuri kaotus, 49. laskurpolgu komissari langemine ja üldine hääming eestlaste vastupanuvõime üle panid kallaletungija 6. jaanuari õhtupimeduses põgenema. Nad olid kaotanud 39 meest vangidena ja umbes sama palju langenuina, haavatud peale selle. Eesti kohtles sõjavange rahvusvahelise õiguse kohaselt.

Põgenemisel jätsid punased maha osa vooridest, laskemoona, mõned kuulipildujad ja eestlaste poolt vaigistatud kahuri. Mõisa saali klaverisse olid nad moodustanud neile iseloomuliku tornikujulise mälestise. Peale kõige muu oli maha jäänud ka 49. laskurpolgu lipp. (Üks isevärki kinnitus selle kohta, et Eestis toimus klassisõda, nagu kommunistid on väitnud.) Isikliku vahvuse eest Kärstna lahingus autasustati leitnant (hiljem kolonel) Georg Leetsi Vabadusristi II liigi 3. järguga. Postuumult omistati Vabadusrist ka Kärstna lahingute esimesele ohvrile leitnant Nikolai Fischerile.

3. jalaväepolgu ülem alampolkovnik (hiljem kolonel) Eduard Kubbo, kes Eesti juhtis väerinda, pärines Kärstna mõisa lähedalt Raudsepa talust. Kärstna lahinguist võttis osa ka tõeliselt legendaarne kangelane lipnik Jaan Vastisson (autasustatud samuti Vabadusristi II liigi 3. järguga), kes oli saabunud hiljuti Austriast sõjavangist. Ka tema oli üles kasvanud Kärstnas ja pidas seda oma kodukandiks.

KÄRSTNA LAHINGUMÄNG AITAB AJALUGU MÄLETADA

1989. aastal selgus, et Kärstna rahvas polnud pikaajalisest ümberõpppest hoolimata unustanud sealset lahingut ega langenute auks püstitatud mälestussammast, mille kommunistid lasksid õhku nagu kõik silmatorganud mälestussambad. Taastatud samm asutati suure rahvapeoga 23. juunil.

1993. aasta jaanuari algul korraldas Kärstna põhikooli ajalooõpetaja Priit Silla Kärstna õpilastele Kärstna lahingumängu, et teha selgemaks, mida taastatud mälestussamm tähendab. Tehti umbes 7 km pikkun rännak kunagise lahinguvälja piiri mööda, kuulati selgitusi, kus mis toimus, missuguses talus asus Tartu koolipoiste tugipunkt, kust ründasid Viljandi koolipoised, kuhu maani ulatus lubjavildi tald, kus paiknes eestlaste kahur, kus punaste omad, mis toimus Suislepa tee äärde jäävas Undiusse talus 6. jaanuari hilisõhtul (vallutati punaste sisepunkt, mis katkestas ühenduse nende tagalaga, ja võeti 30 vangi), kes olid need, kelle nimed on raiutud Kärstna mälestussambale, jne.

Sama lahingumängu korraldati 1994. aastal, mil Kärstna lahingutest oli möödunud 75 aastat. Nüüd olid kohal ka Karksi-Nuia ja Viljandi noorkotkad-kodutütred. Lahingumängu tunnistas omaks ka Sakala malev, kes ilmestas rännakut vastutegevusega. Nüüd said poisid kanda sõjapüsse nagu päris sõdurid ja tulistadagi ning pidada lahingut koos kaitseliitlastega. Põnevus õnnestus ühendada Vabadussõja käsitlusega.

Rännak lõppes Kärstna mälestussamba juures, kuhu igauks tõi Undiusse lahingupaigast väikese kuu-seoksakese ja kaitseliitlased andsid langenute auks kogupaugu.

17 AASTAT JA ÜLE 1000 KOTKANOORE

Kärstnalahingumängonkotkanoor-te üks pikima ajalooaga üritusi. Seda on korraldatud ajavahemikus 2.–6. jaanuarini, mil käisid ka ajaloolised Kärstna lahingud ja mis jääb talvise koolivaheaja sisse. Tänavu sai teoks 17. lahingumäng. Osalejaid oli 61, neist 20 kaitseliitlast. Teiste hulgas olid külalised Karksi-Nuiast, Suure-Jaanist ja Vöhmast.

17 aasta jooksul pole ükski mäng ära jäänud, kuigi on olnud puusadeni ka ulatuvat lund ja käre-dat pakast, mis sundis teekonda lühendama. Enamasti pole aga lund

olnudki, vahel on sadanud koguni vihma. Kulused on aidanud katta Tarvastu vald ja esimestel aastatel andsid “tuleabi” Kärstna jahimehed. Kokku on lahingumängust osa saanud üle tuhande kotkanoore ja õpilase.

On täidetud lisaülesandeid, nagu orienteerumine kaardi ja kompassi abil, esmaabi haavatule, laskmine

õhupüssist, ajaloo tundmine ja rivi-võistlus.

Ühe kooli üritusest on välja kasvanud Sakala maleva noorkotkaste plaaniline aasta avaüritus, mida juba teist aastat korraldab noorteinstruktor Ave Puru. Noorkotkasna aastate eest alustanute jätkavad noortejuhtide või kaitseliitlastena vennad Rahed, Leo Laane ja Jüri Bakhoff, korduvalt on abis olnud kaitseliitlased Enn Soots, Jüri Rahe, Aadu Lõhmus, Rünno Johanson, Jaan Roht ja Urmas Feldmann. Ajaloonäitust koolimajas on aidanud kujundada õpetajad Merike Kiivit ja Märt Tomp. Kärstna põhikooli direktorid Ants Tomp ja Anu Roht on võimaldanud kasutada kooli ruume. Olulised inimesed on “lahingust” tulnuile kokad Nadja Pikkor ja Eve Heinmets, kes juba üle kümne aasta on oodanud rajalt saabujaid kaetud lauaga.

KÄRSTNA MUINSUSKAITSE KLUBI

20 aastat tagasi tekkis seoses Kärstna mälestussamba taastamisega Kärstna Muinsuskaitse Klubi, mis tänini võtab üht-teist ette, näiteks korrastab samba ümbrust. Klubi on Kärstnas püstitanud mälestuskivi kolonel Friedrich Pinkale, kolonel Eduard Kubbole, Ants Piibule jt. Mõttes on raiuda kivisse ka hulljulge leitnant Jaan Vastissoni nimi. **KK!**



Kaitseliidu Sakala malev on matka käigus tutvustanud noortele ka tänaste sõdurite varustust ja relvi.

Kadett Kalev Vask:

Valgetest sokkidest ja rividrillist jäi väheseks

Tekst: MIHKEL LOIDE

Kaitseliidu Tartu maleva liige, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli 11. põhikursuse kadett Kalev Vask võib öelda, et sõjaasjandus on tal veres. Tema vanavanaaisa Juhan Mõttus oli Vabadussõja veteran, 2. Eesti jalaväepolgu kaadriohvitser ja kompaniitülem, kelle sulest on ilmunud ka 2. jalaväepolgu ajalugu käsitlev mahukas raamat. Vanaisa Ilmar Mõttus on aga Teise maailmasõja veteran ja Kaitseliidu Tartu maleva auliige.

VIRGATSIST KUULIPILDURI ABIKS

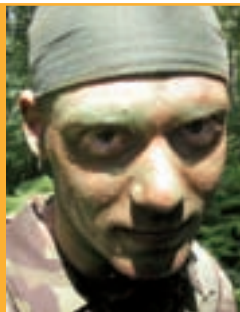
Just esiisade sõjapajatustest tärkaski temas üsna noorena huvi sõjanduse vastu. Tartusse Karlova Gümnaasiumi õppima tulnud militaarhuvilisele poisile jäi koolis pakutavast väheseks. “Kehalise kasvatusõpetaja oli Afganistani sõjas käinud snaiiper ning nõudis valgeid sokke ja sirget rivi. Minule oli selline distsipliin vastuvõetav.

Kahjuks mingit muud riigikaitsealset rakendust ma koolis ei leidnud,” räägib kadett Vask põhjustest, miks ta otsustas 9. klassis koos koolivendadega Kaitseliitu astuda. “Esmalt uurisime, mis võimalused on liikmeks saada, kuid ei jõudnud veel õieti küsida, kui kutsuti järgmisel päeval kohale ja anti ankeet pihku,” räägib kadett Vask. “Kui pabereid sisse andsin, öeldi mu ametikohaks virgats, mille peale kõik sõbrad mu ümber miskipärast naerma hakkasid.”

METSAROMANTIKA JA MATKAPISIK

Esimene asi, mis Kaitseliidu noorliiget ootas, oli tollal just hiljuti Eestisse jõudnud automaadi AK-4 tutvustus. Edasi tulid rännakud ja muu aktiivne kaitseliitlase elu. Kuulipildujakursust kirjeldab kadett Vask aga eriti värvikalt: “Meid tuli kursusele kohale vähem kui nimekirjas nimesid, seega saime ka puudujate padrunid omavahel ära jaga-

Kaitseliidus saadud metsaelu ja patrullretkedel käimise kogemus on sõjaväelase elukutse omandamisel kasuks tulnud.



da. 700 padruniga sai vaat et kaks päeva korralikult täristada.” Nii saigi temast põhjalikult välja õpetatud kuulipilduri abi.

Militaarselt korrastatud elu peab kadett Vask endale oluliseks. Tema erilised lemmikud on pikemad matkad. “Natuke aega metsas rassida on mõnus vaheldus igapäevaelule. Pole ülemäärast luksust, isegi sooja tuba mitte. Inimesed võiksid oma tarbimishulluse näha, et saab ka palju lihtsamalt hakkama,” selgitab ta. Tema sõnul tekitab nii rännakul olemine kui sellelt naasmine erineva, kuid hea tunde: “Rännakul on küll raske, kuid kui olen tagasi, mõtlen peagi, et millal saab jälle minna.”

Kaitseliidu kogemusest oli talle 2002. aastal ajateenistusse minnes palju kasu. “Pidin ajateenistuses vähe uusi asju õppima, enamik oli tuttav juba varasemast,” räägib kadett Vask. Viru jalaväepataljonis aega teenides läbis ta ka nooremallohvitseri kursuse ja töötas mõnda aega lepinguliselt jaotulemana.

Enne Kõrgemasse Sõjakooli õppima minekut käis kadett Vask läbi ka muid mõtteid. “Tundsin huvi sepaameti vastu ja ka metsandus pae-

lus, kuid otsustasin siiski ohvitseri karjääri kasuks,” ütleb ta. Kõrgemat Sõjakooli peab Vask sobivaks kohaks, kus saada haridus, millest on kasu kogu eluks. “Ega siit leitud sõbradki vähemolulised ole,” täiendab ta.

KAITSELIIDUGA KÄSIKÄES

Et Kaitseliit on kadett Vasele sügava mulje jätnud, loodab ta väärrikale organisatsioonile nõu ja jõuga abiks olla nii õpingute ajal kui hiljem. “Kaitseliit on mulle mitmeti toeks olnud, näiteks raskemate patrullvõistluste puhuks varustust laenanud. Kindlasti tahan ka mina Kaitseliidu arengusse oma panuse anda, et mitte võlgu jääda,” räägib kadett Vask. “Üks asi, mida kindlasti teha tahan, on Kaitseliidu harjutuste läbiviimisel abiks olemine. Ja kui võimalus antakse, olen valmis ka instruktorina Kõrgemas Sõjakoolis omandatud teadmisi jagama.”

Ka pärast kooli lõpetamist Kaitseliitu tööle minek pole kadett Vasele päris võõras mõte, kuid ta ütleb, et soovib siiski esmalt ajateenijaid välja õpetades rühmaülemaks olemist harjutada. “Kaitseliitu võiks minna küll, seal on palju tuttavaid ees ja õhkkond sõbralik. Kui rühmaülema ülesanded käpas, kaalun Kaitseliitu võimaliku töödandjana kindlasti.”

Kui nädalavahetustel harjutamas käimisest väheseks jääb ja on huvi sõjaväelise juhtimise vastu, tasub Kõrgemasse Sõjakooli ohvitseriks õppima tulla küll, leiab kadett Vask, kes kooli lõpetades mõnes väeosas rühmaülemaks tahab saada. **KK!**

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused (KVÜÕA) on Eesti ainus riigikaitsealine kõrgkool, kus koolitatakse ohvitseri Eesti kaitsejõududele. KVÜÕA Kõrgemas Sõjakoolis kestab õppeaeg maaväe õppesuunal kolm aastat ja käesoleval aastal avatud õhuväe õppesuunal kolm ja pool aastat. Õppimise ajal on kadettidele tagatud tasuta elamine, riietus ja stipendium 7900 krooni. Lõpetanutele omistab president nooremleitnandi auastme ning pärast seda ootab noort ohvitseri eest põnev, väljakutseid pakkuv teenistus kaitseväes või Kaitseliidus.

Buff® Protection



www.buffprotection.com

KAITSE NEILE, KES MEID KAITSEVAD

KUIDAS BUFF®
KAITSEVAHENDIT KANDA



BUFF® is a registered trademark property of Original Buffi, S.A.

- **ÕMBLUSTETA:** Coolmax® ja Thermolite® kangal ei ole häirivaid õmblusi ega kante.

- **MITMEKÜLGSED:** neid saab kasutada erinevatel viisidel: sallina, kogu pea mütsina, tavalise mütsina, peapaelana, ...

- **MITMEOTSTARBELISED:** need sobivad väga paljudeks erinevateks tegevusteks ja on kohandatavad erinevatele päeva jooksul ettetulevatele olukordadele.

- **ELASTSED:** need on elastsed ja säilitavad oma esialgse kuju.

Läänemaa ja Hiiumaa naiskodukaitsjatel jätkub tegutsemisindu

Tekst: LEHTE ILVES, Lääne Elu

Ajast, mil Läänemaa naiskodukaitsjaid juhivad heleda poisipeaga Svetlana Mustkivi, on see poolenisti militaarne organisatsioon omandanud naiseliku võlu. 37-aastane kahe lapse ema ja kodundust õppinud naine on eelmise aasta aprillist Kaitseliidu Lääne maleva Naiskodukaitsse palgaline instruktor. Tema peamine töö on Naiskodukaitsse edendamine. "Svetlana Mustkivi on minu teejuht ja eeskujud Kaitseliidu Lääne malevas," ütleb Naiskodukaitsse liige Ave Proos, Haapsalu linnavalitsuse pressiesindaja.

EESTVEDAJAST OLENEB PALJU

Eestvedajast oleneb, kui hästi organisatsioon töötab. Naiskodukaitsse toimis Läänemaal ka enne Svetlana Mustkivi tööle asumist, aga pingutustega, sest pole palju naisi, kel on aega tegelda pere, laste ja töö kõrvalt rohkem kui saja naisega: korraldada õppusi, käia ise üritustel ja võistlustel. Nüüd, mil tegevus käib varasemast nohedamalt, saavad liikmed peaaegu iga nädal instruktor Mustkivilt sõbraliku meili, et tulge sinna või lähme tänna, õpime nüüd seda ja siis teist. See on Naiskodukaitsesse toonud ka uusi liikmeid, kes tahavad läbida baaskursuse, õppida formeerimist, sidet või esmaabi, käia õppustel, matkadel ja võistlustel.

Svetlana Mustkivi on rahul, et hiidlased ja läänlased käivad meelsasti õppustel ja 20–30 naist on tavaline osavõtjate hulk. Läänemaa suve hakul kutsus ta kõiki huvilisi Kasari jõe kanuamatkale. Oli erakordne elamus kella kümne ajal õhtul mööda laia peegelsiledat Kasarit allavoolu libiseda, vaadata loojangutaeva



Naiskodukaitsse Lääne ja Pärnumaa ringkonna liikmed valmistavad valmistasid baasõppe toitlustamismooduli lõpus endale ühiselt maitsva õhtusöögi.

värvimängu ja udu jõe kohal, kuulata looduse häält ja hingata sisse suveõhtu lõhnu.

Naiskodukaitsse toimis Läänemaal ka enne Svetlana Mustkivi tööle asumist, aga pingutustega, sest pole palju naisi, kel on aega pere, laste ja töö kõrvalt tegelda rohkem kui saja naisega.

Ehtnaiselik oli ka ringkonna aastapäevapidu detsembri alguses Fra Mares: enne saun, siis õhtusöök ja ühislaulmine. Uhke oli restoranis näha soliidses eas naiskodukaitsjaid, kes on selles organisatsioonis olnud kümme aastat ja rohkem. Aime Pukk sai kevadel 70, Marje Sinisaarel läheb sinnani aega, aga nad on veel ihu ja hingega naiskodukaitsjad – teevad sõjameestele süüa, kui Läänemaal Piirsalu baasis on õppus.

Naiskodukaitses on ka naisi, kes tõmbavad elegantse kostüümi asemel selga laigulise vormi ja lähevad õppustele. Lipnik Mare Laide on tugev mitmel alal. Ladusa töö eest formeerijana sai ta Pärnus president Toomas Hendrik Ilveselt tu-

geva käepigistuse. Suurõppusel Siil said Laide ja tema kaaslaste abiga õppusele tulnud mehed tsviilriiete asemel kähku sõjaväearustuse. Suurõppusel Orkaan Saaremaal oli Laide koguni sideülem.

POOL MANDRIL JA POOL HIIUMAAL

Läänemaa Naiskodukaitsse nagu ka Kaitseliidu maleva eripära on, et üks osa jääb Läänemaale, teine mere taha – Hiiumaale. Svetlana Mustkivi on kiitumise ja nimede nimetamisega ettevaatlik. Ta ei taha kedagi esile tõstmata jätta, aga kõiki tublisid ei jõua üles lugeda.

Hiiumaalt nimetab ta siiski kolm nime: Hiiumaajaoskonna esinaine Karin Rünkorg, Anne Kaasik ja Pille Paulus. Nemed moodustavad kolmiku, kellele hiidlasest naiskodukaitsjad võivad toetuda. Karin Rünkorg oli mais üleriigiline Eel-Erna, ta koostas menüü, tellis toidud ja hoolitses, et kõik sujus.

Naiskodukaitses on ka naisi, kes tõmbavad elegantse kostüümi asemel selga laigulise vormi ja lähevad õppustele.

Läänlannast Anne Vallikust räägib Mustkivi kui heast toitlustajast. Tema käis ka veebruaris Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil Pärnus ja suvel võidupüha paraadil Tallinnas. Häid sõnu jagub tal Kodutütarde juhtide kohta: Maire Kruus jt löövad kaasa ka Naiskodukaitse.

Läinud kevadel tuli Naiskodukaitse Haapsalu linnavalitsuse pressiesindaja Ave Proos. “Tema puhul on tunne, et ta on juba aastaid olnud,” tunnustab Mustkivi noort hakkajat naist, keda jätkub väljaõppeüritustele, paraadile ja suppi keetma. Proos keetis oma esimese supi koos Mustkiviga. Keeta oli vaja 300 inimesele. Proos haaras lapatsi ja segas suurel pannil hakkliha, nagu poleks ta oma elus muud teinudki. Tühjalt kohalt ta ei alustanudki – oli kuus aastat Lääne skautide malevas, seal algaski koostöö Kaitseliidu Lääne malevaga. Vahe tuli sisse sel ajal, kui neiu õppis pealinna. “Naiskodukaitse olen jäänud, sest mind võeti kohe omaks ja kaasati tegevusse,” tunnistab Proos. “Tunnen, et olen oodatud. Svetlana Mustkivi oskab tekitada heasoovliku õhkkonna,” tunnistab Proos. “Ta suudab mu tegutsema panna,

KAITSELIIDU LÄÄNE MALEVA NAISKODUKAITSE INSTRUKTOR SVETLANA MUSTKIVI OMA TÖÖST:

Naiskodukaitse tegusale aastale tagasi vaadates võib rääkida paljudest põnevatest ja harivatest ettevõtmistest. Kevadel õppisid naiskodukaitsjad koos Lääne maleva kaitseliitlastega Piirsalu raketibaasis praktiliste ülesannete kaudu esmaabi andmist sõjaoludes. Õppimise kõrval oli naiskodukaitsjate ülesanne toita seda röömsat seltskonda kolm korda päevas.

Juulis omandasime koos Pärnumaa naiskodukaitsjatega Hiiumaal Saarnaki laiul sõdurioskusi. Kaitseliidu vabatahtlikud instruktorid õpetasid orienteerumist ja relvadega ümberkäimist. Päeva lõpuks märkisid mehed laiule orienteerumisraja, et kaheliikmelised võistkonnad saaksid vastõpitud teadmisi praktikas kontrollida. Päevaväsimus jäi maha kuumaks köetud suitsusauna.

Novembri esimesel nädalavahetusel õppisid pärnakad, läänlased ja hiidlased väärtusi, millele toetub Naiskodukaitse. Väljaõppe korraldas huvitavalt Kaitseliidu Kooli Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialist Nele Sarrapik, kes ise on pärit Haapsalust.

Detsembris juhtis Naiskodukaitse Lääne ringkond koos SEE teatri näitlejate ja Läänemaa muuseumiga avalikkuse tähelepanu perevägivald teemale. Läänemaa muuseumis esitasid näitlejad vägivaldaohvritega juhtunud lugusid. Vestlusringis sai igaüks oma arvamust avaldada.

Loodan, et meie ühine tegevus Kaitseliidu Lääne malevas sujub ka 2009. aastal niisama üksmeelselt ja sõbralikult kui siiani.

teeb kõik ettevõtmised huvitavaks.” Praegu on Naiskodukaitse Lääne ringkonnas 109 naist, neist 70 Haapsalu ja ülejäänud Hiiumaa jaoskonnas. Juurdekasvu pärast Mustkivi ei muretse, sest kes tuleb, kutsub kaasa ka tuttavad, sõbrannad ja töökaaslased. Tutta-

va kutse ja soovitus on aga parim reklaam.

Kui tihe tuleb tänavune Naiskodukaitse Lääne ringkonna tegevusaasta, võib aimata ürituste plaanist, mis mahub kolmele tihedalt täis tipitud lehele napilt ära. **KK!**

Sakala Naiskodukaitse aastapäev

**Tekst: ENE SÜGAV,
Naiskodukaitse Sakala ringkond**

Naiskodukaitse Sakala ringkond tähistas 27. novembril 81. aastapäeva. Kokku olid kutsutud ringkonna naiskodukaitsjad, Kaitseliidu Sakala maleva staabi töötajad, au liikmed ja abistajad väljastpoolt Naiskodukaitse organisatsiooni. Pidulikul tähtpäeval andsid töötuse kolm uut Naiskodukaitse Sakala ringkonna tegevliiget. Tavapäraselt peeti meele tublimaid ja kinnitati keha suupistelauas. Elevust tekitas Sakala maleva kaitseliitlase kapral Johannes Tikka südamlük ettekanne, kus ta võttis Naiskodukaitse tegemised kokku oma loomingulises luuletuses. **KK!**

Kaitseliidu Sakala maleva liige kapral Johannes Tikka tervitas Sakala ringkonna naiskodukaitsjaid aastapäeval luuletusega. Ees kuulab Sakala ringkonna aseesinaine Urve Loit, tagapool Viljandi jaoskonna esinaine Leili Särg. Foto: Piret Taim



Üha rohkemates malevates on ametis Naiskodukaitse instruktor

**Tekst: TAIVE KUUSE,
nooremeitnant**

Naiskodukaitse Viru ringkonna liige Maire Laht on olnud kümme aastat aktiivne naiskodukaitsja, 2007. aastal valiti ta ringkonna esinaiseks. Leiba teenis ta Kaitseliidu valverühmas. Neli aastat tagasi astus täiesti omal algatusel Naiskodukaitse ridadesse ka Küllike Kaljend, kes aasta tagasi nõustus täitma Naiskodukaitse Rapla ringkonna esinaise kohustusi. Ta on alati võtnud Eestimaa tähtpäevadega seotud üritustele kaasa väikese sinimustvalge lipukese. Koduski on tal isamaaline nurgake. Tiina Purga Naiskodukaitse Valgamaa ringkonnast on olnud naiskodukaitsja kolm aastat. Esimene üritus, kuhu ta omal ajal sattus, oli vastlapäev. Peagi kutsuti teda ka laskeharjutusele. Nüüd on sportlik Tiina Purga olnud aastaid aktiivne naiskodukaitsja. Sakala ringkond võttis aasta tagasi oma ridadesse energilise ja aktiivse Piret Taime. Sõbranna kutsus teda organisatsiooni ja Taim tunnistas, et ega ta esialgu täpselt aru saanudki, kuhu astus. Nüüd on ta aga valmis end igati organisatsiooniteadlikuks koolitama.

NAISKODUKAITSE INSTRUKTOR IGASSE MALEVASSE

Kõiki nimetatud naisi, lisaks Leane Moritsat Tartu ringkonnast, Elle Vinnit Alutaguse ringkonnast, Ede Pähna Jõgeva ringkonnast ja Karmen Kevvaid Põlva ringkonnast seob see, et nad on värskest asunud palka teenima oma kodumaleva Naiskodukaitse instruktorina.

Eelmise aasta esimesest poolest töötavad Naiskodukaitse instruktorid Kaitseliidu Võrumaa, Lääne ja Järva malevas. Ka Kaitseliidu Harju malevas on instruktorikandidaat olemas ja loodetavast nimetatakse ta peagi ametisse. Kui ka Kaitseliidu Tallinna, Pärnumaa ja Saaremaa malevas leitakse sobiv inimene, täi-

tub üks Naiskodukaitse ja Kaitseliidu tänavusi eelistusi rakendada kõigis malevates tööle Naiskodukaitse palgaline instruktor. Just samamoodi, nagu töötavad malevates instruktorid Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Kodutütarde ja Noorte Kotkaste heaks.

Naiskodukaitse esinaise Airi Neve sõnul on organisatsiooni töökorraldus paremaks muutunud. Juba ametis olevat instruktorite esimene töötulemus näitab, et teinegi peamine eesmärk – liikmeskonna suurenemine – ilmutab kasvumärke. “Uute liikmete värbamine on tähelepanu keskpunktis. Näiteks Võrumaal ja Järvamaal ületab vastuvõtt 10% senisest liikmete arvust,” täpsustab Neve.

Paranenud on dokumentatsiooni korrashoid. Neve peab seda elementaarseks: “Selge see, et kui inimene teeb palgatööd, hoiab ta paberid korras, jagab teavet ja korraldab üritusi. Vabatahtlikel juhtidel oli seda oma põhitöö kõrvalt raske teha,” selgitab esinaine. Neve meelest on paranenud ka koostöö malevatega, igapäevane kohalolu tagab tõhusama koostöömimise.

Naiskodukaitse esinaine ja tema abi Kersti Podmošenski tegevuse üks eesmärgid on uued instruktorid hästi tööle rakendada. Sestap on instruktorid üsna sageli kokku kutsutud, et nad saaksid omavahel suhelda ja kogemusi jagada. “Oleme püüdnud luua ja toetada instruktorite võrgustikku. Tundub, et nad ka suhtlevadki üsna tihedalt,” selgitab Neve.

PALGALISED JA VABATAHTLIKUD

Üks tingimus kandidaatide valikul oli, et tööle asuja peab olema Naiskodukaitsega seotud. Et see tingimus sai ka täidetud, pole Neve meelest instruktorid klassikalist sisseelamist vajanud. Ka on palgaliste naiskodukaitsjate ametijuhendisse kirjutatud nõue teatud Kaitseliidu Kooli kursuste läbimise kohta. Enamik, kellel enne ei olnud need koolitused läbi käidud, on õpingutega alustanud.

Selge see, et kui inimene teeb palgatööd, hoiab ta paberid korras, jagab teavet ja korraldab üritusi. Vabatahtlikel juhtidel oli seda põhitöö kõrvalt raske teha.

“Ühelt poolt annab see teadmisi, teiselt poolt näevad nad teisi naiskodukaitsjaid ja kaitseliitlasi, saavad suhelda, elavad süsteemi sisse,

saavad organisatsioonikultuuri laiemalt tundma,” on Neve lootusrikas.

Ehkki uutel töötajatel on rohkelt küsimusi ja nendega tuleb sageli



Kaitseliidu Rapla maleva Naiskodukaitse instruktor Küllike Kaljend hoiab isamaa-armastust südames. Töö naiskodukaitsjatega sobib talle.

suhelda, on see Nevele vaid rõõm, sest initsiatiiviga on palju kergem tegelda kui tegelda initsiatiivi puudumisega. Neve tunnetab, et see, kuidas organisatsioon palgaliste abiga toimima hakkab, on kogu Naiskodukaitse arenguvõtmeküsimus.

Eriti oluline on siinjuures, missuguseks kujunevad organisatsiooni suhted vabatahtlike juhtidega ja milline roll jääb Naiskodukaitse ringkonna esinaisele.

On tähtis, et vabatahtlike initsiatiiv ei saaks hävitatud seetõttu, et palgaline nüüd kõik ära teeb.

On tähtis, et vabatahtlike initsiatiiv ei saaks hävitatud seetõttu, et palgaline nüüd kõik ära teeb. "Kui see nii läheb, toimime küll normaalselt ja meil ei ole häda midagi, aga ei ole arenemist," tunnistab Neve. "See sõltub ka kohalikest inimestest. Ei saa ette kirjutada, et instruktori töö on ainult see ja esinaine tehku teisi asju – eks nad pea ikka kohapeal oma tööjaotuses kokku leppima," lisab Neve.

IGA LIIGE ON ORGANISATSIOONILE OLULINE

Eelmise aasta detsembri keskelt palgal olnud Kaitseliidu Rapla maleva Naiskodukaitse instruktor Küllike Kaljend mõistab, et organisatsioonil pole mõtet, kui palgaline üksi töötab. "Töö peab käima koostöös vabatahtliku juhi ja Naiskodukaitse liikmetega," on ta veendunud.

Just sellest mõttest kantuna kutus ta ka aasta alguses Rapla naiskodukaitsejad kokku mõttekoosolekule. Tegemist oli vabas vormis üritusega, kus igaüks sai väljendada oma ootusi ja lootusi ning teha ettepanekuid Naiskodukaitse tegevuse arendamiseks ja tõhustamiseks maakonnas.

Kaljendi meelest ongi tema töö suurim väärtus inimesed, kellega ja kelle heaks ta töötab. "Inimestega tuleb tegelda. See on pidev töö – nendega suhelda, olulisel hetkel meeles pidada –, siis ei raue tahe olla aktiivne," arutleb Kaljend, kes aeg-ajalt helistab kõigile Naiskodukaitse Rapla ringkonna liikmetele, et olla kursis nende soovidega ja

anda märku, et nad on Naiskodukaitsele olulised.

Kaitseliidu Viru maleva Naiskodukaitse instruktor Maire Laht tõdeb, et tema esimesed tööpäevad kulusid dokumentatsiooni korrastamisele. Ära tuli teha esinaise ehk tema enda seni puudulikult tehtud töö. Laht võib kinnitada, et asjaajamist on nii palju, et tegemist jagub igaks päevaks ja töötunniks. Kuidas olekski pidanud ta varem jõudma nii mahuka töö põhitoole ja pere kõrvalt ära teha? Ka

Laht peab oluliseks liikmetega tegelemist. Napilt paar kuud kestnud töö ajal on ta ulatanud sooviavalduse juba kuuele uuele naiskodukaitsejale.

OOTUSED ON PALJUTÖÖTAVAD

Tema esimene ülesanne palgalisena oli aga korraldada Viru naiste meditsiinõppus, mis sai teoks 6. ja 7. detsembril. Instruktoriteks olid oma ringkonna esmaabiõpetust õppinud liikmed. Kavas polnud üksnes teooriatunnid, vaid ohuolukorrad lavastati tänu tõetruudele mulaažidele ja Lahe meelest said naised tõsise esmaabi andmise kogemuse.

Piret Taim Kaitseliidu Sakala malevast on pisut murelikum. On temal ju organisatsioonikogemust vaid napp aasta. Ka tema tegi algust dokumentide korrastamisega. Taim mõistab, et iga algus on raske, ja tunnistab, et on abi saanud Tartu ringkonna instruktorilt. Natuke rohkem kui kuu ametis olnuna usub ta siiski, et midagi ületamatut teda ees ei oota. Ta on pannud end kirja juba mitmele Kaitseliidu Kooli kursusele ja on valmis läbima ka Naiskodukaitse baaskursuse. "Tunnen end töökaaslaste seltsis hästi, seltskond on toetav ja lahe," kinnitab Taim.

Kaitseliidu Valgamaa maleva Naiskodukaitse instruktor Tiina Purga on ajakirjanikuga suhtlemise päeval olnud tööl täpselt kaks päeva. "Tundub, et midagi väga põnevat hakkab sündima," võtab ta lustakalt kokku oma lootused uuele ametile. Ka tema asub peagi end Kaitseliidu Kooli juhtimiskursustel täiendama.

Naiskodukaitse esinaine Airi Neve on veendunud, et kõige enam on võitnud vabatahtlikud naiskodukaitsejad, sest teave tegevusest ja muutustest jõuab nendeni nüüd kiiremini, nad tunnevad end enam kaasatult ja tegutsemisvalmilt. Naiskodukaitse ringkondade esinaised aga saavad tõeliselt pühenduda ideelisele tööle ega pea enam oma niigi väärtuslikku vaba aega, mille nad on vabast tahtest organisatsioonile kinkinud, kulutama paberitööle ja rutiinsele ajaajamisele. **KK!**

MALEVATES

KAITSELIIDU TALLINNA MALEV PIDAS AASTAPÄEVAPIDU

Jaanuari teisel laupäeval oli Tallinna Tehnikaülikooli aula täis peomeeleolus kaitseliitlasi – Kaitseliidu Tallinna malev pidas 84. aastapäeva pidu. Pidulisi oli tervitamas maleva orkestri bigbändi dirigent Jaak Karlise juhatusel ja mikrofonitaga võttis koha sisse õhtujuht lipnik Raivo E. Tamm. Pidupäevakõne pidas malevapealik major Eduard Nikkari. Tema jutt ei olnud kantud ainult peomeeleolust, tähelepanu all olid ka kitsaskohad ning ees seisvad raskemad ja kergemad väljakutsed. Alustuseks selgitas major Nikkari, miks pääses seekord aastapäevapeole vaid kutsesega. Peokutse jääb edaspidigi üheks motivaatoriks, et ei tekiks kahte sorti kaitseliitlasi – peolkäijaid ja õppustelkäijaid.

Seejärel said sõna külalised, keda oli nii Kaitseliidu malevatest, politseist, päästemetist kui ka raja tagant – Soome reservväelaste ühenduse Helsingi piirkonna esindusest. Mõru terana ei saa märkimata jätta kohaliku omavalitsuse huvipuudust Tallinna maleva tegemiste vastu erinevalt teistest malevatest, kus kohaliku omavalitsuse juhid tegutsevad nii malevapealiku abide kui ka juhatuse liikmetena.

Enne, kui ansambel Five Alive'i muusika saatel tantsupögnaid võtma hakati, anti maleva tublidele liikmetele üle teenetemärgid, aukirjad ja hinnalised kingitused. Peomeeleolus tõsteti klaasid ka nende kaasvõitlejate terviseks, kes samal ajal Utria dessandil lumes sumpasid. **KK!**

Kolm Põlva noorterühma pidas sünnipäeva

Aastaid tegutsenud noortejuht väärib tunnustust

Tekst: AILE VALS,
Kaitseliidu Põlva maleva
noorteinstruktor

Möödunud aastal tähistasid Kaitseliidu Põlva maleva kolm staažikamat kodutütart ja noorkotkaste rühma olulist sünnipäeva. Suvel täitus Leevi rühmal 15 aastat. See on Kaitseliidu Põlva maleva vanim noorterühm, mille eestvedajateks on praegu abielupaar Karmen ja Urmas Kukk. Aasta lõpul tähistasid sama aastapäeva Kanepi kodutütred ja 10. sünnipäeva pidasid Orava noorkotkad. Mõlemat rühma on algusest peale vedanud üks inimene, mõlemaid on tunnustatud ka üleriigilisel tasandil.

KANEPI JUHENDAB KODUTÜTREID AINO MÖTTUS

Kanepi Kodutütarte rühm oli Põlvamaal esimeste hulgas, kes 15 aastat tagasi tegutsema hakkas. Kõigi aastate jooksul on rühmavanem olnud kooli huvijuht Aino Möttus. Ta on pälvinud Kodutütarte kõrgema autasu – tunnustusristi kuldsõle. Kanepi Kodutütarte rühma aktiivse tegutsemise käigus on välja kujunenud mitmed nüüd juba tavaks saanud rühmaüritused: emadepäeva tähistamine, rühma aastapäev, jõuluüritus, sügisene rühmalaager, kevadine õppematk jne.



Maaja Glase on kümme aastat tegutsenud Kaitseliidu noorte rühmajuhina. Möödunud aasta lõpus tunnustati teda kui Eesti aasta vabatahtlikku.

Rühm lööb hoogsalt kaasa ka maakondlikel ettevõtmistel ja on osa võtnud mitmetest üleriigilistest üritustest. Aastapäevapeol jäid silma peo ettevalmistuse ülim põhjalikkus ja tähtpäeva südamlikkus, mille nimel pingutasid nii rühmavanem kui ka kodutütred. Peole kutsutud rühma esimeste kodutütarte meenutusi kuulates võis tunda nende siirast heameelt selle üle, et nad on osaleanud Kodutütarte organisatsioonis.

ORAVA ERIPÄRA – FOLKLOORIGRUPP

Koos Orava rühma noorkotkaste-ga oli aga põhjust sünnipäevaõn-

nitlusi vastu võtta ka Orava põhikooli folkloorigrupil Käopojad. Nii Kaitseliidu noorte kui ka folkloorigrupi eestvedaja on kümme aastat olnud kooli vene keele ja muusika õpetaja Maaja Glase. Seitse aastat tagasi liitusid Orava noorkotkaste-ga ka tüdrukud, kellest said Orava rühma kodutütred. Praegu on Maaja Glase Kodutütarte ringkonnavanem. Ta on tunnustuseks tehtud töö eest pälvinud Kodutütarte tunnustusristi hõbesõle.

Orava kooli lustakale üritusele lisas meeleolukust noorkotkaste vahva laul ja folklooritüdrukute pillimäng. Tore on tõdeda, et enamik folkloorigrupi lapsi kuuluvad ka Kodutütarte ning Noorte Kotkaste ridadesse.

Mõlemad rühmajuhid on saanud Eesti aasta vabatahtliku tunnustuse. Kanepi laste juht Aino Möttus pälvis selle 2006. aastal, Orava rühma eestvedaja Maaja Glase möödunud aasta lõpul. Vabatahtlikuks olemine eeldab inimese soovi tegutseda. Vabatahtlikuna tegutsedes saab teha head ja kasulikku, ennast proovile panna, omandada uusi teadmisi ja oskusi, leida sõpru ja tuttavaid ning veeta vaba aega sisukalt ja lõbusalt. Ülejäänud inimeste ülesanne on selliseid tegutsejaid motiveerida ja hoida. **KK!**



Rühmajuht Aino Möttus (vasakul) koos Kanepi rühma kodutütartega. Rühm tähistas eelmise aasta lõpus 15. sünnipäeva.

Noorte Kotkaste Põlva maleva Orava rühma noorkotkad üllatasid oma rühma 10. sünnipäeval kaaslasti lauluga.



Raplamaa noorte talvelaagrit kogeks veel ja veel

Tekst: REA LICHT, Järvakandi Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühmade vabatahtlik noortejuht

See oli elu parim laager, kinnitasid Järvakandi ja Juuru noorkotkaste ning nende sõprade talvisest ekstreemlaagrist osavõtjad. Laager sai teoks 2. ja 3. jaanuaril 2009 Raplemaal Kehtna valla maadel Lokuta ja Lelle vahel asuvates Panga mägedes.

Laagri avamisel oli kohal Järvakandi vallavanem Mart Järvik, kes soovis kõike head ja kinkis laagrilistele kosutuseks tordi. Esimesel päeval ehitati looduslikust materjalist onnid. Hiljem oli eriti julgetel laagrilistel võimalus nendes magada. Vähem vastupidavad veetsid öö köetavas telgis. Reedesse mahtus veel 20-kilomeetrine matk, kusjuures enamik maad tuli läbida pimedas ja 10-kraadises külmas. Enne magamamiskut oli vaja süüdata laagrilõke ning endale kuivpakis leiduvast priimuse ja kateloki abil õhtueine valmistada. Sellega polnud põnevus sootuks lõppenud. Öösel kella poole kolme paiku üllatasid laagrit "vaenlased" – teoks sai ööhäire, kus oli nii pauku, tuld kui ka suitsu. Tänu tublidele lõkkevalvuritele suudeti olukorra üle kontroll saavutada ja rahu säilitada. Elevust siiski jagus. Hiljem selgus küll, et mõni eriti väsinud laagriline ei kuulnud midagi ja magas sügavalt edasi. Raske päev oli ju seljataga.

Laupäeva hommik algas kohvi või tee ja pudru valmistamisega. Seejärel saadi Scoutspataljoni kogenud instruktorite käe all teada maskeerimise ja luure saladustest. Pisut takistas külm ilm. Seetõttu pidid laagrilised suunduma sooja ruumi ja osa võtma esmaabiõppest. Õnneks polnud see igav, sest hea parameedikukoolituse saanud Vahur Lichti jutule sai lisaks paljutki ise proovida.

Järgnevalt oli kõigil laagrilistel võimalus saada osa põnevast värvikuulilähingust. Noorematele olid kehtestatud ranged reeglid, kuid vanemate kotkaste võistlus nägi välja peaaegu nagu korralik sõda. Järgmine söö-



Metsalaagris tuli ehitada ise käepärasest materjalist nii onn ööbimiseks kui ka muud laagrirajatised.

giaeg oli laagri esimene soe supp ja kosutav kohuke. Üllatused polnud veel lõppenud. Viimaseks maiuspalaks oli kõigil soovijatel võimalus proovida söitmist ehtsa džiiibiga ise või kogenud juhiga roolis. Enamikule pakkus selline elamus midagi kordumatut.

Arvata võib, et midagi sellist saavad Raplamaa noored ka edaspidi kogeda, sest selline Scoutspataljoni kaasabil läbiviidav talvelaager oli nangunii juba neljas. Lisaks Scoutspataljonile toetasid laagri läbiviimist Järvakandi vallavalitsus, Kaitseliidu Rapla malev, lapsevanemad ja Urmas Kase. **KK!**

NOORTE KOTKASTE VIRU MALEVA LIIKMESKOND KASVAS 40 POISI VÕRRA

Tekst: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Vahetult enne jõulupühi korraldati Kunda Ühisgümnaasiumis kohaliku Noorte Kotkaste rühma pidulik koondus. 1919. aasta Kunda dessandi aastapäeva tähistati ajaloolise ülevaatega sündmusest. Ajaloosündmuste uurimises osalesid aktiivselt ka poisid ise, kuid ülevaate kandis ette rühmapealik nooremveebel Tarmo Matti. Samal koondusel võeti noorkotkaste ridadesse 40 uut liiget. Pärast piduliku vande andmist kinnitasid värsked kotkaposid töötuse allkirjaga ja said kätte liikmepileti. Pildil võtab liikmepileti vastu Allan Loo Kunda Ühisgümnaasiumist. **KK!**



Isamaa-armastust tulvil laupäev Hiiumaal



Esimene Kaitseliidu Hiiumaa malevkonna pealik Ülo Tuisk.



Ulvi Kark-Jaarma (keskel) ja tema raudvara noortehiid.



Hiiumaa aasta parim noorkotkas Mario Sepp.



Kodutütarde aastapäevakontsert.

Tekst ja fotod: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Hiiumaa on ainus maakond, kus pole oma Kaitseliidu malevat. Hiiumaa malevkond kuulub Lääne maleva koosseisu, Hiiumaa noorkotkad on Noorte Kotkaste Lääne maleva liikmed ning Hiiumaa kodutütred on Kodutütarde Lääne ringkonna üks osa. Üle sajaliikmeline Hiiumaa kodutütarde seltskond moodustab Lääne maleva kodutütarest rohkem kui poole. Hiidlased ise aga kutsuvad saare kaitseliitlikku seltskonda lihtsalt Hiiumaa Kaitseliiduks ning noored nimetavad end Hiiumaa kodutütardeks ja noorkotkasteks. Eraldi malevana oleks neil endi sõnul lootust hankida rohkem ressursse oma kaitsetahte rakendamiseks.

PIDUPÄEVA EELÕHTU

Õhtul enne Hiiumaa Kodutütarde aastapäevakontserti istub Kaitseliidu Lääne maleva noorteinstruktor Ulvi Kark-Jaarma Kaitseliidu Hiiumaa malevkonna staabis ja teeb viimaseid ettevalmistusi järgmisel päeval, 17. jaanuaril peetavaks kontserttuseks. Meeles tuleb pidada mitmeid pisiasju. Vahel küsib ta nõu juures istuvalt ajakirjanikult. Ajakirjanik mõtleb kaasa kuis oskab ja aitab veidi ka ettevalmistustöödel – võtab noorteorganisatsioonide lipud pakendist välja ja paneb sirguma, aitab tänukirju kiledesse toppida.

Kuid tavaliselt on ta ju sellistes olukordades ükski. “Olen harjunud ükski toimetama,” ütleb Ulvi. “Pealegi ongi kontsert minu korraldada, programmi on ette valmistanud minu raudvara – rühmajuhid. Piduliku laua korraldavad Hiiumaa naiskodukaitsjad,” selgitab ta.

IDEELINE MEES KUTSUS NOORED KOKKU

Ulvi Kark-Jaarma hakkas Hiiumaa kodutütarde ja noorkotkastega tegelema kümme aastat tagasi. Kaitseliidu noorte tegevuse taasasutaja Hiiumaal oli tema onu Avo Träder,

kes sügava isamaa-armastuse sunnil oli üks esimesi, kes 1992. aastal Hiiumaal Kaitseliitu taastama hakkas. Hiidlased käisid ka 1993. aastal suvistel Kaitseliidu päevadel. “Seal kuulsime, et teistes malevates on kodutütred ja noorkotkad, tulime koju ja hakkasime Hiiumaal noortega tegelema,” meenutab Avo Träder.

1995. aasta sügisel kutsuti Kõrgessaare kandis elavaid lapsi nädalavahetusel laagrisse Kõpu koolimajja, kus Träder töötas. 1996. aasta alguses andsid esimesed lapsed Hiiumaal Kodutütarde ja Noorte Kotkaste töötuse.

Nagu mujal Eestimaal, ei olnud hiidlastelgi algaastatel kuskilt eeskuju võtta või tegutsemisreegleid ja -nõudeid lugeda. Nii pandigi lapsed tegema asju, mida mehed-naised ise arvasid õiged olema. Noortele tutvustati sõdurielu ja kaitsetarkusi, lasti õhupüssi ja orienteeruti ning uuriti metsalaagrielu. Raha tegevuseks polnud, laagri osavõtumaksu eest osteti süüa, toit keedeti lõkkel valmis oma jõududega. Hiiumaa poisid ja tüdrukud tegutsesid siis ja toimetavad nüüdki alati koos.

Kuuldus põnevast tegevus levis üle Hiiumaa ja varsti hakkas Kõrgessaare kandis elavate laste ja noortega ühinema lapsi Kärblast ja mujalt. “Siis saadi Kärdlasse ka malevkonna staap ja noorte tegevuse koordineerimine kolis sinna, ma tõmbusin tagasi,” räägib Träder. Ka Ulvi oli selleks ajaks juba rühmaga liitunud ja aitas tegevust korraldada. Avo abikaasa Aili Träder aga sekkub juttu hüüdega, et ei saa rääkida tagasitõmbumisest. “Ega see tähenda, et kuna ta enam rühmajuht ei olnud, pole ta enam noortega tegelnud. Ta pole kunagi ära öelnud, kui teda appi on kutsutud,” räägib Aili. Tema kinnitusel on Avo nii ideeline mees, et kui asi puudutab Kaitseliitu, on ta alati tegutsemisvalmis.

Kodu kaitsmise tahte on Avo ilmselt kaasa saanud emapiimaga. Oli ju tema ema omal ajal Hiiumaal ko-

dutütardega tegeleja, tädi Naisko-dukaitse jaoskonna juht ning onud ja vanaisa kaitseliitlased. Ema suri noorelt, onud ja vanaisa tapeti. Tädi kasvatas ta üles. Juurtega mees.

UNISTUSE TÄITUMINE

2009. aastal tegutsevad noorte rühmad kõigi Hiiumaa koolide juures: Emmastes, Pühalepas, Kärldas, Käinas ja Laukal. 16. jaanuari viimasel tunnil kinnitab aga praegune Hiiumaa kodutütarde ja noorkotkaste juht Ulvi Kark-Jaarma Kärldas staa-bis lauale märkmepaberi meelde-tuletustega, mis veel enne kontser-ti ära tuleb teha, ja läheb koju, et hommikul kell üheksa tagasi olla.

Ulvi on kontserdi puhul eevil – on see ju tema ammune unistus. Esimest korda tosina tegutsemi-saasta jooksul tähistatakse aasta-päeva kontserdiga, kus esinevad Kaitseliidu noorte rühmad ning lisaks Hiiumaa noortekollektiivid, mille ridades lööb kaasa kodutütred ja noorkotkaid.

Käina kaunite kunstide kooli saal, kus pidu peetakse, on kodutütred, noorkotkaid, küla-lisi täis. Kodutütarde peavanema ja ringkonnavanema tänukirju jagub paljudele kõigist rühmadest. Kont-sertaktusel kuulutatakse välja ka aasta parim kodutütar ja noorkot-kas. Rändkarika viivad koju kodu-tütar Linda Heinapuu ja noorkot-kas Mario Sepp. Lisaks nimetatakse tublideks kodutütardeks Aveli Nurk, Merili Elmi, Kristiina Käsn ja Liisi Liir ning tublimateks noorkotkasteks Hannes Teidla, Jürgen Post, Mart Pärtel ja Kert Vilt. Nemad saavad vei-di pisemad karikad.

Ulvi Kark-Jaarma ei unusta tänada ka omavalitsust, kes on kõige enam noorte tegevust toetanud – tänavu on see Emmaste vallavalitsus. Oma sõnavõttu alustab ta luuletusega, kus tunnistab, et tema hobist sai tema töö ja seda tööd teeb ta südamega. Kuid tööd alustades, oli esimene ülesanne leida raudvara, kes aitaks tegevust edasi viia. Selleks raudva-raks peab ta Hiiumaal tegutsevaid

Kaitseliidu Lääne maleva noorteorganisatsioonis valmi-sid äsja uued tänukirjad. Maleva noorteinstruktor Kaidi Sits ütles, et tänukirjade valmimine oli pikk ja valuline protsess. Mõte Kaitseliidu Lääne maleva kodutütardele ja noorkotkastele tänukiri kujundada tekkis aasta tagasi. Esialgu telliti tänukiri kujundusfirmast. Kaks korda lükati sest tagasi, sest kujundus ei näinud välja selline, nagu oodati. Kui aga lootus hakkas juba kaduma, selgus, et Martnas elav kunsti õppinud Kaitseliidu noortejuht Hal-ja Veersalu on valmis proovima tänukirja kujundamist. Tulemusega jäädigi väga rahule ja Kaitseliidu Lääne malev sai tänukirja trükki saata. Esimesena jagati uut tänukirja Hiiumaa Kodutütarde aastapäevakontserdil.



noortejuhte. Ta kutsub enda juurde Anu Saue, Ilmi Kotka, Heli Tuisu, Krista Leisbergi ja Liina Lindpere.

SIIRAD TUNDED

Meeli liigutavaid hetki on kontserdil palju. Esimene taasloodud Hiiumaa Kaitseliidu malevkonna pealik Ülo Tuisk räägib Vabadussõjast ja isa-maa-armastusest, tema hääli väriseb meeleliigutusest ja silmas helgib pi-sar. Praegune Hiiu-maa malevkonna pealik Urmas Seli-rand tunneb rõõ-mu, et saarel on nii palju oma maad armastavaid lapsi

ja noori. Hiiumaale plaanitava tuu-lepargi vastu võitlejana tuletab ta meelde, et valvsus oma saare kaits-misel ei tohi vaibuda ka rahuajal. “Meid toetatakse ka mandril, aga toetatakse vaid neid, kes tahavad ise teha. Meie oleme valmis tegema kõi-ke nii Hiiumaa kui ka Eesti heaks,” kinnitab Selirand ja palub seejärel kõigil saalisviibi-jatel naeratada, sest naeratusel on tohutu suur jõud ja hiidlane oskab naeratada.

Hiiumaa maavanem Hannes Maa-sel tõdeb, et riigi iseseisvuse säili-tamine ja kaitsmine on tänapäeval sama keeruline, kui on olnud Eesti iseseisvuse saavutamine. Ta kutsub üles mõtisklema, millised palged on ajaloo jooksul Eesti naaberriikide tegutsemises välja paistnud ja kui-das nad on Eestile mõjunud. “Kui siia saali vaatan ja meenutan, mida olen Hiiumaa Kaitseliidu kokkusaa-

mistel näinud, võin öelda, et kaitse-tahe ja oma elu parandamise soov on Eesti inimestes olemas,” kinni-tab Maasel, kes on Kaitseliidu Hiiu-maa malevkonna aktiivne liige.

Pidu lõpeb Hiiumaa naiskodu-kaitsjate kaetud peolauas maiusta-misega. Lisaks sünnipäevatoridile rikastavad lauda ka kodutütarde valmistatud koogid-kupsetised.

HOOLIME HIIUMAAST!

Ajakirjanik kiirustab viimasele praamile. Hiiumaa kaitseliitlaste kaitsetahe põleb seal saarel oma-moodi piiratud tingimustes edasi. Oma tegemistest rääkides nad ei kurda, vaid tõdevad, et üks või teine tegemine on keeruline, piiratud või koguni võimatu, sest ollakse vaid Kaitseliidu Lääne maleva osa.

Hiidlastel ei ole kodumalevaga su-gugi kehvad suhted, pigem on nad nukrad olukorra üle, mis sellega kaasneb, sest sageli unustatakse Kaitseliidu otsus-tamise ja juhtimi-se maastikul ära, et Lääne maleva osa on ka täies-ti eraldiseisev omavalitsusüksus

Hiiumaa. Nii eraldi seisev, et isegi meri on selle mandrist lahutanud. Eks ta ole keeruline tõesti, kui kju-tada ette olukorda, et toimetad küll oma kodus, aga rahakott ja otsusta-misõigus on naabri käes.

Kuid ega hiidlased ootagi kõige rohkem raha või esemeid, sageli on suureks abiks märkamine ja nende eripäraga arvestamine. **KK!**

Omaloomingukonkurss kutsub laule looma

Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühmalaulu lõppvõistlus on 25. aprillil Paides

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitseliidu 90. aastapäeval 11. novembril 2008 Tallinna Rahvusraamatukogu saalis peetud kontserdilt jäi eriliselt meelde Noorte Kotkaste Võrumaa maleva liige Kaspar-Oskar Kramp, kes esitas kaks laulu. Kümneaastane Kaspar-Oskar on alles mõni aasta ametlikult noorkotkas, kuid on juba väikesest poisist peale lõõnud kaasa Haanja rühma tegevuses, kus tema ema Maire Nirk on rühmajuh.

Ema sõnul on Kaspar-Oskaril suur lauluhuvi ja ta on lauludega publiku ette astunud juba nelja-aastasest peale. Tema juhendajaks on muusikaõpetaja Jane Reiljan, kelle loodud oli ka üks aastapäeval esitatud lauludest "Ainult siin".

RÜHMALAULUKONKURSS TULEKUL

Meeldejääval kontserdil astusid Kaitseliidu aastapäeval üles noorteorganisatsioonide liikmed üle Eesti. Kodutütarde peavanem Angelika Naris tõdes, et Kaitseliidu lapsed ja noored on lauluhuvilised ja nii tuligi mõte korraldada tänavune Kodutütarde ja Noorte Kotkaste omaloomingukonkurss just lauluvõistlusena.



Noorte Kotkaste Võrumaa maleva liige 10-aastane Kaspar-Oskar Kramp on laulnud laul juba aastaid. Pildil esineb ta Kaitseliidu 90. aastapäeva kontserdil Tallinnas.

Konkurss kutsub noori üles kirjutama rühmalaulu. Võistluse eesmärk on tugevdada rühma ühtekuuluvustunnet ning arendada noortes esinemisjulgust ja eneseväljendusoskust. Oma lauluga võivad konkursile välja tulla kõikide Kaitseliidu malevate kodutütarde ja noorkotkaste rühmad, seega on täieliku õn-

nestumise korral loota üle 400 uue laulu loomist.

KONKURSI TINGIMUSED

Konkursi tingimused näevad ette, et laulu pikkus on umbes kolm minutit. Luua võib täiesti uue heliteose, aga võib kirjutada ka uued sõnad juba tuntud viisile. Ühe pala loomisel võib osaleda mitu autorit, kas või kogu rühm. Iga Kodutütarde ringkond ja Noorte Kotkaste malev valivad oma maakonna rühmade seast välja kaks parimat laulu, mis tulevad ettekandmisele lõppvõistlusel 25. aprillil Paides. Laule hindab Kodutütarde ja Noorte Kotkaste peavanemate poolt moodustatud žürii. Nii parimat Kodutütarde kui ka Noorte Kotkaste rühmalaulu autasustatakse aukirja ja meenega. Konkursi korraldavad Kodutütarde ja Noorte Kotkaste esindus, lõppvõistluse läbiviijaks on Kaitseliidu Järva malev.

Laululapse Kaspar-Oskari ema, Kaitseliidu Võrumaa maleva Haanja rühma juhendaja Maire Nirk kinnitas, et tema hoolealused plaanivad igal juhul konkursil osaleda. "Tüdrukud juba näitasid mulle oma mõtteid, nüüd tuleb need veel lauluks vormida," ütles Nirk. **KK!**

VÕRUMAA KODUTÜTRED JA NOORKOTKAD AVASID AASTA SUUREL MUNAMÄEL

Tekst: HANNA HEIER, Võrumaa Haanja rühm

Selle aasta esimesel koolipäeval oli Haanjas Suurel Munamäel Kaitseliidu Võrumaa maleva kodutütarde ja noorkotkaste aasta avaüritus. Kohal olid 16 rühma lapsed maakonna koolidest. Munamäe jalamil kelgutati, peeti teatevõistlusi, lauldi ja mängiti seltskondlikke mänge. Kõige enam meeldis lastele Munamäelt mööda pimedat rada kelgutada ja külastada vaatetorni, kus mõned käisid esimest korda. Sealt avanes lausa vapustav vaatepilt. Väljas jagati sooja teed. Lõpuks jäid ainult vapramad, kangemad ja tublimad mäele lõbutsema. Öhtul ootas Haanja rahvamajas disko. Täitus ka enne ettevõtmist noortes olnud ootus saada kokku sõpradega, kellega oli tutvunud kodutütarde ja noorkotkaste laagrites ja üritustel. **KK!**



Valgamaa noored arendasid laagris loovust

Tekst: VELLO JASKA,
Kaitseliidu Valgamaa maleva
propagandapealik

Kaitseliidu Valgamaa maleva noorteinstruktorid Anu Lillipuu ja Kaimo Vahtra korraldasid 12.–14. detsembrini Riidaja põhikoolis maleva noorkotkaste ja kodutütarde loovuse arendamiseks aastalõpulaagri ehk loometöö õppepäevad. Kohale olid saanud Tõrva, Riidaja, Pikasilla, Puka, Tsiirguliina, Lüllemäe, Hargla, Ala ning Valga gümnaasiumi, põhikooli ja kutseõppekeskuse noored, korraldajatega kokku 110 laagrilist.

“Juba esimesest pilgust oli näha, et noorkotkad ja kodutütred ootasid aastalõpulaagrit väga,” ütles instruktor Lillipuu. Sama mulje jäi ka vabatahtlikele noortejuhtidele Svetlana Operile, Ülle Adamsonile ja Liia Ortusele. Samal õhtul peeti ka Valgamaa Noorte Kotkaste pealike kogu, kus valiti maleva uus juhatus. Tegevust jätkab malevapealik Rein Säinas, abiks valiti Hannes Vanatoa ning juhatuse liikmeteks Mihkel Saul, Ülle Adamson ja Jaana Ukkur.

TIKUMAJAST SEINAMAALINI

Teisel päeval läks laagris tõsiseks loovuse ja ilumeele arendamiseks. Noorkotkad ja kodutütred jagati koolide kaupa kuude rühma. Esimese grupi omad valmistasid jõulukaarte. Noori kunstnikke juhendasid Maarja Mägi ja Liisa Tiit. Teises grupis tehti tikumaju. Noori ehitajaid juhendasid Janeli Nielson ja Aimar Pehlak. “Käisin väiksena Valga kultuurikeskuses kunstiringis,” selgitas Nielson. “Seal õppisingi tikumaju valmistama.” Aimar Pehlak õpib Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskoolis. “Kui sain 18-aastaseks, astusin Kaitseliitu,” ütles Pehlak. “Mulle meeldib tegeleda noortega. Sellepärast tulen alati appi noorteüritusi läbi viima.”

Kolmas grupp valmistas Merje Nielsoni juhendamisel ehteid, põhiliselt käevõrusid. Neljas grupp tegi Jaa-



Tsiirguliina tüdrukud Kristina Svirskaja (vasakul) ja Viktoria Baranova koos juhendaja Merje Nielsoniga käevõrusid valmistamas.

rika Nikluse ja Geiri Sperlingu juhatusel salvrätitehnikas kaunistusi. Juhendajad näitasid, missuguseid ilusaid kaunistusi saab salvrätide esemetele kleepimisega valmistada, olgu kaunistatavateks esemeteks siis pudelid, taldrikud või plaadid. “See tehnika sobib isegi seinamaalide valmistamiseks,” väitsid juhendajad.

RINNAMÄRGID JA KLEEPSUKAVANDID

Uudse tegevusena oli laagris veel rinnamärkide valmistamine. Nende valmistamiseks on olemas vastav seadeldis, mille malev noortekeskuselt laagris kasutamiseks laenas. Märkide valmistamist õpetasid laagrilistele Sigrít Säinas ning Jaanus Kõivastik. Hargla põhikooli õpilased Regina Abel, Kristi Kond ja Ingmar Hiob väitsid, et märke on nii põnev teha, peab vaid ilusa pildi tegema ja vägagi kõnekas märk on valmis.

Ühes rühmas aga valmisid Siim Rohumetsa juhendamisel kleepsukavandeid. “Meil on plaanis teha Kaitseliidu Valgamaa maleva noorkotkastele ja kodutütardele kleepsud,” selgitas noorteinstruktor



Kalmar Laas Tõrva gümnaasiumist ehitab oma elu esimest maja – tikumaja.

Vahtra. Ta rääkis, et kujundatakse ka plakateid, näitamaks, millega noorkotkad ja kodutütred tegelevad. “Ehk kutsuvad need õpilasi meiega ühinema,” lootis Vahtra.

Logode kavandeid saab vaadata ja parima hääletusel osaleda Kaitseliidu Valgamaa maleva veebigaleriis (<http://valgamaa.kaitseliit.ee/galerii>).

Laagrilised kinnitasid, et kokad Ülle Säinas, Piret Tiit, Merike Mürk ja Hannes Vanatoa valmistasid maitsvaid toite. Öhtumuusika ja meelelahutuse eest kandsid hoolt Andres Mets ja Anton Dontsov. **KK!**

Võrumaal jagati erialamärke ja tunnustati kodutütred

Tekst: MARI-ANNE LEHT, Võrumaa malev
Fotod: Võrumaa malev

Võrumaa malevas jaanuari teisel laupäeval Kodutütarde organisatsiooni 77. aastapäeva pidulikul koondusel anti esimest korda aktiivsematele liikmetele erialamärgid. Pidulikul koondusel osales 60 noort 14 rühmast, rühmavanemad ja toetajaliikmed. “Seekord otsustasime aastapäeva piduliku koondusega tähistada, varem käisime sel puhul teatris, veekeskuses või mujal,” täpsustas Kaitseliidu Võru maleva noorteinstruktor Eve Täht. Ta lisas, et metallist erialamärke jagati kokku 27. “Saajate seas oli kõige rohkem tublisid matka- ja sporditüdrukuid,” ütles Eve Täht.

28 ERIALAMÄRKI

Komplektis on 28 erialamärki. Need kujundas Võru Kodutütarde ringkonna Krabi rühma kodutütar Eva-Triin Pehlak. “Mulle meeldib joonistada. Kaks aastat tagasi joonistasin kahe õhtuga märkide kavandid valmis,” rääkis valminud komplekti kingituseks saanud Eva-Triin.

Kodutütarde Võrumaa ringkonna aukirja sai 11 tüdrukut ja seitse rühmavanemat, tänukirja 14 tüdrukut, kaks rühmavanemat ja kaks toetajaliiget. Hoosuspael anti kuuele tüdrukule. Et hoosuspaela saada, peab tüdruk vähemalt kaks aastat osalema aktiivselt organisatsiooni tegevuses, täitma Kodutütarde seadusi ja kandma vormi. Hoosuspaela omanikuks said Kaisa Kuslapuu, Eliis Sootee ja Keit Viitkin Võru Kesklinna, Jane Ploom Antsla, Liina Taits Mõniste ja Kairi Sosare Krabi rühmast.

Üle kahe aasta on kodutütar olnud Laura Kall Vastseliinast. Selle aja jooksul on ta käinud üleriigilisel kodutütarde kokkutulekul Tallinnas ja võistelnud kahel Mini-Ernal.



Eva-Triin Pehlak näitab enda kujundatud erialamärke.

Pidulikul koondusel osales 60 noort 14 rühmast, rühmavanemad ja toetajaliikmed.

KODUTÜTREKS OLEMINE ARENDAB

Tänukirja saanud Liis Tenno Antsla rühmast on kodutütar teist aastat: “Olen käinud Mõniste ja Pähni õppelaagris ning osalenud Karula matkal. Need ja teised üritused on mulle andnud teadmisi metsast, orienteerumisest, esmaabist ja rivist. Olen õppinud käelisi tegevusi, näiteks liivatrukis kaartide tegemist.” Üle kahe aasta on kodutütar olnud Laura Kall Vastseliinast. Selle aja jooksul on ta käinud üleriigilisel kodutütarde kok-

kutulekul Tallinnas ja võistelnud kahel Mini-Ernal. “Olen näinud uusi paiku, õppinud suhtlemist, koostööd ja esmaabi ning ennast paremini tundma. Hoolin rohkem vanematest inimestest, kaaslastest ja isamaast,” rääkis tänukirja saanud Laura.

Eva-Triin Pehlak on kodutütar juba kaheksandat aastat. Kui ta organisatsiooni astus, õppis ta maal, praegu käib koolis Võrus, kuid et tema kodu on endiselt maal, kuulub ta jätkuvalt Krabi rühma. “Laagrites olen kõige rohkem omandanud metsas hakkamasaamise oskusi. Tean, mida tuleb metsa minnes kaasa võtta. Need aastad on mulle õpetanud teiste märkamist ja aitamist,” kõneles ta.

Hoosuspaela saanud Kaisa Kuslapuu arvas, et paela saamisel mängis rolli ka see, et ta on Võrumaad esindades mänginud torupilli üleriigilistel üritustel, näiteks Valge Roosi ball ilja Kaitseliidu 90. aastapäeval. “Laagrites olen õppinud, et koos tehes saavutab rohkem. Vibulaskmise sain ka laagris selgeks,” lisas kolm aastat kodutütar olnud Kaisa.

Moonika Haili Haanja rühmast on organisatsioonis olnud neli aastat. Ta on käinud Läänemaal Ernakesel, laulnud Kodutütarde aastapäeval Tallinnas, võistelnud Valgas ja loomulikult maakondlikel võistlustel. “Kõige väärtsulikumaks pean algteadmisi meditsiinist, sest julgen juba abivajajat aidata,” kõneles Moonika.

Võrumaa ringkonnas on 377 kodutütart, suuremalt jaolt on nad maakoolide õpilased. **KK!**



Kodutütred tähistasid 24. jaanuaril organisatsiooni 77. aastapäeva. Eesti Rahvusraamatukogu suurde saali olid kutsutud tublimad Kodutütarde juhid ja aktiivsemad toetajad. Tunnustati aastal 2008 enim silma paistnud noorteuhte. Muusikalist vaheldust pakkusid kodutütred, kes laulsid ja musitseerisid erinevatel pillidel. Esmakordselt astus lavale ainult noorteuhtidest koosnev koor. Muusikalise tervistusega esines ka skautide ja gaidide rahvatantsuansambel Sukad ja Tagi. Pärast aktust söödi ühiselt sünnipäevakringlit.



MÄNGUNURK

Õues olemine kosutab. Vahel aga tuleb seal ka oodata. Eriti talvel võib selline olukord muutuda külma tõttu väljakannatamatuks. Mida siis teha. Loomulikult liikumisega end soojendada. Aga niisama jalalt tammuda on igav ja tüütu ning mõtted keerlevad ikka külma ümber. Aga proovige joontekulli!

JOONTEKULL

ETTEVALMISTUS: Mängida saab, kui koos on üle viie inimese. Lumele tuleb joonistada (näiteks jalgadega lumme trampida) ring ja sinna sisse teha veel ebakorrapäraselt jooni ehk liikumistrajekteore, mis on kuidagi omavahel ühendatud. Nüüd tuleb valida mängija, kes on kull. Kull seisab ringi keskel asuval suvalisel joonel. Teised mängijad seisavad välimisel ringil.

MÄNGU KÄIK: Mäng algab ja kull hakkab püüdma teisi mängijaid. Kuid tuleb kindlasti meeles pidada, et liikuda tohib ainult mööda märgitud jooni. Kui mõni mängija astub joontelt maha, langeb ta mängust välja.

Mängida võib nii, et kui kull saab ühe mängija kätte, muutub kinnipüütu kohe kulliks ja hakkab omakorda teisi püüdma. Võib aga teha nii, et mängu lõpuni on üks püüdja. Kõik, keda ta on kätte saanud, lähevad ajutiselt mängust välja. Kull püüab, kuni on kätte saanud viimasegi mängija. Uueks kulliks hakkab see, kes esimesena kinni püüti, ja mäng jätkub. Viimse mänguvariandi puhul saab osa mängijad vahepeal puhata, sest ega külma ilmaga tohi ka nahka liiga soojaks joosta – siis on oht, et seisma jäädes poeb külm eriti salakavalat higisesse põue.

Lustakat liikumist talvises õues!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritööst "Õpime läbi mängu".

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Priit Aimla, Kaur Alttoa, Madis Aruja, Lehte Hainsalu, Mati Hint, Fred Jüssi, Aira Kaal, Maie Kalda, Tõnu Kaljuste, Toomas Kall, Jaan Kaplinski, Peet Kask, Heino Kiik, Jaan Klõšeiko, Kersti Kreismann, Alar Laats, Aare Laht, Andres Langemets, Marju Lauristin, Peeter Lorents, Vello Lõugas, Endel Nirk, Lembit Peterson, Arno Pukk, Rein Põllumaa, Paul-Eerik Rummo, Rein Ruutsoo, Tõnis Rätsep, Ita Saks, Aavo Sirk, Mati Sirkel, Jaan Tamm, Rein Tamsalu, Andres Tarand, Lehte Tavel, Peeter Tulviste, Mati Unt, Arvo Valton, Juhan Viiding, Arne Üksküla – selles loetelus on täpselt 40 nime. Mis ühendas 1980. aasta oktoobris loetletud inimesi? Üks võimalusi vastus leida on lugeda pildil olevat raamatut.



2. Pildil olev mees (1890–1945) oli sõjaeelse Eesti Vabariigi viimane peaminister. Aastatel 1922–1944 oli ta Tartu Ülikooli Eestimaa õiguse ajaloo professor. Nimetas 18. septembril 1944 ametisse Otto Tiefi valitsuse. Tema vennapoe (1930–1997) oli taasiseseisvunud Eesti Vabariigi aktiivne poliitik: ta oli selle esimene kaitseminister ning lõi kaasa kaitseväge algsel ülesehitamisel. Mis oli nende mees- te perekonnanimi?

3. Tänapäevase kondiitritoodete vabriku Kalev algne nimi oli Kawe, mille ettevõtte sai selle omanike vendade Karl ja Kolla Wellneri nimetatud. 1948. aastal leiti, et nimi Kawe ei sobi sotsialistlikku ühiskonda. Uus nimi sai ettevõtte 1. aprillil 1948 – selleks valiti Kalev vaid ühe enamhäälega kahe kandidaadi hulgas. Mis oli aga hääletamisel napilt allajäänud nimi? Igatahes oleks see olnud 1. aprilli vääriline.



4. Kevadel 1943 oli sõjaõnn Saksamaale selga keeramas, kuid just siis käis Saksamaa välja trumbi, mis pidi vähemalt poliitilise olukorra nende kasuks keerama. Nimelt teatas Berliini raadio 13. aprillil 1943 maailmale uudise, mis tugines Smolenskimaal metsades paiknevast Saksa väeosast saadud andmetele. Teade põhjustas Hitleri-vastaste koalitsioonijõudude suhetes tuntavaid sisepingeid. Mis oli selle uudise sisuks? Läänud aastal valmis Poola režissööril Andrzej Wajdal (pildil) tollaseid sündmusi käsitlev film.

käsitlev film.

5. See rahvakalendri päev on liikuv – nimelt 40 päeva enne lihavõtetepühi. Sel päeval algab suur paast, mis kestab kuni lihavõtte- ehk ülestõusmispühadeni. Oluline oli sel päeval tubade puhastamine ja nn laiskuse väljapeksmine. Küsitaval päeval oli keelatud juuste kammimine, sel päeval ei tohtinud olla kaua üleval ega tule valgel töötada. Ka valmistati paiguti inimkuju (pildil), mida viidi naabrite ukse taha, ja see pere, kelle ukse taha ta lõpuks jäi, sattus teiste pilke alla. Mis rahvakalendri päevast käis jutt? Mis kuupäeval on see tähtpäev tänavu? Kuidas nimetati sel päeval pilkamiseks tehtavat inimkuju?



KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Neid ühendas nn 40 kiri ehk "Avalik kiri Eesti NSV-st". Kiri oli ajendatud 1980. aasta õpilasarhitektuurist ja eesti keele avaliku kasutuse kitsendamisest ning mõeldud avaldamiseks tollastest ajalehtedest Prava, Rahva Hääl ja Sovetskaja Estonija. Seda ei avaldatud, ent Eestis levis kiri kiiresti omakirjastuskulitel. Lähemalt loe lisaks pildil kujutatud teosele ka 1990. aastal ilmunud Sirje Kiini, Rein Ruutsoo ja Andres Tarandi raamatust "40 kirja lugu". 2. Ulots (onu üri Ulots ja vennapoe Ülo Ulots). 3. Punane kompu. 4. Leitit tapetud Poola ohvitseride haud kätõnis. Poola ohvitserid olid tapetud NKVD (sisesaajade rahvakomissariat, Julgeoleku eelkäija Nõukogude Liidu) erüüksuste poolt kukilatsuga. Andrzej Wajda film kannabki pealkirja "Kätõn". 5. Tuhkapäev, tänavu on see tähtpäev 21. veebruaril. Teiste pilkamiseks tehtavat inimkuju nimetati tuhkapõisiks.

RAVIMTAIMED

ABI OKASPUUDELT

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

Talvises metsas on külmetus kerge tulema. Kui apteegiravimeid käepärast pole, saab abi taimedest. Köha, külmetuse ja kurgus pakitseva algava angiini korral on käepärased meie okaspuud – kuusk ja mänd. Mõlema okastel on röga lahtistav, antiseptiline ja põletikuvastane toime. Lisaks on nendes ka paras kogus C-vitamiini.

Parimad on muidugi noored kasvud ja võrsed, männikasve korjataksegi kevadel maikuuks, kui nad on 4-5 cm pikkused. Muul ajal tuleb leppida vanemate okastega. Head on ka pungad, kuid nende korjamisele kulub rohkem aega. Juunis-juulis on mugav kasutada noori rohelisi kuusekäbisid.



Külmetuse korral on kõige lihtsam võtta 40-50 g peenestatud kuusekasve, pungi või noori käbisid ja keeta neid 10 minutit nõrgal tulel kruusitäie keeva veega. Siis hingame sisse kruusist tõusvat kuuma auru. Sama keedist võib jahtunult ja kurnatult ninna tilgutada: 4-5 tilka 3-4 korda päevas leevendab nohu.

Bronhiidi puhul on hea piimajook: võtame teelusikatäie peenestatud kuusekasve või -käbisid klaasi piima kohta, laseme paar tundi soojas tõmmata, kurname ja joome. Tõmmise võime keeta ka veega, pärast kurnamist lisame natuke kondenspiima või piimapulbrit. Hea sooja koha leiab igaüks ise laagrilõkke servas, kuumas tuhas või peenes sõeräbus.



Nooremas kuusikus on põdrad mõnikord kuusekoort söönud, nendelt puudelt korjame värsket vaiku. Kõige parem on see meega segatult, aga külmetuse korral kõlbab ka niisama mäluda ja lutsutada. Puhtast vaigust jääb lõpuks järele sõmer puru, mille välja sülitame. Meega segatud vaiku ei tohiks päevas pruukida üle paari grammi.

Männikus teeme sissehingamiseks tõmmise mõistagi männipungadest või -okastest. Ka aitab külmetushaiguse vastu männipunga- või männikasvutee. Võtame kruusitäie keeva vee kohta supilusikatäie peeneks hakitud või muljutud männipungi (või pool supilusikatäit noorte kasvude tippe), laseme umbes tunni soojas tõmmata, kurname. Joome paar korda päevas veerand kuni pool klaasi korraga. Mõrkja vaigumaitse parandamiseks lisame mett, suhkrut või kondenspiima.

Täpselt samuti aitab külmetuse korral kadakavõrsete aur. Kadakast saame kõige rohkem abi sügisel, kui põõsastel septembris küpsevad sinakasmustad "marjad". Õnneks ei varise need korraga. Kadakamarjateeks võtame teelusikatäie marju kruusi vee kohta, keedame veerand tundi nõrgal tulel ja laseme tunni tõmmata. Sellega on hea suud loputada köha, külmetuse, igemepõletiku ja pisihaavandite puhul. Juba kord kadastikus, võime mõne kadakamarja söögiks noppida. See puhastab suud, aitab külmetuse ja liigesevalude vastu. Ainult neerupõletiku puhul ei maksaks kadakat pruukida. **KK!**

SUMMARY

ORGANISATION OF THE RESCUE AREA FIVE YEARS LATER

Orm Tammepuu, member of Lääne subunit of Tallinn unit of Kaitseliit gives a review about the reforms of the rescue area in the last five years. The laws of Estonia no longer include the term fire-fighting but there is the term rescue that comprehends the Rescue Board and its divisions, and rescue works, demining activities and state supervision of fire safety. Rescue Board has declared the preventive work of the rescue area as a priority since 2006. Rescue organisation has passed through a great change in five years. Municipal rescue service agencies have been nationalised and subject to the Rescue Board. There are no longer military rescue units or former military rescue companies. They were liquidated as structural units being unsuitable to the armed forces of NATO. In Estonia there are only 30 teams with four or more rescuers on permanent standby duty. There are 50 teams with at least three rescuers. Availability of the efficient rescue outside the towns is questionable. Rescue service is dismembered but the technique is better. Rescue Board needs assistance even in case of quite modest major accidents and one of the possible assistants is Kaitseliit. Pp. 21-23.

ARAB WORLD DISCUSSED AT CIMIC COURSE

Requirements to the candidates for the course were the will to act in CIMIC area and preparedness to perform in that area, initiative, skill of coordinating and knowledge of English. Participants and training providers from Estonia, Latvia and Lithuania gathered to the course organised in Tallinn in December. CIMIC FS is a person willing to be a coordinator, organiser of the cooperation and performer of the projects in critical situations. Although CIMIC work means dealing with civil persons, including cooperation with the representatives of the local authorities and various national, international and non-governmental organisations, it does not mean charity but first of all, CIMIC specialists are soldiers supporting the mission. The most emotional and intriguing topics were the review of Arab culture and peculiarities of Islam based on the personal experience of Kattre Ezzoubi. Pp. 24-25.

INSTRUCTOR OF NAIKODUKAITSE IN OFFICE IN MORE AND MORE UNITS

Second Lieutenant Taive Kuuse writes about that one of the priorities of Kaitseliit this year is to hire the paid instructors of Naiskodukaitse in all units. One requirement for the candidates was being related to Naiskodukaitse. Also the work description of the paid instructors of Naiskodukaitse includes the requirement of passing certain courses of School of Kaitseliit. According to Airi Neve, chairwoman of Naiskodukaitse the work organisation of Naiskodukaitse has been improved by that. The first result of the instructors shows that also the other purpose – increase of the membership – is achieved. Organisation of the documentation is also improved. It was difficult to do apart from the main job of the voluntary executive officers. Cooperation with units is also improved. Now the important issues are what will the relations with the voluntary executive officers of the organisation remain like and what role will play the chairwoman of the circle of Naiskodukaitse. Pp. 38-39.



Gladius Baltic OÜ toob maale militaar-, jahi- ja matkavarustust. Lisaks varustuse maaletoomise ja edasimüümisega tegeleme ka militaarürituste- ning parvematkade korraldamisega. Täpsem info matkaürituste kohta telefonil 5302 4015. Kaitseväge ja kaitseliidu pileti, politsei töötöendi ning jahi-tunnistuse esitajale allahindlus 20%. Veebruarist avatud ka internetipood. Kontakt: tel 525 6147 www.gladius.ee

